

MWANZO

Utangulizi

Neno "Mwanzo" linatokana na neno la Kiyunani "*genesis*" ambalo maana yake ni "asili," "chimbuko" au "chanzo," ambalo ndilo jina lililopewa kitabu hiki na watafsiri wa Agano la Kale la Kiyunani lijulikanalo kama *Septuagint*. Katika karne ya tatu kabla ya Kristo. Ingawa kitabu hiki cha Mwanzo kinaanza kuelezea uumbaji wa vitu vyote, mtazamo mkubwa ni uumbaji wa mwanadamu. Kitabu hiki kinaeleza mwanzo wa ulimwengu, mwanzo wa mwanadamu, yaani, mwanamke na mwanamume, mwanzo wa dhambi ya mwanadamu, mwanzo wa ahadi na mipango ya Mungu ya wokovu na uhusiano wa kipekee kati ya Abrahamu na Mungu. Kitabu kinaelezea juu ya watu mahsusi wa Mungu na mipango Yake katika maisha yao. Baadhi ya watu hawa ni Adamu na Eva, mwanadamu wa kwanza kabisa kuumbwa, Noa, Abrahamu, Isaki, Yakobo, Yosefu na ndugu zake na wengine wengi.

Mwanzo ni kitabu cha kwanza miongoni mwa vile vitabu vinavyoitwa, "Vitabu Vitano vya Mose," vilivyoko mwanzoni mwa Biblia. Vitabu hivi vinaitwa pia vitabu vya sheria kwa sababu ndipo palipoandikwa maagizo na sheria za Mungu kwa watu wa Israeli. Kitabu hiki cha Mwanzo kama kitabu cha utangulizi katika habari za Mungu kuendelea kujifunua mwenyewe katika jamaa ya wanadamu, jambo hili ni la muhimu sana. Katika kitabu hiki ndiko tunapopata ahadi ya kwanza kabisa ya ukombozi wa mwanadamu aliyeanguka, "...uzao wa mwanamke utakuponda kichwa..." (3:15). Mwanzo kinaelezea jinsi ilivyotokea hadi Israeli wakafanyika watu maalum wa Mungu.

Wazo Kuu

Kueleza uumbaji, anguko, ukombozi wa uzao wa mwanadamu kwa njia ya Yesu Kristo. Katika maeneo haya ndipo ulipo ufunuo wote wa ki-Mungu na kweli yote katika Maandiko. Kitabu hiki ni kama kitalu cha mbegu cha Biblia nzima, hivyo ni muhimu sana kuwa na uelewa sahihi wa kila sehemu. Mwanzo ndio msingi ambako ufunuo wote wa ki-Mungu ulipo na ambako umejengwa. Kila msingi mkuu wa imani katika Maandiko, mizizi yake iko katika Mwanzo kama asili, kitu kamili au mfano, au ufunuo wa halisi.

Mwandishi

Mose. Kuna uwezekano mkubwa kwamba Mwanzo ambacho ni mojawapo ya vile vitabu vitano viliandikwa na Mose, isipokuwa sura ya mwisho ya kitabu cha Kumbukumbu la Torati inayoelezea juu ya kifo cha Mose.

Mahali

Sehemu ambayo kwa sasa inaitwa Mashariki ya Kati.

Wahusika Wakuu

Adamu, Eva, Kaini, Abeli, Enoki, Noa, Abrahamu, Sara, Loti, Isaki, Rebeka, Yakobo, Yosefu na ndugu zake.

Tarehe

Kitabu hiki kiliandikwa 1688 K.K.

Mgawanyo

- Kuumbwa kwa ulimwengu, dunia, mwanadamu. (1:1-2:25)
- Anguko la mwanadamu na matokeo ya dhambi. (3:1-5:32)
- Habari za Noa. (6:1-9:29)
- Kutawanywa kwa mataifa. (10:1-11:32)
- Maisha ya Abrahamu. (12:1-25:18)
- Isaki na familia yake. (25:19-26:35)
- Yakobo na wanawe. (27:1-37:1)
- Maisha ya Yosefu. (37:2-50:26)

Siku Sita za Uumbaji na Sabato

1 Hapo mwanzo Mungu aliumba mbingu na dunia. ²Sasa^a Dunia ilikuwa haina umbo tena ilikuwa tupu, giza lilikuwa juu ya uso wa vilindi vya maji, naye Roho wa Mungu alikuwa ametanda juu ya maji.

³Mungu akasema, "Iwepo nuru" nayo nuru ikawepo. ⁴Mungu akaona ya kuwa nuru ni njema, ndipo Mungu akatenganisha nuru na giza. ⁵Mungu akailita nuru "mchana" na giza akailita "usiku." Ikawa jioni ikawa asubuhi, siku ya kwanza.

⁶Mungu akasema, "Iwepo nafasi kati ya maji igawe maji na maji." ⁷Kwa hiyo Mungu akafanya nafasi na akatenganisha maji yaliyo chini ya hiyo nafasi na maji yaliyo juu yake. Ikawa hivyo. ⁸Mungu akailita hiyo nafasi "anga." Ikawa jioni, ikawa asubuhi, siku ya pili.

⁹Mungu akasema, "Maji yaliyopo chini ya anga na yakusanyike mahali pamoja pawepo na nchi kavu." Ikawa hivyo. ¹⁰Mungu akailita nchi kavu "ardhi," nalo lile kusanyiko la maji akailita "bahari." Mungu akaona kuwa ni vema. ¹¹Kisha Mungu akasema, "Ardhi na itoe mimea: miche itoayo mbegu, miti juu ya nchi itoayo matunda yenye mbegu ndani yake, kila mmea kulingana na aina zake mbalimbali." Ikawa hivyo. ¹²Ardhi ikachipua mimea: Mimea itoayo mbegu kulingana na aina zake na miti itoayo matunda yenye mbegu kulingana na aina zake. Mungu akaona ya kuwa hili ni jema. ¹³Ikawa jioni, ikawa asubuhi, siku ya tatu.

¹⁴Mungu akasema, "Iwepo mianga kwenye nafasi ya anga ili itenganishe mchana na usiku, nayo iwe alama ya kutambulisha majira mbali mbali, siku na miaka, ¹⁵nayo iwe ndiyo mianga kwenye nafasi ya anga itoe nuru juu ya dunia." Ikawa hivyo. ¹⁶Mungu akafanya mianga miwili mikubwa. Mwanga mkubwa utawale mchana na mwanga mdogo utawale usiku. Pia Mungu akafanya nyota. ¹⁷Mungu akaiweka katika nafasi ya anga iangaze dunia, ¹⁸itawale mchana na usiku na ikatenganishe nuru na giza. Mungu akaona kuwa hili ni jema.

¹⁹Ikawa jioni, ikawa asubuhi, siku ya nne.

²⁰Mungu akasema "Kuwepo na viumbe hai tele

kwenye maji, ndege waruke juu ya dunia katika nafasi ya anga." ²¹Kwa hiyo Mungu akaumba viumbe wakubwa wa baharini na kila kiumbe hai kiendacho majini, kulingana na aina zake na kila ndege mwenye mabawa kulingana na aina yake. Mungu akaona kuwa hili ni jema. ²²Mungu akavibariki akasema, "Zaeni mkaongezeke mkayajaze maji ya bahari, nao ndege waongezeke katika dunia." ²³Ikawa jioni, ikawa asubuhi, siku ya tano.

²⁴Mungu akasema, "Ardhi na itoe viumbe hai kulingana na aina zake: Wanyama wa kufugwa, viumbe vitambaavyo ardhini na wanyama pori, kila mnyama kulingana na aina yake." Ikawa hivyo. ²⁵Mungu akafanya wanyama pori kulingana na aina zake, wanyama wafugwao kulingana na aina zake na viumbe vyote vitambaavyo juu ya ardhi kulingana na aina zake. Mungu akaona kuwa hili ni jema.

²⁶Ndipo Mungu akasema, "Tufanye mtu kwa mfano wetu, kwa sura yetu, wakatawale juu ya samaki wa baharini na ndege wa angani, juu ya mifugo, juu ya dunia yote, na juu ya viumbe wote watambaao juu ya nchi."

²⁷Kwa hiyo Mungu alimwumba mtu kwa mfano wake mwenyewe, kwa mfano wa Mungu alimwumba, mwanaume na mwanamke aliwaumba.

²⁸Mungu akawabariki na akawaambia, "Zaeni na mkaongezeke, mkaijaze tena dunia^b na kuitisha. Mkatawale samaki wa baharini, ndege wa angani na kila kiumbe hai kiendacho juu ya ardhi."

²⁹Kisha Mungu akasema, "Nimewapa kila mche utoao mbegu juu ya uso wa dunia yote na kila mti wenye matunda yenye mbegu ndani yake. Vitakuwa kwa ajili ya chakula chenu, ³⁰Cha wanyama wote wa dunia, ndege wote wa angani na viumbe vyote viendavyo juu ya ardhi. Kila kiumbe chenye pumzi ya uhai, ninawapa kila mche wa kijani kuwa chakula." Ikawa hivyo.

³¹Mungu akatazama vyote alivyounda na ilikuwa vizuri sana. Ikawa jioni, ikawa asubuhi, siku ya sita.

^{a2} "Sasa" ina maana kwamba Mungu anatengeneza upya ulimwengu ulioharibiwa wakati wa uasi wa Lusifa.

^{b28} "mkaijaze tena dunia" hapa ina maana Mungu anawabariki wanadamu ili wakaijaze tena dunia baada ya maangamizi kutokana na uasi wa Lusifa.

2 Kwa hiyo mbingu na dunia zikakamilika, pamoja na vyote vilivyomo.

²Katika siku ya saba Mungu alikuwa amekamilisha kazi aliyokuwa akiifanya, hivyo siku ya saba akapumzika kutoka kazi zake zote. ³Mungu akaibariki siku ya saba akaifanya takatifu, kwa sababu katika siku hiyo alipumzika kutoka kazi zote za kuumba alizokuwa amefanya.

Adamu na Eva

⁴Haya ndiyo maelezo ya mbingu na dunia wakati zilipoumbwa.

BWANA Mungu alipoziumba mbingu na dunia, ⁵hapakuwepo na mche wa shambani uliokuwa umejitokeza ardhini wala hapakuwepo na mmea wa shamba uliokuwa umeota, kwa kuwa BWANA Mungu alikuwa hajanyeshea mvua juu ya nchi na hapakuwepo mtu wa kuilima ardhi, ⁶lakini umande ulitokeza kutoka ardhini na kunyesha uso wote wa nchi, ⁷BWANA Mungu alimwuumba mtu kutoka mavumbi ya ardhi akampulizia pumzi ya uhai puani mwake, mtu akawa kiumbe hai.

⁸Basi BWANA Mungu alikuwa ameotesha bustani upande wa mashariki, katika Eden, huko akamweka huyo mtu aliyemwumba. ⁹BWANA Mungu akafanya aina zote za miti ziote kutoka ardhini, miti yenye kupendeza macho na mizuri kwa chakula. Katikati ya bustani ulikuwepo mti wa uzima na mti wa ujuzi wa mema na mabaya.

¹⁰Mto wa kunyeshea bustani ulitiririka toka Edeni, kuanzia hapa ukagawanyika kuwa mito minne. ¹¹Mto wa kwanza uliitwa Pishoni, nao huzunguka nchi yote ya Havila ambako kuna dhahabu. ¹²(Dhahabu ya nchi hiyo ni nzuri, lulu na vito shohamu pia hupatikana huko.) ¹³Jina la mto wa pili ni Gihoni, ambao huzunguka nchi yote ya Kushi. ¹⁴Jina la mto wa tatu ni Tigrisi, unaopita mashariki ya Ashuru. Mto wa nne ni Eufrati.

¹⁵BWANA Mungu akamchukua huyo mtu akamweka kwenye Bustani ya Edeni ailime na kuitunza. ¹⁶BWANA Mungu akamwagiza huyo mtu akamwambia, "Uko huru kula matunda ya mti wo wote katika bustani, ¹⁷lakini kamwe usile matunda ya mti wa ujuzi wa mema na mabaya, kwa maana siku utakapokula matunda yake, hakika utakufa."

¹⁸BWANA Mungu akasema, "Si vema huyu mtu awe peke yake. Nitamfanyia msaidizi wa

kumfaa."

¹⁹Basi BWANA Mungu alikuwa amefanyiza kutoka katika ardhi wanyama wote wa porini na ndege wote wa angani. Akawaleta kwa huyu mtu aone atawaitaje, nalo jina lo lote alilokiita kila kiumbe hai, likawa ndilo jina lake. ²⁰Hivyo Adamu akawapa majina wanyama wote wa kufugwa, ndege wa angani na wanyama wote wa porini.

Lakini kwa Adamu hakupatikana msaidizi wa kumfaa. ²¹Hivyo BWANA Mungu akamfanya Adamu kulala usingizi mzito, naye alipokuwa amelala akachukua moja ya mbavu zake akapafunika mahali pale kwa nyama. ²²Kisha BWANA Mungu akamfanya mwanamke kutoka kwenye ule ubavu aliouchukua kutoka kwa huyo mwanaume, akamleta huyo mwanamke kwa huyo mwanaume.

²³Huyo mwanaume akasema,

"Huyu sasa ni mfupa wa mifupa yangu
na nyama ya nyama yangu,
ataitwa 'mwanamke,'
kwa kuwa alitolewa katika mwanaume."

²⁴Kwa sababu hii mwanaume atamwacha baba yake na mama yake na kuambatana na mkewe nao watakuwa mwili mmoja.

²⁵Adamu na mkewe wote wawili walikuwa uchi, wala hawakuona aibu.

Anguko la Mwanadamu

3 Basi nyoka alikuwa mwerevu kuliko wanyama wote wa porini ambao BWANA Mungu aliowafanya. Nyoka akamwambia mwanamke, "Ati kweli Mungu alisema, 'Kamwe msile matunda ya mti wo wote wa bustanini?' "

²Mwanamke akamjibu nyoka, "Tunaweza kula matunda ya miti iliyoko bustanini, ³lakini Mungu alisema, 'Kamwe msile tunda la mti ulio katikati ya bustani, wala msiguse kabisa, la sivyo mtakufa.' "

⁴Lakini nyoka akamwambia mwanamke, "Hakika hamtakufa. ⁵Kwa maana Mungu anajua ya kuwa wakati mtakapoyala macho yenu yatafumbuliwa, nanyi mtakuwa kama Mungu, mkijua mema na mabaya."

⁶Mwanamke alipoona ya kuwa tunda la mti huo lilikuwa zuri kwa chakula na la kupendeza macho, tena linatamanika kwa kujipatia hekima, basi akachuma katika matunda yake, akala, pia akampa mumewe, aliyekuwa pamoja naye, naye akala. ⁷Ndipo macho yao wote wawili

yakafumbuliwa, wakajiona kwamba walikuwa uchi, hivyo wakashona majani ya mtini wakajifunika.

⁸Ndipo yule mwanamume na mkewe, waliposikia sauti ya BWANA Mungu alipokuwa akitembea bustanini wakati wa utulivu wa jioni, wakajificha kutoka mbele za BWANA Mungu katikati ya miti ya bustani. ⁹Lakini BWANA Mungu akamwita Adamu, "Uko wapi?"

¹⁰Naye akajibu, "Nilikusikia katika bustani nikaogopa kwa sababu nilikuwa uchi, hivyo nikajificha.

¹¹Mungu akamwuliza, "Ni nani aliyekuambia yakuwa ulikuwa uchi? Je, umekula matunda ya mti niliokuamuru usile?"

¹²Adamu akasema, "Huyu mwanamke uliyenipa awe pamoja nami, ndiye aliyenipa sehemu ya tunda kutoka kwenye huo mti, nami nikala."

¹³Ndipo BWANA Mungu akamwuliza mwanamke, "Ni nini hili ambalo umelifanya?"

Mwanamke akajibu, "Nyoka alinidanganya, nami nikala."

¹⁴Hivyo BWANA Mungu akamwambia nyoka, "kwa kuwa umefanya hili,

"Umelaaniwa kuliko wanyama wote wa kufugwa na wa porini!

Utatambaa kwa tumbo lako na kula mavumbi siku zote za maisha yako.

¹⁵Nami nitaweka uadui kati yako na huyo mwanamke,

na kati ya uzao wako na wake, huo atakuponda kichwa, nawe utamgonga kisigino."

¹⁶Kwa mwanamke akasema,

"Nitakuzidishia sana utungu wakati wa kuzaa kwako,

kwa utungu utazaa watoto, tamaa yako itakuwa kwa mumeo naye atakutawala."

¹⁷Kwa Adamu akasema, "Kwa sababu umemsikiliza mke wako na ukala kutoka kwenye mti niliokuamuru, 'msile tunda lake,'

"Ardhi imelaaniwa kwa sababu yako, kwa kazi ngumu utakula chakula kitokacho humo siku zote za maisha yako.

¹⁸Itazaa miiba na mibaruti kwa ajili yako, nawe utakula mimea ya shambani.

¹⁹Kwa jasho la uso wako utakula chakula chako hadi utakaporudi ardhini, kwa kuwa ulitwaliwa kutoka humo, kwa kuwa wewe u mavumbi na mavumbini wewe utarudi."

²⁰Adamu akamwita mkewe Eva, kwa kuwa atakuwa mama wa wote walio hai.

²¹BWANA Mungu akawatengenezea Adamu na mkewe mavazi ya ngozi akawavika. ²²Kisha BWANA Mungu akasema, "Sasa mtu huyu amekuwa kama mmoja wetu, kwa kujua mema na mabaya. Sharti asiruhusiwe kunyoosha mkono wake na kuchuma pia kutoka katika mti wa uzima akala, naye akaishi milele." ²³Hivyo BWANA Mungu akamfukuzia mbali kutoka Bustani ya Edeni, akalime ardhi ambamo alitolewa. ²⁴Baada ya kumfukuzia mbali Adamu, Mungu akaweka makerubi mashariki ya Bustani ya Edeni pamoja na upanga wa moto, ukimulika huku na huko kulinda njia ya kuuendea mti wa uzima.

Kaini na Abeli

4 Adamu akakutana kimwili na mkewe Eva, akapata mimba, akamzaa Kaini. Eva akasema, "Kwa msaada wa BWANA nimemzaa mwanaume." ²Baadaye akamzaa Abeli ndugu yake.

Basi Abeli akawa mfugaji na Kaini akawa mkulima. ³Baada ya muda Kaini akaleta baadhi ya mazao ya shamba kama sadaka kwa BWANA. ⁴Lakini Abeli akaleta fungu nono kutoka katika baadhi ya wazaliwa wa kwanza wa mifugo yake. BWANA akamkubali Abeli pamoja na sadaka yake, ⁵lakini Mungu hakumkubali Kaini pamoja na sadaka yake. Kwa hiyo Kaini akakasirika sana, uso wake ukawa na huzuni.

⁶Kisha BWANA akamwambia Kaini, "Kwa nini umekasirika? Kwa nini uso wako una huzuni? ⁷Ukifanya lililo sawa, hutakubalika? Lakini usipofanya lililo sawa, dhambi inakuvizia mlangoni mwako, inakutamani wewe, lakini inakupasa uishinde."

⁸Basi Kaini akamwambia ndugu yake Abeli, "Twende shambani." Walipokuwa shambani, Kaini akamshambulia Abeli ndugu yake akamwua.

⁹Kisha BWANA akamwuliza Kaini, "Ndugu yako Abeli yuko wapi?" Akamjibu,

"Sijui, je, mimi ni mlinzi wa ndugu yangu?"

¹⁰BWANA akasema, "Umefanya nini? Sikiliza! Damu ya ndugu yako inanililia mimi

kutoka ardhini. ¹¹Sasa umelaaniwa na umehamishwa kutoka katika ardhi, ambayo imefungua kinywa chake na kupokea damu ya ndugu yako kutoka mkononi mwako. ¹²Utakapoilima ardhi, haitakupa tena mazao yake. Utakuwa mtu wa kutangatanga duniani asiye na utulivu.”

¹³Kaini akamwambia BWANA, “Adhabu yangu ni zaidi ya niwezavyo kustahimili. ¹⁴Leo unanifukuza kutoka katika nchi, nami nitafichwa mbali na uwepo wako. Nitakuwa mtu wa kutangatanga asiyetulia duniani na ye yote anionaye ataniua.”

¹⁵Lakini BWANA akamwambia, “La sivyo, ikiwa mtu ye yote atamwua Kaini atalipizwa kisasi mara saba zaidi.” Kisha BWANA akamwekea Kaini alama ili mtu yeyote ambaye angemwona asimwue. ¹⁶Kwa hiyo Kaini akaondoka mbele za BWANA akaenda kuishi katika nchi ya Nodi, iliyoko mashariki ya Edeni.

¹⁷Kaini akakutana kimwili na mkewe, naye akapata mimba na akamzaa Enoki. Wakati huo Kaini alikuwa anajenga mji akauita Enoki jina la mtoto wake. ¹⁸Enoki akamzaa Iradi, Iradi akamzaa Mehuyaeli, Mehuyaeli akamzaa Methushaeli na Methushaeli akamzaa Lameki.

¹⁹Lameki alioa wanawake wawili, mmoja aliitwa Ada na mwingine Sila. ²⁰Ada akamzaa Yabali ambaye ni baba wa wale walioishi katika mahema na kufuga wanyama. ²¹Kaka yake aliitwa Yubali, alikuwa baba wa wote wachezao zeze na filimbi. ²²Pia Sila alikuwa na mtoto wa kiume aliyeitwa Tubali – Kaini ambaye alifua vifaa vya aina mbalimbali vya shaba na chuma. Naama alikuwa dada wa Tubali - Kaini.

²³Lameki akawaambia wake zake,

“Ada na Sila nisikilizeni mimi,
Wake wa Lameki sikieni maneno yangu.
Nimemwua mtu kwa kunijeruhi,
kijana mdogo kwa kuniumiza

²⁴Kama Kaini atalipizwa kisasi mara saba,
basi Lameki itakuwa mara sabini na saba.”

²⁵Adamu akakutana kimwili na mke wake tena, akamzaa mwana akamwita Seti, akisema, “Mungu amenijalia mwana mwingine badala ya Abeli, kwa kuwa Kaini alimwua.” ²⁶Pia Seti akamzaa mwana akamwita Enoshi.

Wakati huo watu wakaanza kuliitia jina la BWANA.

Kutoka Adamu Hadi Noa

5 Hii ni orodha iliyoandikwa ya vizazi vya Adamu.

Wakati Mungu alipomuumba Adamu, alimfanya kwa sura ya Mungu. ²Aliwaumba mwanamume na mwanamke, akawabariki. Walipokwisha kuumbwa akawaita “Mwanadamu.”

³Adamu alipokuwa ameishi miaka 130 alikuwa na mwana aliyekuwa na sura yake, mwenye kufanana naye. Akamwita Sethi. ⁴Baada ya Sethi kuzaliwa, Adamu aliishi miaka 800 akawa na watoto wengine wa kiume na wa kike. ⁵Adam aliishi jumla ya miaka 930, ndipo akafa.

⁶Sethi alipokuwa ameishi miaka 105, akamzaa Enoshi. ⁷Baada ya kumzaa Enoshi Sethi aliishi miaka 807 akawa na watoto wengine wa kiume na wa kike. ⁸Sethi aliishi jumla ya miaka 912, ndipo akafa.

⁹Enoshi alipokuwa ameshi miaka tisini akamzaa Kenani. ¹⁰Baada ya kumzaa Kenani, Enoshi aliishi miaka 815 naye alikuwa na watoto wengine wa kiume na wa kike. ¹¹Enoshi aliishi jumla ya miaka 905, ndipo akafa.

¹²Kenani alipokuwa ameishi miaka sabini, akamzaa Mahalaleli. ¹³Baada ya kumzaa Mahalaleli Kenani aliishi miaka 840 akawa na watoto wengine wa kiume na wa kike. ¹⁴Kenani aliishi jumla miaka 910, ndipo akafa.

¹⁵Mahalaleli alipokuwa ameishi miaka sitini na mitano akamzaa Yaredi. ¹⁶Baada ya kumzaa Yaredi, Mahalaleli aliishi miaka 830 akawa na watoto wengine wa kiume na wa kike. ¹⁷Mahalaleli aliishi jumla ya miaka 895, ndipo akafa.

¹⁸Yaredi alipokuwa ameishi miaka 162, akamzaa Enoki. ¹⁹Baada ya kumzaa Enoki, Yaredi aliishi miaka 800 naye akawa na watoto wengine wa kiume na wa kike. ²⁰Yaredi aliishi jumla ya miaka 962, ndipo akafa.

²¹Enoki alipokuwa ameishi miaka sitini na mitano akamzaa Methusela. ²²Baada ya kumzaa Methusela, Enoki alitembea na Mungu miaka 300 na akawa na watoto wengine wa kiume na wa kike. ²³Enoki aliishi jumla ya miaka 365. ²⁴Enoki akatembea na Mungu, kisha akatoweka, kwa sababu Mungu alimchukua.

²⁵Mathusela alipokuwa ameishi miaka 187, alimzaa Lameki. ²⁶Baada ya kumzaa Lameki, Methusela aliishi miaka 782, akawa na watoto

wengine wa kiume na wa kike. ²⁷Methusela aliishi jumla ya miaka 969, ndipo akafa.

²⁸Lameki alipokuwa ameishi miaka 182, alimzaa mwana. ²⁹Akamwita jina lake Noa, Akasema, "yeye ndiye atakayetufariji katika kazi na maumivu makali ya mikono yetu yaliyosababishwa na ardhi iliyolaaniwa na BWANA." ³⁰Baada ya Noa kuzaliwa, Lameki aliishi miaka 595 akawa na watoto wengine wa kiume na wa kike. ³¹Aliishi jumla ya miaka 777, ndipo akafa.

³²Baada ya Noa kuishi miaka 500 aliwazaa Shemu, Hamu na Yafethi.

Sababu za Gharika

6 Watu walipoanza kuongezeka idadi katika uso wa dunia na watoto wa kike wakazaliwa kwao, ²wana wa Mungu wakawaona kuwa hao binti za wanadamu walikuwa wazuri wa sura, wakaoa ye yote miongoni mwao waliyemchagua. ³Ndipo BWANA akasema, "Roho yangu haitakaa ndani ya mwanadamu milele, kwa kuwa yeye ni wa kufa, siku zake zitakuwa miaka 120."

⁴Wanefili walikuwako duniani siku hizo, pia na baadaye, hao walizaliwa na binti za watu wakati wana wa Mungu walipoingia kwao na kuzaa nao. Wanefili walikuwa mashujaa na watu waliojulikana wa zamani hizo.

⁵BWANA akaona jinsi ambavyo uovu wa mwanadamu umekuwa mkubwa duniani na ya kuwa kila mwelekeo wa mawazo ya moyo wake wakati wote ulikuwa mbaya tu. ⁶BWANA akasikitika kwamba alimwumba mwanadamu duniani, moyo wa Mungu ukajaa masikitiko. ⁷Kwa hiyo BWANA akasema, "Nitamfutilia mbali mwanadamu niyemwumba kutoka kwenye uso wa dunia, wanadamu na wanyama, pamoja na viumbe vitambaavyo na ndege wa angani. Kwa maana nasikitika kwa kuwaumba." ⁸Lakini Noa akapata kibali machoni pa BWANA.

⁹Hivi ndivyo vizazi vya Noa.

Noa alikuwa mtu wa haki, asiye na lawama miongoni mwa watu wa wakati wake, tena alitembea na Mungu. ¹⁰Noa alikuwa na wana watatu: Shemu, Hamu na Yafethi.

¹¹Wakati huu dunia ilikuwa imejaa uharibifu na jeuri machoni pa Mungu. ¹²Mungu akaona jinsi dunia ilivyoharibika, kwa maana watu wote duniani walikuwa wameharibu njia zao. ¹³Kwa hiyo Mungu akamwambia Noa,

"Nitawaangamiza watu wote, kwa kuwa dunia imejaa jeuri kwa sababu yao. Hakika mimi nitaangamiza watu pamoja na dunia. ¹⁴Kwa hiyo jitengenezee safina kubwa kwa mbao za mvinje, tengeneza vyumba ndani yake na uipake lami ndani na nje. ¹⁵Hivi ndivyo utakavyoitengeneza: Safina iwe na urefu wa dhira 300, upana wake dhira hamsini, na kimo chake dhira thelathini^a. ¹⁶Itengenezee paa na umalizie safina kwa kuacha nafasi ya dhira moja juu. Weka mlango ubavuni mwa safina na uifanye ya ghorofa ya chini, ya kati na ya juu. ¹⁷Nitaleta gharika ya maji juu ya nchi ili kuharibu uhai wote chini ya mbingu, kila kiumbe chenye pumzi ya uhai ndani yake. Kila kitu juu ya nchi kitaangamia. ¹⁸Lakini Mimi nitaweka agano langu na wewe, nawe utaingia ndani ya Safina, wewe pamoja na mke wako, wanao na wake zao. ¹⁹Utaingiza ndani ya Safina kila aina ya kiumbe hai wawili wawili, wa kiume na wa kike, ili kuwahifadhi hai pamoja na wewe. ²⁰Wawili wa kila aina ya ndege, wa kila aina ya mnyama na wa kila aina ya kitambaacho ardhini watakuja kwako ili wahifadhiwe hai. ²¹Utachukua kila aina ya chakula kitakacholiwa na ukiweke akiba kama chakula kwa ajili yako na yao."

²²Noa akafanya kila kitu sawasawa kama vile Mungu alivyomwamuru.

Gharika

7 Ndipo BWANA akamwambia Noa, "Ingia katika safina wewe na jamaa yako yote, kwa sababu katika kizazi hiki nimeona ya kuwa wewe ni mwenye haki. ²Uchukue wanyama saba waliosafi wa kila aina, wa kiume na wa kike na wanyama wawili wawili wa kila aina walionajisi wa kiume na wa kike. ³Pia uchukue ndege saba waliosafi wa kila aina, wa kiume na wa kike, ili kuhifadhi aina zao mbalimbali katika dunia yote. ⁴Siku saba tangu sasa nitaleta mvua juu ya nchi kwa siku arobaini mchana na usiku, nami nitafutulia mbali kutoka katika uso wa nchi kila kiumbe hai nilichokiumba."

⁵Noa akafanya yote kama BWANA alivyomwamuru.

⁶Noa alikuwa na miaka 600 gharika ilipokuja juu ya dunia. ⁷Noa na mkewe na wanawe na wake zao wakaingia katika safina ili waepuke ile gharika. ⁸Jozi ya wanyama wasio najisi na walio najisi, ndege na viumbe vitambaavyo, ⁹wa kiume

^{a15} Dhira 300 ni sawa na meta 140, dhira 50 ni sawa na mita 23 na dhira 30 ni sawa na mita 13.5. Dhira 1 ni kama sentimita 45.

na wa kike, walikuja kwa Noa wakaingia katika safina kama Mungu alivyomwamuru Noa. ¹⁰Baada ya siku zile saba maji ya gharika yakaja juu ya dunia.

¹¹Katika siku ya kumi na saba ya mwezi wa pili mwaka wa 600 wa kuishi kwake Noa, siku hiyo ndipo chemchemi zote hata zilizo chini sana ya ardhi zilibubujika kwa nguvu, na malango ya mafuriko ya mbinguni yakafunguliwa. ¹²Mvua ikanyesha juu ya nchi siku arobaini mchana na usiku.

¹³Siku hiyo Noa na mkewe na wanawe Shemu, Hamu na Yafethi pamoja na wake zao wakaingia katika ile safina. ¹⁴Nao walikuwa pamoja na kila mnyama wa mwituni kufuatana na aina yake, wanyama wote wafugwao kufuatana na aina zao, kila kiumbe kitambaacho juu ya ardhi kwa aina yake, kila ndege kufuatana na aina yake kila kiumbe chenye mabawa. ¹⁵Viumbe vyote vyenye pumzi ya uhai ndani yake vikaja kwa Noa viwili viwili, vikaingia katika safina. ¹⁶Wanyama walioingia katika safina walikuwa wa kiume na wa kike, wa kila kiumbe chenye uhai kama Mungu alivyomwamuru Noa, ndipo BWANA akamfungia ndani.

¹⁷Kwa siku arobaini mafuriko yaliendelea kujaa duniani na maji yalivyozidi kuongezeka, yaliinua safina juu sana kutoka kwenye uso wa nchi. ¹⁸Maji yakajaa na kuongezeka sana juu ya nchi, na safina ikaelele juu ya uso wa maji. ¹⁹Maji yakazidi kujaa juu ya nchi, yakaifunika milima yote mirefu chini ya mbingu yote. ²⁰Maji yakaendelea kujaa yakaifunika milima kwa kina cha zaidi ya dhira kumi na tano^b. ²¹Kila kiumbe hai kitambaacho juu ya nchi kikaangamia: ndege, wanyama wa kufugwa, wanyama pori, viumbe vyote juu ya nchi na wanadamu wote. ²²Kila kiumbe juu ya nchi kavu chenye pumzi ya uhai kikafa. ²³Kila kitu chenye uhai juu ya uso wa nchi kilifutiliwa mbali, watu, wanyama, viumbe vitambaavyo na ndege warukao angani wakafutiliwa mbali toka duniani. Waliobaki ni Noa peke yake na wale waliokuwa pamoja naye ndani ya safina.

²⁴Maji yakaifunika dunia kwa siku 150.

Mwisho wa Gharika

8

Mungu akamkumbuka Noa na wanyama wote wa porini na wa kufugwa waliokuwa

naye ndani ya safina, akatuma upepo ukavuma katika dunia, nayo maji yakaondoka. ²Zile chemchemi zilizo chini sana ya ardhi pamoja na malango ya mafuriko ya mbinguni yakawa yamefungwa nayo mvua ikawa imekoma kunyesha kutoka angani. ³Maji yakaendelea kupungua taratibu katika nchi. Kunako mwisho wa siku ya 150 maji yalikuwa yamepungua, ⁴katika siku ya kumi na saba ya mwezi wa saba, safina ikatua katika milima ya Ararati. ⁵Maji yakaendelea kupungua hadi mwezi wa kumi, na siku ya kwanza ya mwezi wa kumi, vilele vya milima vikaonekana.

⁶Baada ya siku arobaini Noa akafungua dirisha alilokuwa amelifanya katika safina ⁷na akamtoa kunguru, akawa akiruka kwenda na kurudi mpaka maji yalipokwisha kukauka juu ya nchi. ⁸Kisha akamtoa hua ili aone kama maji yameondoka juu ya uso wa ardhi. ⁹Lakini hua hakupata mahali pa kutua kwa kuwa maji yalienea juu ya uso wa dunia yote, kwa hiyo akarudi kwa Noa ndani ya safina. Noa akanyoosha mkono akamchukua yule hua akamrudisha ndani ya safina. ¹⁰Noa akangojea siku saba zaidi kisha akamtoa tena hua kutoka katika safina. ¹¹Wakati hua aliporejea kwa Noa jioni, alikuwa amechukua katika mdomo wake jani bichi la mzeituni, lililochumwa wakati ule ule! Ndipo Noa akajua ya kuwa maji yameondoka juu ya uso wa dunia. ¹²Akangojea siku saba zaidi na akamtuma tena hua, lakini wakati huu hua hakurudi tena kwa Noa.

¹³Katika siku ya kwanza ya mwezi wa kwanza ya mwaka 601, wa kuishi kwake Noa, maji yalikuwa yamekauka duniani. Kisha Noa akafungua mlango wa safina akaona ya kuwa uso wa ardhi ulikuwa umekauka. ¹⁴Katika siku ya ishirini na saba ya mwezi wa pili dunia ilikuwa imekauka kabisa.

¹⁵Ndipo Mungu akamwambia Noa, ¹⁶“Toka ndani ya safina, wewe na mkeo na wanao na wake zao. ¹⁷Utoe nje kila aina ya kiumbe hai aliye pamoja nawe: ndege, wanyama na viumbe vyote vitambaavyo juu ya ardhi, ili wakazae, na kuongezeka na kujiza tena dunia.”

¹⁸Kwa hiyo Noa akatoka nje pamoja na mkewe, wanawe na wake zao. ¹⁹Wanyama wote na viumbe vyote vitambaavyo juu ya ardhi na ndege wote, kila kitu kiendacho juu ya nchi, aina moja baada ya nyingine vikatoka katika safina, kila aina ya kiumbe, kimoja baada ya kingine.

^{b20} Dhira kumi na tano ni kama mita saba. Dhira moja ni kama sentimita 45.

Noa Atoa Dhabihu

²⁰Kisha Noa akamjengea BWANA madhabahu, akachukua baadhi ya wale wanyama wote wasio najisi na ndege wasio najisi, akatoa sadaka ya kutekelezwa juu ya madhabahu. ²¹BWANA akasikia harufu nzuri ya kupendeza, naye akasema moyoni mwake, "Kamwe sitailaani tena ardhi kwa sababu ya mwanadamu, hata ingawaje kila mwelekeo wa moyo wake ni mbaya tangu ujana. Kamwe sitaangamiza tena viumbe hai vyote kama nilivyofanya."

²²"Kwa muda dunia idumupo,
wakati wa kupanda na wa kuvuna,
wakati wa baridi na wa joto,
wakati wa kiangazi na wa masika,
mchana na usiku kamwe havitakoma."

Mungu Aweka Agano na Noa

9 Ndipo Mungu akambariki Noa na wanawe, akiwaambia, "Zaeni mkaongezeke kwa idadi na mkaijaze tena^a dunia. ²Wanyama wote wa duniani, ndege wote wa angani, kila kiumbe kitambaacho juu ya ardhi na samaki wote wa baharini wamekabidhiwa mikononi mwenu, nao watawaogopa na kuwahofu. ³Kila kitu chenye uhai kiendacho kitakuwa chakula chenu. Kama vile nilivyowapa mimea mbalimbali, sasa nawapa kila kitu.

⁴"Lakini kamwe msile nyama ambayo bado ina damu ya uhai wake, kwa maana damu ni uhai. ⁵Hakika damu ya uhai wenu nitadai. Nitadai kutoka kwa kila mnyama. Kutoka kwa kila mwanadamu pia nitadai kwa ajili ya uhai wa mtu mwenzake.

⁶"Yeyote amwagaye damu ya mwanadamu,
damu yake itamwagwa na mwanadamu,
kwa kuwa katika mfano wa Mungu,
Mungu alimwumba mwanadamu.

⁷Kuhusu ninyi, zaeni mwongezeke kwa wingi, mzidi katika dunia na kuijaza."

⁸Ndipo Mungu akamwambia Noa na wanawe pamoja naye: ⁹"Sasa mimi ninaweka agano langu nanyi, pamoja na uzao wenu baada yenu, ¹⁰pia na kila kiumbe hai kilichokuwa

^{a1} "Mkaijaze tena dunia" hapa ina maana Mungu anambariki Noa na wanawe ili waongezeke wakaijaze tena dunia iliyoangamizwa na gharika. Ona pia Mwa. 1:28

pamoja nanyi: ndege, wanyama wa kufugwa na wanyama wote wa porini, wale wote waliotoka katika safina pamoja nanyi, kila kiumbe hai duniani. ¹¹Ninaweka agano nanyi: kamwe uhai hautafutwa tena kwa gharika, kamwe haitakuwepo tena gharika ya kuangamiza dunia."

¹²Mungu akasema, "Hii ni ishara ya agano ninalofanya kati yangu na ninyi na kila kiumbe hai kilicho pamoja nanyi, agano kwa vizazi vyote vijavyo: ¹³Nimeweka upinde wangu wa mvua mawinguni, nao utakuwa ishara ya agano nifanyalo kati yangu na dunia. ¹⁴Wakati wowote ninapotanda mawingu juu ya dunia na upinde wa mvua ukijitokeza mawinguni, ¹⁵nitakumbuka agano langu kati yangu na ninyi na viumbe vyote vilivyo hai vya kila aina. Kamwe maji hayatakuwa tena gharika ya kuangamiza uhai wote. ¹⁶Wakati wo wote upinde wa mvua unapotokea mawinguni, nitauona na kukumbuka agano la milele kati ya Mungu na viumbe vyote vilivyo hai vya kila aina duniani."

¹⁷Hivyo Mungu akamwambia Noa, "Hii ndiyo ishara ya agano ambalo nimelifanya kati yangu na viumbe vyote vilivyo hai duniani."

Wana wa Noa

¹⁸Wana wa Noa waliotoka ndani ya safina ni: Shemu, Hamu na Yafethi. (Hamu ndiye aliyekuwa baba wa Kanaani.) ¹⁹Hawa ndio waliokuwa wana watatu wa Noa, kutokana nao watu walienea katika dunia.

²⁰Noa akawa mkulima, akawa mtu wa kwanza kupanda mizabibu. ²¹Alipokunywa huo mvinyo wake akalewa na akalala uchi kwenye hema lake. ²²Hamu, baba wa Kanaani, akauona uchi wa baba yake na kuwaeleza ndugu zake wawili waliokuwa nje. ²³Lakini Shemu na Yafethi wakachukua nguo wakitanda mabegani mwao wote wawili, kisha wakaenda kinyumenyume, wakaufunika uchi wa baba yao. Nyuso zao zilielekea upande mwingine ili wasiuone uchi wa baba yao.

²⁴Noa alipolevuka kutoka kwenye mvinyo wake na kujua lile ambalo mwanae mdogo kuliko wote alilokuwa amemtendea, ²⁵akasema,

"Alaaniwe Kanaani!

atakuwa mtumwa wa chini sana kuliko watumwa wote kwa ndugu zake."

²⁶Pia akasema,

"Abarikiwe BWANA Mungu wa Shemu!

Kanaani na awe mtumwa wa Shemu.

²⁷Mungu na apanue mipaka ya Yafethi, Yafethi na aishi katika mahema ya Shemu, Kanaani na awe mtumwa wake."

²⁸Baada ya gharika Noa aliishi miaka 350.

²⁹Noa alikuwa na jumla ya miaka 950, ndipo akafa.

Mataifa Yaliyotokana na Noa

10 Hawa ndio wazao wa Noa: Shemu, Hamu na Yafethi, ambao walizaa wana baada ya gharika.

Wazao wa Yafethi

²Wana wa Yafethi walikuwa:

Gomeri, Magogu, Madai, Yavani, Tubali, Mesheki na Tirasi.

³Wana wa Gomeri walikuwa:

Ashkenazi, Rifathi na Togarma.

⁴Wana wa Yavani walikuwa:

Elisha, Tarshishi, Kitimu na Rodanimu.

⁵(Kutokana na hawa mataifa ya Pwani yalienea katika nchi zao kwa koo zao katika mataifa yao, kila moja kwa lugha yake lenyewe.)

Wazao wa Hamu

⁶Wana wa Hamu walikuwa:

Kushi, Misri^a, Puti na Kanaani.

⁷Wana wa Kushi walikuwa:

Seba, Havila Sabta, Raama na Sabteka.

Wana wa Raama walikuwa:

Sheba na Dedani.

⁸Kushi alikuwa baba yake Nimrodi, akakua akawa mtu shujaa mwenye nguvu duniani.

⁹Alikuwa mwindaji hodari mbele za BWANA.

Ndiyo sababu watu husema, "Kama Nimrodi, hodari wa kuwinda mbele za BWANA." ¹⁰Vituo vyake vya kwanza katika ufalme wake vilikuwa Babeli, Ereki, Akadi na Kalne katika Shinari.

¹¹Kutoka katika nchi ile alikwenda Ashuru, ambako alijenga Ninawi, Rehoboth-iri, Kala ¹²na Reseni, iliyo kati ya Ninawi na Kala, huo ndio mji mkubwa.

¹³Misri alikuwa baba wa Waludi, Wanami, Walehabi, Wanaftuhi, ¹⁴Wapathrusi, Wakasluhi, (ambao Wafilisti walitokana nao)

^{a6} "Misri" hapa ina maana "Misraimu" ambaye alikuwa mwana wa Hamu. Ona pia mstari 13.

na Wakaftori.

¹⁵Kanaani alikuwa baba wa:

Sidoni mzaliwa wake wa kwanza, Hethi,

¹⁶Wayebusi, Waamori, Wagirgashi,

¹⁷Wahivi, Waarki, Wasini, ¹⁸Waarvadi,

Wasemari na Wahamathi.

Baadaye koo za Mkanaani zilitawanyika, ¹⁹na mipaka ya Kanaani ilienea kutoka Sidoni kuelekea Gerari hadi Gaza, kisha kuelekea Sodoma, Gomora, Adma na Seboimu hadi kufikia Lasha.

²⁰Hawa ni wana wa Hamu kwa koo zao na lugha zao, katika nchi zao na mataifa yao.

Uzao wa Shemu

²¹Shemu ambaye ni ndugu mkubwa wa Yafethi, kwake kulizaliwa wana pia. Shemu alikuwa baba wa wana wote wa Eberi.

²²Wana wa Shemu walikuwa:

Elamu, Ashuru, Arfaksadi, Ludi na Aramu.

²³Wana wa Aramu walikuwa:

Usi, Huli, Getheri na Mashi.

²⁴Arfaksadi alikuwa baba wa Sela,

naye Sela akamzaa Eberi.

²⁵Eberi akazaa wana wawili:

mmoja aliitwa Pelegi, kwa kuwa katika wakati wake ndipo dunia ilipogawanyika, nduguye aliitwa Yuktani. ²⁶Yuktani alikuwa baba wa Almodadi, Shelefu, Hasarmawethi, Yera, ²⁷Hadoramu, Uzali, Dikla, ²⁸Obali, Abimaeli, Seba, ²⁹Ofiri, Havila na Yobabi. Hawa wote walikuwa wana wa Yuktani.

³⁰Nchi waliyoishi ilienea toka Mesha kuelekea Safari kwenye nchi ya vilima iliyoko mashariki.

³¹Hao ndio wana wa Shemu kwa koo zao na lugha zao, katika nchi zao na mataifa yao.

³²Hizi ndizo koo za wana wa Noa, kufuatana na vizazi vyao, katika mataifa yao. Kutokana na hawa mataifa yalienea duniani kote baada ya gharika.

Mnara wa Babeli

11 Wakati huo dunia yote ilikuwa na lugha moja na msemu mmoja. ²Watu walipoelekea upande wa mashariki, wakafika kwenye tambarare katika nchi ya Shinari^a nao wakaishi huko.

³Wakasemezana wao kwa wao, "Njoni, tufyatue matofali na tuyachome vizuri kwa

^{a2} "Shinari" ndio Babeli

moto.” Walitumia matofali badala ya mawe, na lami kwa ajili ya kulinganishia hayo matofali. ⁴Ndipo wakasema, “Njoni, tujijenge mji wenye mnara ambao utafika hadi mbinguni, ili tujipatie jina tusije tukatawanyika usoni pa dunia yote.”

⁵Lakini BWANA akashuka ili auone mji na mnara waliokuwa wanaujenga wanadamu. ⁶Kama taifa moja wanaozungumza lugha moja wameanza kufanya hili, basi hakuna lo lote watakalopanga kufanya ambalo halitawezekana kwao. ⁷Njoni, tushuke tuvuruge lugha yao ili wasielewane wao kwa wao.”

⁸Hivyo BWANA akawatawanya kutoka mahali pale kwenda katika dunia yote, nao wakaacha kuujenga huo mji. ⁹Ndiyo maana pakaitwa Babeli, kwa sababu hapo ndipo BWANA alipoivuruga lugha ya dunia nzima. Kutoka hapo BWANA akawatawanya katika uso wa dunia yote.

Shemu Hadi Abram

¹⁰Hivi ndivyo vizazi vya Shemu.

Miaka miwili baada ya gharika, Shemu alipokuwa na miaka 100, akamzaa Arfaksadi. ¹¹Baada ya kumzaa Arfaksadi, Shemu aliishi miaka 500 akazaa watoto wengine wa kiume na wa kike.

¹²Wakati Arfaksadi alipokuwa na miaka thelathini na mitano, akamzaa Sela. ¹³Baada ya Arfaksadi kumzaa Shela, aliishi miaka 403, akazaa watoto wengine wa kiume na wa kike.

¹⁴Shela alipokuwa na miaka thelathini, akamzaa Eberi. ¹⁵Shela baada ya kumzaa Eberi, aliishi miaka 403 na akazaa watoto wengine wa kiume na wa kike.

¹⁶Eberi alipokuwa na miaka thelathini na minne, akamzaa Pelegi. ¹⁷Baada ya Eberi kumzaa Pelegi, aliishi miaka 430 na akazaa watoto wengine wa kiume na wa kike.

¹⁸Pelegi alipokuwa na miaka thelathini, akamzaa Reu. ¹⁹Baada ya Pelegi kumzaa Reu, aliishi miaka 209 na akazaa watoto wengine wa kiume na wa kike.

²⁰Reu alipokuwa na miaka thelathini na miwili, akamzaa Serugi. ²¹Baada ya Reu kumzaa Serugi, aliishi miaka 207 na akazaa watoto wengine wa kiume na wa kike.

²²Serugi alipokuwa na miaka thelathini, akamzaa Nahori. ²³Baada ya Serugi kumzaa Nahori, aliishi miaka 200 akazaa watoto wengine wa kiume na wa kike.

²⁴Nahori alipokuwa na miaka ishirini na tisa,

akamzaa Tera. ²⁵Baada ya Nahori kumzaa Tera, aliishi miaka 119 na akazaa watoto wengine wa kiume na wa kike.

²⁶Tera alipokuwa na miaka sabini, akamzaa Abram, Nahori na Harani.

Wazao wa Tera

²⁷Hawa ndio wazao wa Tera.

Tera aliwazaa Abram, Nahori na Harani. Harani akamzaa Loti. ²⁸Tera alipokuwa bado hai, Harani akafa huko Uru ya Wakaldayo, nchi alimozaliwa. ²⁹Abram na Nahori walioa. Mke wa Abram aliitwa Sarai na mke wa Nahori aliitwa Milka, Milka na Iska walikuwa watoto wa Harani. ³⁰Sarai alikuwa tasa, hakuwa na watoto.

³¹Tera akamchukua Abram mwanawe, Loti mwana wa mwanawe Harani na Sarai mkwewe, mke wa Abram mwanawe, wakatoka kwa pamoja katika Uru ya Wakaldayo kwenda nchi ya Kanaani. Lakini walipofika Harani, wakaishi huko. ³²Tera alikufa huko Harani akiwa na miaka 205.

Wito wa Abram

12 BWANA akawa amemwambia Abram, “Ondoka katika nchi yako, waache watu wako na nyumba ya baba yako, uende mpaka nchi nitakayokuonyesha.

²“Mimi nitakufanya taifa kubwa na nitakubariki, Nitalikuza jina lako, nawe utakuwa baraka.

³Nitawabariki wale wanaokubariki, yeyote akulaaniye nitamlaani na kupitia kwako mataifa yote duniani yatabarikiwa.”

⁴Hivyo Abram akaondoka kama BWANA alivyokuwa amemwambia, naye Loti akaondoka naye. Wakati Abram alipoitwa aondoke Harani, alikuwa na miaka sabini na mitano. ⁵Abram akamchukua Sarai mkewe pamoja na Loti mwana wa ndugu yake, mali zote walizokuwa nazo pamoja na watu aliokuwa amewapata huko Harani, wakasafiri mpaka nchi ya Kanaani, wakafika huko.

⁶Abram akasafiri katika nchi hiyo akafika huko Shekemu, mahali penye mti wa mwalonni ulioko More. Wakati huo Wakanaani walikuwa wanaishi katika nchi hiyo. ⁷BWANA akamtokea Abram akamwambia, “Nitawapa uzao wako nchi hii.” Hivyo hapa Abram akamjengea BWANA madhabahu, ambaye alikuwa amemtokea.

⁸Kutoka huko Abramam akasafiri kuelekea kwenye vilima mashariki ya Betheli, naye akapiga hema huko, Betheli ikiwa upande wa magharibi na Ai upande wa mashariki. Huko alimjengea BWANA madhabahu na akaliitia jina la BWANA. ⁹Kisha Abramam akasafiri kuelekea upande wa Negebu.

Abramu Katika Nchi ya Misri

¹⁰Basi kulikuwapo na njaa katika nchi, naye Abramam akashuka kwenda Misri kukaa huko kwa muda, kwa maana njaa ilikuwa kali. ¹¹Alipokuwa karibu kuingia Misri, akamwambia Sarai mkewe, "Ninajua ya kwamba wewe ni mwanamke mzuri wa sura. ¹²Wakati Wamisri watakapokuona, watasema, 'huyu ni mke wake.' Ndipo wataniua, lakini wewe watakuacha hai. ¹³Sema wewe ni dada yangu, ili nitendewe mema kwa ajili yako na maisha yangu yatahifadhiwa kwa sababu yako."

¹⁴Abramu alipoingia Misri, Wamisri wakamwona Sarai kuwa ni mwanamke mzuri sana wa sura. ¹⁵Maafisa wa Farao walipomwona, wakamsifia kwa Farao, ndipo Sarai akachukuliwa kwenda kwenye jumba lake la kifalme. ¹⁶Kwa ajili ya Sarai, Farao akamtendea Abramam mema, akapata kondoo, ng'ombe, punda, ngamia na watumishi wa kiume na wa kike.

¹⁷Lakini BWANA akamwadhibu Farao na nyumba yake kwa maradhi ya kufisha kwa sababu ya kumchukua Sarai, mke wa Abramam. ¹⁸Ndipo Farao akamwita Abramam, akamwuliza, "Umenifanyia nini? Kwa nini hukuniambia ni mke wako? ¹⁹Kwa nini ulisema, 'yeye ni dada yangu,' hata nikamchukua kuwa mke wangu? Sasa basi, mke wako huyu hapa. Mchukue uende zako!" ²⁰Kisha Farao akawapa watu wake amri kuhusu Abramam, wakamsindikiza, pamoja na mke wake na kila alichokuwa nacho.

Abramu na Loti Watengana

13 Hivyo Abramam akakwea kutoka Misri kwenda Negebu, yeye na mkewe na kila kitu alichokuwa nacho, pia Loti akaenda pamoja naye. ²Wakati huo Abramam alikuwa tajiri sana wa mifugo, fedha na dhahabu.

³Kutoka Negebu, akapita mahali hadi mahali hadi akafika Betheli, mahali hapo ambapo mwanzoni alipiga hema lake kati ya Betheli na Ai ⁴hapo ambapo alikuwa amejenga madhahahu ya kwanza. Huko Abramam akaliitia jina la BWANA.

⁵Basi Loti, ambaye alikuwa anafuatana na Abramam, alikuwa pia na makundi ya mbuzi, kondoo, ng'ombe na mahema. ⁶Lakini nchi haikuwatosha kukaa pamoja kwa ajili ya wingi wa mali zao. ⁷Ukazuka ugomvi kati ya wachunga mifugo wa Abramam na wale wa Loti. Wakati huo, Wakanaani na Waperezi ndiyo waliokuwa wenyeji wa nchi hiyo.

⁸Hivyo Abramam akamwambia Loti, "Pasiwepo na ugomvi wo wote kati yangu na wewe, wala kati ya wachungaji wangu na wako, kwa kuwa sisi ni ndugu. ⁹Je, nchi yote haiko mbele yako? Tutengane. Kama ukielekea kushoto, nitakwenda kulia, kama ukielekea kulia, mimi nitakwenda kushoto."

¹⁰Loti akatazama akaona lile bonde lote la Yordani kuwa lilikuwa na maji tele, kama bustani ya BWANA, kama nchi ya Misri, kuelekea Soari. (Hii ilikuwa kabla BWANA hajaharibu Sodoma na Gomora.) ¹¹Hivyo Loti akajichagulia bonde lote la Yordani, akaelekea upande wa mashariki. Watu hao wawili wakatengana: ¹²Abramam akaishi katika nchi ya Kanaani, wakati Loti aliishi miongoni mwa miji ya lile bonde na kupiga mahema yake karibu na Sodoma. ¹³Basi watu wa Sodoma walikuwa waovu, wakifanya sana dhambi dhidi ya BWANA.

¹⁴Baada ya Loti kuondoka BWANA akamwambia Abramam, "Ukiwa hapo ulipo inua macho yako utazame kaskazini na kusini, mashariki na magharibi. ¹⁵Nchi yote unayoiona nitakupa wewe na uzao wako hata milele. ¹⁶Nitaufanya uzao wako uwe mwingi kama mavumbi ya nchi, hivyo kama kuna yeyote awezaye kuhesabu mavumbi, basi uzao wako utahesabika. ¹⁷Ondoka, tembea katika marefu na mapana ya nchi, kwa maana ninakupa wewe."

¹⁸Basi Abramam akaondoa mahema yake, akaenda kuishi karibu na mialoni ya Mamre huko Hebroni, huko akamjengea BWANA madhabahu.

Abramu Amwokoia Loti

14 Wakati huu Amrafeli mfalme wa Shinari, Arioko mfalme wa Elasari, Kedorlaoma mfalme wa Elamu na Tidal mfalme wa Goimu ²kwa pamoja walikwenda kupigana vita dhidi ya Bera mfalme wa Sodoma, Birsha mfalme wa Gomora, Shinabu mfalme wa Edma, Shemeberi mfalme wa Seboimu na mfalme wa Bela, (yaani Soari.) ³Hawa wote waliotajwa mwishoni waliunganisha majeshi yao kutoka

bonde la Sidimu, yaani Bahari ya Chumvi. ⁴Walikuwa wametawaliwa na mfalme Kedorlaoma kwa miaka kumi na miwili, lakini mwaka wa kumi na tatu waliasi.

⁵Mnamo mwaka wa kumi na nne, mfalme Kedorlaoma na wafalme waliojiunga naye walikwenda kupigana na kuwashinda Warefai katika Ashtarothkanaimu, Wazuzi katika Hamu, Waemi katika Shawe-kiriathaimu ⁶na Wahori katika nchi ya kilima cha Seiri, hadi El-Parani karibu na jangwa. ⁷Kisha wakarudi wakaenda Enmisfati, (yaani, Kadeshi,) wakashinda nchi yote ya Waamaleki, pamoja na Waamori waliokuwa wakiishi Hasason Tamari.

⁸Ndipo mfalme wa Sodoma, mfalme wa Gomora, mfalme wa Adma, mfalme wa Seboimu na mfalme wa Bela (yaani Soari) wakatoka kupanga majeshi yao kwenye Bonde la Sidimu ⁹dhidi ya Kedorlaoma, mfalme wa Elamu, Tidali mfalme wa Goimu, Amrafeli mfalme wa Shinari na Arioko mfalme wa Elasari, yaani wafalme wanne dhidi ya wafalme watano. ¹⁰Basi Bonde la Sidimu lilikuwa limejaa mashimo ya lami, wafalme wa Sodoma na wa Gomora walipokimbia, baadhi ya watu walitumbukia huko na wengine wakakimbilia vilimani. ¹¹Wale wafalme wanne wakateka mali yote ya Sodoma na Gomora pamoja na vyakula vyao vyote, kisha wakaenda zao. ¹²Pia walimteka Loti mwana wa ndugu yake Abramam pamoja na mali zake, kwa kuwa alikuwa akiishi Sodoma.

¹³Mtu mmoja aliyekuwa ametoroka akaja kumpa Abramam Mwebrania taarifa. Sasa Abramam alikuwa anaishi karibu na mialoni ya Mamre Mwamori, aliyekuwa ndugu yake Eshkoli na Aneri ambao wote walikuwa wameungana na Abramam. ¹⁴Abramam alipopata habari kwamba jamaa yake amechukuliwa mateka, akawaita watu 318 wa nyumbani mwake waliokuwa wamefunzwa wakawafuatilia hadi Dani. ¹⁵Wakati wa usiku Abramam aliwagawa watu wake katika vikosi ili awashambulia na akawafuatilia, akiwafukuza hadi Hoba, kaskazini ya Dameski. ¹⁶Akarudisha mali zote na akamrudisha Loti jamaa yake na mali zake, pamoja na wanawake na watu wengine.

¹⁷Abramam aliporudi baada ya kumshinda mfalme Kedorlaoma na wale wafalme waliojiunga naye, mfalme wa Sodoma akatoka kwenda kumlaki katika bonde la Shawe, (yaani, Bonde la Mfalme.)

¹⁸Ndipo Melkizedeki mfalme wa Salemu alipoleta mkate na divai. Alikuwa kuhani wa

Mungu Aliye Juu Sana, ¹⁹akambariki Abramam, akisema,

“Abarikiwe Abramam na Mungu Aliye Juu Sana,

Muumba wa mbingu na nchi.

²⁰Abarikiwe Mungu Aliye Juu Sana, ambaye amewaweka adui zako mkononi mwako.”

Ndipo Abramam akampa Melkizedeki sehemu ya kumi ya kila kitu.

²¹Mfalme wa Sodoma akamwambia Abramam, “Nipe hao watu na hizo mali uchukue wewe mwenyewe.”

²²Lakini Abramam akamwambia mfalme wa Sodoma, “Nimeinua mkono wangu kwa BWANA, Mungu aliye Juu Sana, Muumba wa mbingu na dunia na nimeapa ²³kwamba sitapokea kitu chochote kilicho chako, hata kama ni uzi au gidamu ya kiatu, ili kamwe usije ukasema, ‘Nimemtajirisha Abramam.’ ²⁴Sitapokea cho chote ila kile tu watu wangu walichokula na sehemu ambayo ni fungu la watu waliokwenda pamoja nami, ambao ni Aneri, Eshkoli na Mamre. Wao na wapewe fungu lao.”

Agano la Mungu na Abramam

15 Baada ya jambo hili, neno la BWANA likamjia Abramam katika maono:

“Usiogope, Abramam.

Mimi ni ngao yako na

thawabu yako kubwa sana.”

²Lakini Abramam akasema, “Ee BWANA Mwenyezi, utanipa nini na mimi sina hata mtoto na atakayerithi nyumba yangu ni huyu Eliezeri Mdameski?” ³Abramam akasema, “Hukunipa watoto, hivyo mtumishi katika nyumba yangu ndiye atakuwa mrithi wangu.”

⁴Ndipo neno la BWANA lilipomjia: “Mtu huyu hatakuwa mrithi wako, bali mwana atakayetoka katika viuno vyako mwenyewe ndiye atakayekuwa mrithi wako.” ⁵Akamtoa nje na kusema, “Tazama juu kuelekea mbinguni na uhesabu nyota, kama hakika utaweza kuzihesabu.” Ndipo akamwambia, “Hivyo ndivyo uzao wako utakavyokuwa.”

⁶Abramam akamwamini BWANA, naye kwake hili likahesabiwa kuwa haki.

⁷Pia akamwambia, “Mimi ndimi BWANA, niliye kutoa toka Uru ya Wakaldayo nikupe nchi

hii uimiliki.”

⁸Lakini Abramam akasema, “Ee BWANA Mwenyezi, nitawezaje kujua kwamba nitapata kuimiliki?”

⁹Ndipo BWANA akamwambia, “Niletee mtamba wa ng’ombe, mbuzi na kondoo mume, kila mmoja wa miaka mitatu, pamoja na hua na kindi la njiwa.”

¹⁰Abramu akamletea hivi vyote, akampasua kila mnyama vipande viwili, akavipanga kila kimoja kuelekea mwenzake, lakini hata hivyo ndege, hakuwapasua vipande viwili. ¹¹Kisha ndege walao nyama wakatua juu ya mizoga, lakini Abramam akawafukuza.

¹²Wakati jua lilipokuwa linatua, Abramam akashikwa na usingizi mzito, giza nene na la kutisha likaja juu yake. ¹³Kisha BWANA akamwambia, “Ujue hakika kwamba wazao wako watakuwa wageni kwenye nchi ambayo si yao wenyewe, nao watakuwa watumwa na watateswa kwa miaka mia nne. ¹⁴Lakini nitaliadhibu taifa lile wanaolitumikia kama watumwa, hatimaye watatoka huko na mali nyingi. ¹⁵Wewe, hata hivyo utakwenda kwa baba zako kwa amani na kuzikwa katika uzee mwema. ¹⁶Katika kizazi cha nne wazao wako watarudi hapa, kwa maana dhambi ya Waamori bado haijafikia kipimo kilichojaa.”

¹⁷Wakati jua lilipokuwa limeshatua na giza limeingia, tanuru la moshi na mwali wa moto unaowaka vikatokea na kupita kati ya vile vipande vya nyama. ¹⁸Siku hiyo BWANA akafanya agano na Abramam na kumwambia, “Nitawapa wazao wako nchi hii, kuanzia mto wa Misri^a hadi mto ule mkubwa, Eufirati, ¹⁹yaani nchi ya Wakeni, Wakenizi, Wakadmoni, ²⁰Wahiti, Waperizi, Warefai, ²¹Waamori, Wakanaani, Wagirgashi na Wayebusi.”

Hagari na Ishmaeli

16 Basi Sarai, mkewe Abramam, alikuwa hajamzalia watoto. Lakini alikuwa na mtumishi wa kike Mmisri jina lake Hagari, ²hivyo Sarai akamwambia Abramam, “BWANA amenizulia kupata watoto. Nenda, ukakutane kimwili na mtumishi wangu wa kike, huenda nitaweza kupata watoto kupitia kwake.”

Abramu akakubaliana na lile Sarai alilosema. ³Hivyo baada ya Abramam kuishi katika nchi ya Kanaani miaka kumi, Sarai akamchukua

mtumishi wake wa kike wa Kimisri Hagari na kumpa mumewe awe mke wake. ⁴Akakutana kimwili na Hagari, naye akapata mimba.

Hagari alipojua kuwa ana mimba, alianza kumdharau Sarai. ⁵Ndipo Sarai akamwambia Abramam, “Unawajibika na manyanyaso ninayoyapata. Nilimweka mtumishi wangu mikononi mwako, sasa kwa vile anajua kwamba ana mimba, ananidharau mimi. BWANA na aamue kati yako na mimi.”

⁶Abramu akamwambia, “Mtumishi wako yuko mikononi mwako. Mtendee lolote unalofikiri ni bora zaidi.” Ndipo Sarai akamtesa Hagari hivyo akamtoroka.

⁷Malaika wa BWANA akamkuta Hagari karibu na chemchemi huko jangwani, ilikuwa chemchemi ile iliyokuwa kando ya barabara iendayo Shuri. ⁸Malaika akamwambia, “Hagari, mtumishi wa Sarai, umetokea wapi na unakwenda wapi?”

Akamjibu, “Ninamkimbia bibi yangu Sarai.”

⁹Ndipo malaika wa BWANA akamwambia, “Rudi kwa bibi yako ukajishushe chini yake.” ¹⁰Malaika akaendelea akasema, “Nitazidisha wazao wako kwamba watakuwa wengi mno wasiohesabika.”

¹¹Pia malaika wa BWANA akamwambia:

“Wewe sasa una mimba

nawe utamzaa mwana.

Utamwita jina lake Ishmaeli^a,

kwa sababu BWANA amesikia juu

ya huzuni yako.

¹²Atakuwa punda mwitu katikati ya wanadamu, mkono wake utakuwa dhidi ya kila mtu na mkono wa kila mtu dhidi yake, naye ataishi kwa uhasama na ndugu zake wote.”

¹³Akampa BWANA aliyezungumza naye jina hili, “Wewe ndiwe Mungu unionaye mimi.” Kwa maana alisema, “Sasa nimemwona yeye anayeniona mimi.” ¹⁴Ndiyo sababu kisima kile kikaitwa Beer-lahai-roi^b, bado kipo huko hata leo kati ya Kadeshi na Beredi.

¹⁵Hivyo Hagari akamzalia Abramam mwana naye Abramam akamwita huyo mwana Hagari aliyemzalia Ishmaeli. ¹⁶Abramu alikuwa na umri wa miaka themanini na sita wakati Hagari alipomzalia Ishmaeli.

^{a18} “Mto wa Misri” hapa ina maana “Wadi-el-Arish” kwenye mpaka wa kusini wa Yuda.

^{a11} “Ishmaeli” maana yake “Mungu husikia.”

^{b14} “Beer-lahai-roi” maana yake “Yeye Aliye hai anionaye mimi.”

Agano la Tohara

17 Abram alipokuwa na miaka tisini na tisa, BWANA akamtokea akamwambia, "Mimi ndimi Mungu Mwenye Nguvu, enenda mbele zangu na uishi kwa unyofu. ²Nami nitafanya agano langu kati yangu na wewe, nami nitakuzidisha sana sana."

³Abramu akaanguka kifudufudi, naye Mungu akamwambia, ⁴"kwa upande wangu, hili ndilo agano langu na wewe: Wewe utakuwa baba wa mataifa mengi. ⁵Jina lako hutaitwa tena Abram, bali jina lako litakuwa Abrahamu^a, kwa maana nimekufanya wewe baba wa mataifa mengi. ⁶Nitakufanya uwe na uzao mwingi sana, kwako yatatoka mataifa nao wafalme watatoka kwako. ⁷Nitalithibitisha agano langu kama agano la milele kati yangu na wewe na wazao wako baada yako na vizazi vijavyo niwe Mungu wako na Mungu wa wazao wako. ⁸Nchi yote ya Kanaani, unakoishi sasa kama mgeni, nitakupa kuwa milki yako milele, na uzao wako, nami nitakuwa Mungu wao."

⁹Ndipo Mungu akamwambia Abrahamu, "Kwa upande wako, lazima ushike agano langu, wewe na wazao wako kwa ajili ya vizazi vijavyo. ¹⁰Hili ni agano langu na wewe pamoja na wazao wako baada yako, agano mtakalolishika: Kila mwanaume miongoni mwenu atatahiriwa. ¹¹Mtafanyiwa tohara na hii itakuwa ni alama ya agano kati yangu na ninyi. ¹²Kwa vizazi vijavyo, kila mwanaume miongoni mwenu mwenye siku nane ni lazima atahiriwe, pamoja na watakozaliwa nyumbani mwako au walionunuliwa kwa fedha kutoka kwa mgeni, wale ambao sio watoto wako. ¹³Awe amezaliwa nyumbani mwako au amenunuliwa kwa fedha yako, ni lazima watahiriwe. Agano langu katika mwili wako litakuwa ni agano la milele. ¹⁴Kila mwanaume asiyetahiriwa, ambaye hajapata tohara ya mwilini, atatengwa na watu wake, amelivunja agano langu."

¹⁵Pia BWANA akamwambia Abrahamu, "Kwa upande wa Sarai mkeo, hutamwita tena Sarai bali jina lake litakuwa Sara. ¹⁶Nitambariki na hakika nitakupatia mwana kwake. Nitambariki na kwamba atakuwa mama wa mataifa, wafalme wa mataifa watatoka kwake."

¹⁷Abrahamu akaanguka kifudufudi, akacheke na kusema moyoni mwake, "Je, mtu wa miaka

^{a5} "Abrahamu" maana yake "baba wa watu wengi."

mia moja aweza kuzaa mwana? Je, Sara atazaa mtoto katika umri wa miaka tisini?" ¹⁸Abrahamu akamwambia Mungu, "Laiti Ishmaeli naye angeshiriki baraka yako!"

¹⁹Ndipo Mungu akasema, "Ndiyo, lakini mkeo Sara atakuzalia wewe mwana, nawe utamwita jina lake Isaki^b. Nitalithibitisha agano langu naye kama agano la milele kwa ajili yake na wazao wake baada yake. ²⁰Kwa upande wa Ishmaeli, nimekusikia: hakika nitambariki, nitamfanya awe na uzao mwingi na nitaongeza sana idadi yake. Atakuwa baba wa watawala kumi na wawili, nami nitamfanya awe taifa kubwa. ²¹Lakini agano langu nitalithibitisha kwa Isaki, ambaye Sara atakuzalia mwaka ujao majira kama haya." ²²Wakati alipomaliza kuzungumza na Abrahamu, Mungu akapanda juu akaondoka kwa Abrahamu.

²³Siku ile ile, Abrahamu akamchukua Ishmaeli mwanawe na wote waliozaliwa nyumbani mwake pamoja na walionunuliwa kwa fedha zake, kila mwanaume wa nyumbani mwake, akawatahiri, kama Mungu alivyomwagiza. ²⁴Abrahamu alikuwa na umri wa miaka tisini na tisa alipotahiriwa, ²⁵naye Ishmaeli mwanawe alitahiriwa akiwa na umri wa miaka kumi na mitatu. ²⁶Abrahamu na Ishmaeli mwanawe walitahiriwa siku ile ile, ²⁷Kila mwanaume nyumbani mwa Abrahamu, pamoja na wote waliozaliwa nyumbani mwake au aliyenunuliwa kutoka kwa mgeni, alitahiriwa pamoja naye.

Wageni Watatu

18 BWANA akamtokea Abrahamu karibu na mialoni ya Mamre wakati alipokuwa ameketi kwenye ingilio la hema lake wakati wa adhuhuri. ²Abrahamu akainua macho akaona watu watatu wamesimama karibu naye. Alipowaona, aliharakisha kutoka kwenye ingilio la hema lake kuwalaki na kuwasujudia hadi nchi.

³Akasema, "Kama nimepata kibali machoni penu, ee bwana wangu, usimpite mtumishi wako. ⁴Acha yaletwe maji kidogo, kisha ninyi nyote mnawe miguu yenu na mpumzike chini ya mti huu. ⁵Niruhusuni niwapatie chakula kidogo mle, ili mpate nguvu mwendelee na safari yenu, kwa kuwa mmekuja kwa mtumishi wenu."

Nao wakamjibu, "Vema sana, fanya kama unavyosema."

^{b19} "Isaki" maana yake "hucheka."

⁶Hivyo Abrahamu akaharakisha akaingia hemani kwa Sara. Akasema, "Chukua vipimo vitatu vya unga laini haraka, ukande na uoke mikate."

⁷Kisha akakimbia kwenda kwenye kundi akachagua ndama mzuri, laini na akampa mtumishi, ambaye aliharakisha kumtayarisha.

⁸Kisha akaleta jibini, maziwa na nyama ya yule ndama iliyoandaliwa, akaviweka mbele ya wageni. Walipokuwa wakila, alisimama karibu nao chini ya mti.

⁹Wakamwuliza, "Yuko wapi Sara mkeo?"

Akasema, "Yuko huko, ndani ya hema."

¹⁰Kisha BWANA akasema, "Hakika nitakurudia tena majira kama haya mwakani na Sara mkeo atakuwa ana mwana."

Sara alikuwa akiwasikiliza kwenye ingilio la hema, lililokuwa nyuma yake. ¹¹Abrahamu na Sara walikuwa wazee tena waliosogea miaka, naye Sara alikwishakoma katika desturi ya wanawake. ¹²Hivyo Sara akacheke kimoyomoyo alipokuwa akiwaza, "Baada ya mimi kuwa mkongwe hivi na bwana wangu amezeeka, je, nitaweza kufurahia jambo hili?"

¹³Ndipo BWANA akamwambia Abrahamu, "Kwa nini Sara amecheka na kusema, 'Kweli nitazaa mtoto nami sasa ni mzee?' ¹⁴Je, kuna jambo lo lote gumu lisilowezekana kwa BWANA? Nitakurudia mwakani majira kama haya, naye Sara atakuwa na mwana."

¹⁵Sara akaogopa kwa kuwa alidanganya na kusema, "Mimi sikucheka."

Lakini Bwana akasema, "Ndiyo, ulicheka!"

Abrahamu Aiomba Sodoma

¹⁶Wakati watu hao waliposimama ili waondoke, walielekeza nyuso zao Sodoma, Abrahamu akawatoa kitambo kidogo ili awasindikize. ¹⁷Ndipo BWANA akasema, "Je, nimfiche Abrahamu jambo ninalokusudia kufanya? ¹⁸Hakika Abrahamu atakuwa taifa kubwa na lenye nguvu, kupitia kwake mataifa yote ya dunia yatabarikiwa. ¹⁹Kwa maana nimemchagua yeye, ili kwamba aongoze watoto wake na jamaa yake kumtii BWANA, wawe waadilifu na kutenda haki, ili BWANA atimize ahadi yake kwa Abrahamu."

²⁰Basi BWANA akasema, "Kilio dhidi ya Sodoma na Gomora ni kikubwa sana na dhambi yao inasikitisha sana, ²¹kwamba nitashuka nione kama waliyoyatenda ni mabaya kiasi cha kilio kilichonifikia. Kama sivyo, nitajua."

²²Basi wale watu wakageuka wakaenda

kuelekea Sodoma, lakini Abrahamu akabaki amesimama mbele za BWANA. ²³Ndipo Abrahamu akamsogelea akasema: "Je, utawaangamiza wenye haki na waovu? ²⁴Je, ikiwa watakuwepo watu wenye haki hamsini katika mji huo, hivi kweli utauangamiza na wala hutauacha kwa ajili ya hao watu hamsini wenye haki waliomo ndani yake? ²⁵Hilo na liwe mbali nawe, kufanya jambo kama hilo, kuwaua wenye haki pamoja na waovu, kuwatendea wenye haki sawasawa na waovu. Iwe mbali nawe! Je, Mwamuzi wa dunia yote hatafanya lililo sawa?"

²⁶BWANA akasema, "Kama nikipata watu hamsini wenye haki katika mji wa Sodoma, nitausamehe huo mji wote kwa ajili yao."

²⁷Kisha Abrahamu akasema tena: "Sasa kwa kuwa nimekuwa na ujasiri wa kuzungumza na Bwana, ingawa mimi si kitu bali ni mavumbi na majivu, ²⁸je, kama hesabu ya wenye haki imepungua watano katika hamsini, utauangamiza huo mji wote kwa ajili ya hao watano waliopungua?"

Bwana akamwambia, "Kama nikiwakuta huko watu arobaini na watano sitauangamiza."

²⁹Abrahamu akazungumza naye kwa mara nyingine, "Je, kama huko watapatikana watu arobaini tu?"

Akamjibu, "Kwa ajili ya hao arobaini sitauangamiza."

³⁰Ndipo akasema, "BWANA na asikasirike, lakini niruhusu nizungumze. Je, kama huko watakuwepo thelathini tu?"

Akajibu, "Sitapaangamiza ikiwa nitawakuta huko watu thelathini."

³¹Abrahamu akasema, "Sasa kwa kuwa nimekuwa na ujasiri sana kuzungumza na Bwana, je, kama wakipatikana huko watu ishirini tu?"

Bwana akajibu, "Kwa ajili ya hao ishirini, sitauangamiza."

³²Abrahamu akasema, "Bwana na asikasirike, lakini niruhusu nizungumze tena mara moja tu. Itakuwaje kama watapatikana huko watu kumi tu?"

Bwana akajibu, "Kwa ajili ya hao kumi, sitauangamiza."

³³BWANA alipomaliza kuzungumza na Abrahamu, akaondoka, naye Abrahamu akarudi nyumbani kwake.

Kuangamizwa kwa Sodoma na Gomora

19 Malaika wale wawili wakafika Sodoma wakati wa jioni, naye Loti alikuwa

ameketi kwenye lango la mji. Wakati alipowaona, aliondoka kwenda kuwalaki na kuwasujudia hadi chini. ²Akasema, "Bwana zangu, tafadhali karibuni kwenye nyumba ya mtumishi wenu. Mnaweza kunawa miguu na kulala hapa kisha asubuhi na mapema mwendelee na safari yenu."

Wakamjibu, "La hasha tutalala hapa nje uwanjani."

³Lakini akasisitiza kwa nguvu kwamba waingie pamoja naye nyumbani kwake. Akawandalia chakula, mikate isiyotiwa chachu, nao wakala. ⁴Kabla hawajaenda kulala, watu wote kutoka kila sehemu ya mji wa Sodom, vijana kwa wazee, waliizunguka nyumba. ⁵Wakamwita Loti wakisema, "Wako wapi wale watu ambao walikuja kwako jioni hii? Watoe nje kwetu ili tuweze kuwalawiti."

⁶Loti akatoka nje kuonana nao, akaufunga mlango nyuma yake, ⁷akasema, "La hasha, rafiki zangu. Msifanye jambo hili ovu. ⁸Tazama, ninao binti wawili ambao kamwe hawajakutana kimwili na mwanaume. Acha niwatoe nje kwenu, nanyi mnaweza kuwafanyia lolote mnalotaka. Lakini msiwafanyie cho chote watu hawa, kwa sababu wako kwenye ulinzi chini ya dari langu."

⁹Wakamjibu, "Tuondokee mbali." Wakaendelea kusema, "Huyu mtu alikuja hapa kama mgeni na sasa anataka kuwa mwamuzi wetu! Tutakutenda vibaya kuliko wao." Waliendelea kumlazimisha Loti na kusonga mbele ili kuvunja mlango.

¹⁰Lakini watu wale waliokuwa ndani wakanyoosha mkono wakamvuta Loti ndani ya nyumba na kufunga mlango. ¹¹Kisha wakawapiga kwa upofu wale watu waliokuwa mlangoni mwa ile nyumba, vijana kwa wazee, hivyo hawakuweza kuupata mlango.

¹²Wale watu wawili wakamwambia Loti, "Una mtu mwingine yeyote hapa, wakwe zako, wana au binti, ama yeyote mwingine aliye wako katika mji huu? Waondoe hapa, ¹³kwa sababu tunapaangamiza mahali hapa. Kilio kwa BWANA dhidi ya watu wa hapa, ni kikubwa kiasi kwamba ametutuma kupaangamiza."

¹⁴Kwa hiyo Loti alitoka ili kuzungumza na wakwe zake, waliokuwa wamewaposa binti zake. Akawaambia, "Fanyeni haraka kuondoka mahali hapa, kwa kuwa BWANA ni karibu kuangamiza mji huu!" Lakini wakwe zake walifikiri kwamba alikuwa akitania.

¹⁵Kunako mapambazuko, malaika wakawahimiza Loti, wakamwambia, "Fanya

haraka! Mchukue mke wako na binti zako wawili walioko hapa, vinginevyo utaangamizwa wakati mji utakapoadhibiwa."

¹⁶Alipositasita, wale watu wakamshika mkono wake na mikono ya mke wake na binti zake wawili na kuwaongoza salama nje ya mji, kwa kuwa BWANA alikuwa na huruma kwao. ¹⁷Mara walipokwisha kuwatoa nje, mmoja wao akawaambia, "Mkimbie kwa usalama wenu! Msitazame nyuma, wala msisimame popote katika tambarare! Kimbilieni milimani, ama sivyo mtaangamizwa!"

¹⁸Lakini Loti akawajibu, "La hasha, bwana zangu, tafadhalini! ¹⁹Mtumishi wenu amepata kibali mbele ya macho yenu, nanyi mmeonyesha wema mkubwa kwangu kwa kuokoa maisha yangu. Lakini siwezi kukimbilia milimani, janga hili litanikumba, nami nitakufa. ²⁰Tazama, hapa kuna mji karibu wa kukimbilia, nao ni mdogo. Niruhusuni nikimbilie humo, ni mdogo sana, ama sivyo? Ndipo maisha yangu yatasalimika."

²¹Akamwambia, "Vema sana, nitalikubali hili ombi pia, sitauangamiza mji ulioutaja. ²²Lakini ukimbilie huko haraka, kwa sababu sitaweza kufanya lolote mpaka ufike huko." (Ndiyo maana mji huo ukaitwa Soari^a.)

²³Wakati Loti alipofika Soari, jua lilikuwa limechomoza katika nchi. ²⁴Ndipo BWANA akanyesha moto wa kiberiti juu ya Sodom na Gomora, uliotoka mbinguni kwa BWANA. ²⁵Hivyo akaiteketeza mji ile na eneo lote la tambarare pamoja na wote waliokuwa wanaishi katika mji, pia mimea yote katika nchi. ²⁶Lakini mke wa Loti akatazama nyuma, akawa nguzo ya chumvi.

²⁷Asubuhi na mapema siku iliyofuata, Abrahamu akaamka na kurudi mahali pale aliposimama mbele za BWANA. ²⁸Akatazama upande wa Sodom na Gomora, kuelekea nchi yote ya tambarare, akaona moshi mzito ukipanda kutoka kwenye nchi, kama moshi utokao kwenye tanuru.

²⁹Kwa hiyo Mungu alipoangamiza mji ya tambarare alimkumbuka Abrahamu, akamtoa Loti kutoka kwenye lile janga lililoharibu mji ile ambamo Loti alikuwa ameishi.

Loti na Binti Zake

³⁰Loti na binti zake wawili waliondoka Soari na kufanya makao yao kule milimani, kwa maana aliogopa kukaa Soari. Yeye na binti zake

^{a22} "Soari" maana yake "Samehe."

wawili waliishi katika pango. ³¹Siku moja binti mkubwa akamwambia yule mdogo, "Baba yetu ni mzee na hakuna mwanaume mahali hapa atakayekutana na sisi kimwili, kama ilivyo desturi ya mahali pote duniani. ³²Tumnyweshe baba yetu mvinyo kisha tukutane naye kimwili ili tuhifadhi uzao wetu kupitia baba yetu."

³³Usiku ule walimnywesha baba yao mvinyo, alipolewa binti yake mkubwa akaingia na kukutana naye kimwili. Baba yao hakujua wakati binti yake alipoingia kulala naye wala alipotoka.

³⁴Siku iliyofuata binti mkubwa akamwambia yule mdogo, "Usiku uliopita mimi nilikutana kimwili na baba yangu. Tumnyweshe divai tena, usiku huu nawe ukutane naye kimwili ili tuweze kuhifadhi uzao wetu kupitia baba yetu." ³⁵Kwa hiyo wakamnywesha baba yao mvinyo tena usiku ule, naye binti yake mdogo akaingia akakutana naye kimwili. Kwa mara nyingine baba yao hakujua binti yake alipolala naye wala alipoondoka.

³⁶Hivyo binti wawili wa Loti wakapata mimba kwa baba yao. ³⁷Binti mkubwa akamzaa mwana, akamwita jina lake Moabu, ndio baba wa Wamoabu hata leo. ³⁸Binti mdogo naye pia akamzaa mwana, naye akamwita Benami ndiye baba wa Waamoni hata leo.

Abrahamu na Abimeleki

20 Basi Abrahamu akaendelea mbele kutoka huko hadi nchi ya Negebu na akaishi kati ya Kadeshi na Shuri. Kwa muda mfupi alikaa Gerari kama mgeni, ²huko Abrahamu akasema kuhusu Sara mkewe, "Huyu ni dada yangu." Kisha Abimeleki mfalme wa Gerari akatuma Sara aletwe naye akamchukua.

³Lakini Mungu akamjia Abimeleki katika ndoto wakati wa usiku na kumwambia, "Wewe ni kama mfu kwa sababu ya huyu mwanamke uliyemchukua, yeye ni mke wa mtu."

⁴Wakati huo Abimeleki alikuwa bado hajamsogelea, kwa hiyo akasema, "Je, Bwana utaliharibu taifa lisilo na hatia? ⁵Hakusema kwangu, 'Huyu ni dada yangu,' naye Sara pia hakusema, 'Huyu ni kaka yangu?' Nimefanya haya kwa dhamiri njema na mikono safi."

⁶Kisha Mungu akamwambia katika ndoto, "Ndiyo, najua ya kwamba umefanya haya kwa dhamiri safi, kwa hiyo nimekuzuia usinitende dhambi. Ndiyo sababu sikukuacha umguse. ⁷Sasa umrudishe huyo mke wa mtu, kwa maana

ni nabii, naye atakuombea nawe utaishi. Lakini kama hukumrudisha, ujue kwa hakika kuwa wewe na watu wako wote mtakufa."

⁸Kesho yake asubuhi na mapema Abimeleki akawaita maafisa wake wote, baada ya kuwaambia yote yaliyotokea, waliogopa sana. ⁹Kisha Abimeleki akamwita Abrahamu na kumwambia, "Wewe umetufanyia nini? Nimekukosea nini hata ukaleta hatia kubwa namna hii juu yangu na ufalme wangu? Umenifanyia mambo ambayo hayakupasa kufanyika." ¹⁰Abimeleki akamwuliza Abrahamu, "Ulikuwa na kusudi gani kufanya hivi?"

¹¹Abrahamu akajibu, "Niliwaza kwamba, 'Hakika hakuna hofu ya Mungu mahali hapa, nao wataniua kwa sababu ya mke wangu.' ¹²Pamoja na hayo, ni kweli kwamba yeye ni dada yangu, binti wa baba yangu ingawa si mtoto wa mama yangu basi akawa mke wangu. ¹³Wakati BWANA aliponifanya nisafiri mbali na nyumbani mwa baba yangu, nilimwambia, 'Hivi ndivyo utakavyoonyesha pendo lako kwangu: Kila mahali tutakapokwenda, kuhusu mimi sema, 'Huyu ni kaka yangu.'"

¹⁴Kisha Abimeleki akatwaa kondoo na ng'ombe na watumwa wa kiume na wa kike akampa Abrahamu, akamrudisha Sara kwa mumewe. ¹⁵Abimeleki akasema, "Nchi yangu iko mbele yako, ishi popote unapotaka."

¹⁶Akamwambia Sara, "Ninampa kaka yako shekeli elfu moja za fedha. Hii ni kufidia kosa lililofanyika dhidi yako mbele ya wote walio pamoja nawe, haki yako imethibitishwa kabisa."

¹⁷Kisha Abrahamu akamwomba Mungu, naye Mungu akamponya Abimeleki, mke wake na watumwa wake wa kike kwamba waweze kupata watoto tena, ¹⁸kwa kuwa BWANA alikuwa ameyafunga matumbo ya wote katika nyumba ya Abimeleki kwa sababu ya mke wa Abrahamu.

Kuzaliwa kwa Isaki

21 Wakati huo BWANA akamrehemu Sara kama alivyokuwa amesema, naye BWANA akamtendea Sara kile alichokuwa ameahidi. ²Sara akapata mimba, akamzalia Abrahamu mwana katika uzee wake, majira yale ya Mungu aliomwahidi. ³Abrahamu akamwita Isaki^a yule mwana ambaye Sara alimzalia. ⁴Isaki alipokuwa na umri wa siku nane, Abrahamu akamtahiri, kama Mungu alivyomwamuru.

^{a3} "Isaki" maana yake "hucheka."

⁵Abrahamu alikuwa na miaka 100 wakati Isaki mwanawe alipozaliwa.

⁶Sara akasema, "Mungu ameniletea kicheko, kila mmoja atakayesikia jambo hili atacheka pamoja nami." ⁷Akaongeza kusema, "Nani angemwambia Abrahamu kuwa Sara angenyonyesha watoto? Tena nimemzalia mwanwa katika uzee wake."

Hagari na Ishimaeli Wafukuzwa

⁸Mtoto akakua akaachishwa kunyonya na siku hiyo Abrahamu alifanya sherehe kubwa. ⁹Lakini Sara aliona kuwa mwanwa ambaye Hagari Mmisri aliyemzalia Abrahamu, alikuwa anadhihaki, ¹⁰Sara akamwambia Abrahamu, "Mwondoe mwanamke huyu mtumwa na mwanawe, kwa kuwa mwanwa wa mwanamke mtumwa kamwe hatashiriki urithi pamoja na mwanangu Isaki."

¹¹Jambo hili lilimhuzunisha sana Abrahamu kwa sababu lilimhusu mwanawe. ¹²Lakini Mungu akamwambia, "Usihuzunike hivyo kwa sababu ya kijana na mtumishi wako wa kike. Sikiliza lolote Sara analokuambia, kwa sababu uzao wako utahesabiwa kupitia Isaki. ¹³Nitamfanya huyu mwanwa wa mtumishi wako wa kike kuwa taifa pia, kwa sababu naye ni uzao wako."

¹⁴Kesho yake asubuhi na mapema Abrahamu akachukua chakula na kiriba cha maji akampa Hagari. Akaviweka mabegani mwa Hagari akamwondoa pamoja na kijana. Akashika njia akatangatanga katika jangwa la Beersheba.

¹⁵Maji yalipokwisha kwenye kiriba, akamwacha kijana chini ya mojawapo ya vichaka. ¹⁶Kisha akajiendea zake akaketi karibu, umbali wa kutupa mshale, akawaza, "Siwezi kumwangukia kijana akifa." Ikawa alipokuwa ameketi pale karibu, akaanza kulia kwa huzuni.

¹⁷Mungu akamsikia kijana akilia, malaika wa Mungu akamwita Hagari kutoka mbinguni na kumwambia, "Kuna nini Hagari? Usiogope, Mungu amesikia kijana analia akiwa amelala pale. ¹⁸Mwinue kijana na umshike mkono, kwa maana nitamfanya kuwa taifa kubwa."

¹⁹Ndipo Mungu akamfumbua Hagari macho yake naye akaona kisima cha maji. Hivyo akaenda akajaza kiriba maji na kumpa kijana anywe. ²⁰Mungu akawa pamoja na huyu kijana alipokuwa akiendelea kukua. Aliishi jangwani na akawa mpiga upinde. ²¹Alipokuwa akiishi katika Jangwa la Parani, mama yake akampatia mke kutoka Misri.

Mapatano Katika Beersheba

²²Wakati huo Abimeleki na Fikoli mkuu wa majeshi yake wakamwambia Abrahamu, "Mungu yu pamoja nawe katika kila kitu unachofanya. ²³Sasa niapie hapa mbele za Mungu kwamba hutanitenda hila mimi, watoto wangu wala wazao wangu. Nitendee mimi na nchi ambayo unaishi kama mgeni wema ule ule ambao nimekutendea."

²⁴Abrahamu akasema, "Ninaapa hivyo."

²⁵Ndipo Abrahamu akalalamika kwa Abimeleki kuhusu kisima cha maji ambacho watumishi wa Abimeleki walikuwa wamekinyang'anya. ²⁶Lakini Abimeleki akasema, "Sijui ni nani ambaye amefanya hili. Hukuniambia, leo tu ndipo ninasikia habari zake."

²⁷Hivyo Abrahamu akaleta kondoo na ngo'mbe akampa Abimeleki, nao watu hawa wawili wakafanya mapatano. ²⁸Abrahamu akatenga kondoo wake saba kutoka kwenye kundi, ²⁹Abimeleki akamwuliza Abrahamu, "Ni nini maana ya hawa kondoo wake saba uliowatenga peke yao?"

³⁰Abrahamu akamjibu, "Upokee hawa kondoo wake saba kutoka mkononi mwangu kama ushahidi kuwa nilichimba kisima hiki."

³¹Hivyo mahali pale pakaitwa Beersheba, kwa sababu watu wawili waliapiana hapo.

³²Baada ya mapatano kufanyika huko Beersheba, Abimeleki na Fikoli mkuu wa majeshi yake wakarudi katika nchi ya Wafilisti. ³³Abrahamu akapanda mti wa mkwaju huko Beersheba na hapo akaliitia jina la BWANA Mungu wa Milele. ³⁴Naye Abrahamu akakaa katika nchi ya Wafilisti kwa muda mrefu.

Kujua Uthabiti wa Abrahamu

22 Baadaye Mungu akamjaribu Abrahamu. Akamwambia, "Abrahamu! Abrahamu akajibu, "Mimi hapa."

²Kisha Mungu akamwambia, "Umchukue mwanao, mwana wako wa pekee, Isaki umpendaye, uende katika nchi ya Moria. Mtoe huko kama sadaka ya kuteketezwa juu ya mlima mmojawapo nitakaokuambia."

³Abrahamu akaamka asubuhi na mapema siku iliyofuata akamtayarisha punda wake. Akawachukua watumishi wake wawili pamoja na Isaki mwanawe. Baada ya kuchanja kuni za kutosha kwa ajili ya hiyo sadaka ya kuteketezwa, akaondoka kuelekea mahali

Mungu alipokuwa amemwambia. ⁴Siku ya tatu Abrahamu akainua macho, akapaona mahali pale kwa mbali. ⁵Akawaambia watumishi wake, "Kaeni hapa pamoja na punda, wakati mimi na kijana tunakwenda kule. Tutakwenda kuabudu na kisha tutawarudia."

⁶Abrahamu akachukua kuni kwa ajili ya sadaka ya kuteketezwa, akamtwika Isaki mwanawe, yeye mwenyewe akachukua moto na kisu. Walipokuwa wakienda pamoja, ⁷Isaki akanena akamwambia baba yake Abrahamu, "Baba yangu!"

Abrahamu akaitika, "Mimi hapa, mwanangu."

Isaki akasema, "Moto na kuni zipo, Je, yuko wapi mwanakondoo kwa ajili ya sadaka ya kuteketezwa?"

⁸Abrahamu akajibu, "Mwanangu, Mungu mwenyewe atajipatia mwana kondoo kwa ajili ya hiyo sadaka." Nao hawa wawili wakaendelea mbele pamoja.

⁹Walipofika mahali pale alipokuwa ameambiwa na Mungu, Abrahamu akajenga madhabahu hapo, akaziweka kuni juu yake. Akamfunga Isaki mwanawe na akamlaza kwenye madhabahu, juu ya zile kuni. ¹⁰Kisha akanyoosha mkono wake na akachukua kisu ili amchinje mwanawe. ¹¹Lakini malaika wa BWANA akamwita kutoka mbinguni, akamwambia, "Abrahamu! Abrahamu!"

Akajibu, "Mimi hapa."

¹²Akamwambia, "Usimdhuru kijana, wala usimtendee jambo lolote. Sasa ninajua kwamba unamcha Mungu, kwa sababu hukunizulia mwanao, mwana wako wa pekee."

¹³Abrahamu akainua macho yake, akaona kondoo mume amenaswa pembe zake nyuma yake katika kichaka. Akaenda akamchukua huyo kondoo mume, akamtoa awe sadaka ya kuteketezwa badala ya mwanawe. ¹⁴Abrahamu akapaita mahali pale Yehova-yire^a, yaani BWANA atatupatia. Mpaka siku ya leo inasemekana, "Katika mlima wa BWANA itapatikana."

¹⁵Basi malaika wa BWANA akamwita Abrahamu kutoka mbinguni mara ya pili, ¹⁶akasema, "Ninaapa kwa nafsi yangu, asema BWANA, kwamba kwa sababu umefanya hili na hukunizulia mwanao, mwana wako wa pekee, ¹⁷hakika nitakubariki na nitauzidisha uzao wako kama nyota za angani na kama mchanga ulioko

^{a14} "Yehova-yire" maana yake Bwana atatupatia.

pwani. Wazao wako watamiliki miji ya adui zao, ¹⁸kupitia uzao wako mataifa yote duniani yatabarikiwa, kwa sababu umenitii."

¹⁹Ndipo Abrahamu akawarudia watumishi wake, wakaondoka wakaenda wote pamoja mpaka Beer-sheba. Abrahamu akaishi huko Beer-sheba.

Wana wa Nahori

²⁰Baada ya muda, Abrahamu akaambiwa, "Milka pia amepata watoto, amemzalia ndugu yako Nahori wana: ²¹Usi mzaliwa wake wa kwanza, Buzi nduguye, Kemueli (baba wa Aramu), ²²Kesedi, Hazo, Pildashi, Yidlafu na Bethueli." ²³Bethueli akamzaa Rebeka. Milka alimzalia Nahori nduguye Abrahamu hao wana wanane. ²⁴Suria wake Nahori aliyetwa Reuma pia alikuwa na wana: Teba, Gahamu, Tahashi na Maaka.

Kifo cha Sara

23 Sara aliishi akawa na umri wa miaka mia na ishirini na saba. ²Sara akafa huko Kiriathi-Arba (yaani Hebroni) katika nchi ya Kanaani, Abrahamu akamwombolezea na kumlilia Sara.

³Ndipo Abrahamu akainuka kutoka pale penye maiti ya mke wake. Akazungumza na Wahiti, akasema, ⁴"Mimi ni mpitaji na mgeni miongoni mwenu. Niuzieni sehemu ya ardhi yenu ili niweze kumzika maiti wangu."

⁵Wahiti wakamjibu Abrahamu, ⁶"Bwana, tusikilize. Wewe ni mtawala mkuu sana miongoni mwetu. Zika maiti wako katika kaburi unalolipenda kati ya makaburi yetu. Hakuna mtu wa kwetu atakayekuzuia kaburi lake ili kuzika maiti wako."

⁷Abrahamu akainuka na akasujudu mbele ya wenyeji wa nchi, yaani Wahiti. ⁸Akawaambia, "Kama mnaniruhusu kumzika maiti wangu, basi nisikilizeni mkamsihi Efroni mwana wa Sohari kwa niaba yangu ⁹ili aniuze pango la Makpela, lililo mali yake, nalo liko mwisho wa shamba lake. Mwambieni aniuze kwa bei kamili atakayosema ili liwe mahali pangu pa kuzikia miongoni mwenu."

¹⁰Efroni Mhiti alikuwa ameketi miongoni mwa watu wake, akamjibu Abrahamu mbele ya Wahiti wote waliokuwepo katika lango la mji. ¹¹"La hashu, bwana wangu, nisikilize, nakupa shamba, pia nakupa pango lililomo ndani yake. Nakupa mbele ya watu wangu. Uzike maiti wako."

¹²Abrahamu akasujudu tena, mbele ya wenyeji wa nchi, ¹³akamwambia Efroni wale watu wakiwa wanasikia, "Tafadhali nisikilize. Nitakulipa fedha za hilo shamba. Kubali kuzipokea ili niweze kumzika maiti wangu."

¹⁴Efroni akamjibu Abrahamu, ¹⁵"Nisikilize, bwana wangu, thamani ya ardhi hiyo ni shekeli 400 za fedha^a, lakini hiyo ni nini kati yako na mimi? Mzike maiti wako."

¹⁶Abrahamu akakubali masharti ya Efroni, akampimia ile fedha aliyotaja masikioni mwa Wahiti: Shekeli 400 za fedha kulingana na viwango vya uzito vilivyokuwa vikitumika wakati huo na wafanya biashara.

¹⁷Hivyo shamba la Efroni huko Makpela karibu na Mamre, yaani shamba pamoja na pango lililokuwamo, nayo miti yote iliyokuwemo ndani ya mipaka ya shamba hilo, vilikabidhiwa, ¹⁸kwa Abrahamu kuwa mali yake mbele ya Wahiti wote waliokuwa wamekuja kwenye lango la mji. ¹⁹Baada ya hayo Abrahamu akamzika Sara mkewe kwenye pango ndani ya shamba la Makpela karibu na Mamre (huko Hebroni) katika nchi ya Kanaani. ²⁰Hivyo Wahiti wakamkabidhi Abrahamu shamba pamoja na pango lililokuwa humo kuwa mahali pa kuzikia.

Isaki na Rebeka

24 Wakati huu Abrahamu alikuwa mzee na mwenye miaka mingi, BWANA alikuwa amembariki katika kila njia. ²Akamwambia mtumishi wake mkuu wa vitu vyote katika nyumba yake, yule aliyekuwa msimamizi wa vitu vyote alivyokuwa navyo, "Weka mkono wako chini ya paja langu, ³Ninataka uape kwa BWANA, Mungu wa mbingu na Mungu wa nchi, kwamba hutamtulia mwanangu mke kutoka katika binti za Wakanaani, ambao ninaishi miongoni mwao, ⁴bali utakwenda katika nchi yangu na jamaa zangu umpatie Isaki mwanangu mke."

⁵Yule mtumishi akamwuliza, "Je, kama huyo mwanamke atakataa kuja nami katika nchi hii? Je, nimpeleke mwanao katika hiyo nchi uliyotoka?"

⁶Abrahamu akasema, "Hakikisha kwamba hutamrudisha mwanangu huko. ⁷BWANA, Mungu wa mbingu, aliyenitoa nyumbani kwa baba yangu na nchi yangu niliyozaliwa na aliyesema nami na akaniahidi kwa kiapo, akisema, 'Nitawapa watoto wako nchi hii,'

atatuma malaika wake akutangulie ili umpatie mwanangu mke kutoka huko. ⁸Kama huyo mwanamke asipokubali kufuatana nawe, basi utafunguliwa kutoka kiapo nilichokuapisha. Ila usimrudishe mwanangu huko." ⁹Basi yule mtumishi akaweka mkono wake chini ya paja la bwana wake Abraham akamwambia kuhusu shauri hili.

¹⁰Ndipo huyo mtumishi akachukua ngamia kumi miongoni mwa ngamia za bwana wake akaondoka, akachukua aina zote za vitu vizuri kutoka kwa bwana wake. Akaelekea Aram Naharaimu^a na kushika njia kwenda mji wa Nahori. ¹¹Akawapigisha ngamia magoti karibu na kisima cha maji nje ya mji, ilikuwa inaelekea jioni, wakati ambapo wanawake wanakuja kuteka maji.

¹²Kisha akaomba, "Ee BWANA, Mungu wa bwana wangu Abrahamu, nipatie ushindi leo, uonyeshe huruma kwa bwana wangu Abrahamu. ¹³Tazama, nimesimama karibu na kisima hiki cha maji, nao binti za watu wa mji huu wanakuja kuteka maji. ¹⁴Basi na iwe hivi, nitakpomwambia binti mmojawapo, 'Tafadhali tua mtungi wako nipate kunywa maji,' naye akisema, 'kunywa, nitawanywesha na ngamia wako pia.' Basi na awe ndiye uliyemchagua kwa ajili ya mtumishi wako Isaki. Kwa hili nitajua umemhurumia bwana wangu."

¹⁵Ikawa kabla hajamaliza kuomba, Rebeka akatokea akiwa na mtungi begani mwake. Alikuwa binti wa Bethueli. Bethueli alikuwa mwana wa Milka aliyekuwa mke wa Nahori ndugu wa Abrahamu. ¹⁶Huyu msichana alikuwa mzuri sana wa sura, bikira, ambaye hakuna mtu aliyekuwa amekutana naye kimwili. Aliteremka kisimani, akajaza mtungi wake akapanda juu.

¹⁷Ndipo yule mtumishi akaharakisha kukutana naye akamwambia, "Tafadhali nipe maji kidogo katika mtungi wako."

¹⁸Yule msichana akasema, "Kunywa, bwana wangu." Akashusha kwa haraka mtungi mkononi mwake na akampa, akanywa.

¹⁹Baada ya kumpa yule mtumishi yale maji, akamwambia, "Nitateka maji kwa ajili ya ngamia zako pia mpaka wote watosheke." ²⁰Akafanya haraka kumimina maji kwenye birika ya kunyweshea wanyama, akakimbia kisimani kuteka maji mengine na akateka ya kuwatosha ngamia wake wote. ²¹Pasipo kusema neno, yule

^{a15} Shekeli 400 za fedha ni sawa na kilo 4.5.

^{a10} "Aramu Naharaimu" maana yake ni Mesopotania ya kaskazini- Magharibi.

mtumishi akamtazama kwa makini aone kama BWANA ameifanikisha safari yake, au la.

²²Ikawa ngamia walipokwisha kunywa wote, yule mtumishi akampa huyo msichana pete ya puani ya dhahabu yenye uzito wa beka moja^b na bangili mbili za dhahabu zenye uzito wa shekeli kumi^c. ²³Kisha akamwuliza, "Wewe ni binti wa nani? Tafadhali uniambie, je, kuna nafasi katika nyumba ya baba yako tutakapoweza kulala?"

²⁴Yule msichana akamjibu, "Mimi ni binti wa Bethueli, mwana wa Milka aliyemzalia Nahori." ²⁵Akaendelea kusema, "Kwetu kuna majani mengi na malisho, tena kuna nafasi kwa ajili yenu kulala."

²⁶Yule mtumishi akasujudu na kumwabudu BWANA, ²⁷akisema, "Atukuzwe BWANA, Mungu wa bwana wangu Abrahamu, ambaye hakuondoa wema na uaminifu wake kwa bwana wangu. Mimi nami, BWANA ameniongoza safarini akanifikisha nyumbani kwa jamaa za bwana wangu."

²⁸Yule msichana akakimbia akawaeleza watu wa nyumbani mwa mama yake kuhusu mambo haya. ²⁹Rebeka alikuwa na kaka aliyemitwa Labani, huyo akaharakisha kukutana na yule mtumishi kule kisimani. ³⁰Mara alipoiona ile pete puani, na bangili mikononi mwa dada yake na kusikia yale maneno Rebeka aliyoambiwa na huyo mtumishi, alimwendea huyo mtumishi, akamkuta amesimama karibu na ngamia wake pale karibu na kisima. ³¹Akamwambia, "Karibu nyumbani wewe uliyebarikiwa na BWANA, kwa nini unasimama huko nje? Mimi nimekuandalia nyumba na mahali kwa ajili ya ngamia."

³²Hivyo yule mtumishi akaenda nyumbani, mizigo ikaondolewa juu ya ngamia. Majani na malisho yakaletwa kwa ajili ya ngamia na maji kwa ajili yake na watu wake ili kunawa miguu. ³³Ndipo chakula kikaandaliwa kwa ajili yake, lakini akasema, "Sitakula mpaka niwe nimewaambia yale niliyo nayo ya kusema."

Labani akasema, "Basi tuambie."

³⁴Hivyo akasema, "Mimi ni mtumishi wa Abrahamu. ³⁵BWANA amembariki sana bwana wangu, amekuwa tajiri. Amempa kondoo na ng'ombe, fedha na dhahabu, watumishi wa kume na wa kike, ngamia na punda. ³⁶Sara mkewe bwana wangu amemzalia mwana katika

uzee wake, naye amempa kila kitu alichokuwa nacho. ³⁷Naye bwana wangu ameniapiisha na akasema, 'Kamwe usimtwalie mwanangu mke katika binti za Wakanaani, ambao ninaishi katika nchi yao, ³⁸ila uende mpaka kwa jamaa ya baba yangu na ukoo wangu mwenyewe, ukamtwalie mwanangu mke huko.'

³⁹"Kisha nikamwuliza bwana wangu, 'Je, kama huyo mwanamke hatakubali kurudi nami?'

⁴⁰"Akanijibu, 'BWANA ambaye nimetembea mbele zake, atatuma malaika wake pamoja nawe, na kuifanikisha safari yako, ili uweze kupata mke kwa ajili ya mwanangu katika ukoo wangu na kutoka katika jamaa ya baba yangu. ⁴¹Kisha, utakapokwenda kwenye ukoo wangu, utakuwa umefunguliwa kutoka katika kiapo changu hata kama wakikataa kukupa huyo binti, utakuwa umefunguliwa kutoka kiapo changu.'

⁴²"Nilipokuja kisimani leo, nilisema, 'Ee BWANA, Mungu wa bwana wangu Abrahamu, ikikupendeza, naomba uifanikishe safari niliyojia. ⁴³Tazama, ninasimama kando ya kisima hiki, kama mwanamwali akija kuteka maji nami nikimwambia, 'Tafadhali niruhusu ninywe maji kidogo kutoka kwenye mtungi wako,'" ⁴⁴naye kama akiniambia, 'Kunywa, nami nitateka maji kwa ajili ya ngamia wako pia,' basi huyo awe ndiye mke ambaye BWANA amemchagulia mwana wa bwana wangu.'

⁴⁵"Kabla sijamaliza kuomba moyoni mwangu, Rebeka akatokea, amebeba mtungi begani mwake. Akashuka kisimani akateka maji, nami nikamwambia, 'Tafadhali unipe maji ninywe.'

⁴⁶"Akafanya haraka kushusha mtungi wake begani na kusema, 'Kunywa na nitawanywesha ngamia wako pia,' basi nikanywa, akawanywesha na ngamia pia.

⁴⁷"Nikamwuliza, 'Wewe ni binti wa nani?'

Akasema, 'Mimi ni binti wa Bethueli mwana wa Nahori, Milka aliyemzalia.'

"Ndipo nilipotia pete puani mwake na bangili mikononi mwake, ⁴⁸nikasujudu na nikamwabudu BWANA. Nikamtukuza BWANA, Mungu wa bwana wangu Abrahamu, aliyeniongoza katika njia sahihi ili nimtwalie mwana na bwana wangu mke katika jamaa zake. ⁴⁹"Ikiwa mtaonyesha wema na uaminifu kwa bwana wangu, mniambie, la sivyo, mniambie, ili niweze kujua njia ya kugeukia."

⁵⁰Labani na Bethueli wakajibu, "Jambo hili limetoka kwa BWANA, hatuwezi kukuambia jambo lolote baya au jema. ⁵¹Rebeka

^{b22} "Beka moja ya dhahabu ni sawa na gramu 5.5.

^{c22} "Shekeli kumi za dhahabu ni sawa na gramu 110.

yuko hapa, mchukue na uende, awe mke wa mwana wa bwana wako, sawasawa na BWANA alivyoongoza.”

⁵²Ikawa huyo mtumishi wa Abrahamu aliposikia waliyosema, alisujudu mpaka nchi mbele ya BWANA. ⁵³Ndipo huyo mtumishi akatoa vitu vilivyotengenezwa kwa dhahabu na kwa fedha pamoja na mavazi, akampa Rebeka, pia akawapa zawadi za thamani kubwa nduguye na mamaye. ⁵⁴Kisha yeye na wale watu waliokuwa pamoja naye wakala, wakanywa na kulala pale pale.

Walipoamka asubuhi, yule mtumishi, akasema, “Nipeni ruhusa nirudi kwa bwana wangu.”

⁵⁵Lakini ndugu yake Rebeka pamoja na mama yake wakajibu, “Acha binti akae kwetu siku kumi au zaidi, ndipo mwondoke.”

⁵⁶Lakini yule mtumishi akawaambia, “Msinicheleweshe, kwa kuwa BWANA amefanikisha safari yangu, nipeni ruhusa nirudi kwa bwana wangu.”

⁵⁷Ndipo wakasema, “Acha tumwite huyo binti tumwulize tusikie atakavyosema.” ⁵⁸Kwa hiyo wakamwita Rebeka na kumwuliza, “Je, utakwenda na mtu huyo?”

Akasema, “Nitakwenda.”

⁵⁹Hivyo wakamwaga ndugu yao Rebeka aondoke, pamoja na mjakazi wake, mtumishi wa Abrahamu na watu wake. ⁶⁰Wakambariki Rebeka wakamwambia,

“Ndugu yetu, uwe wewe kumi elfu,

mara elfu nyingi,

nao wazao wako wamiliki malango ya adui

zao.”

⁶¹Rebeka na vijakazi wake wakajiandaa, wakapanda ngamia zao wakafuatana na yule mtu. Hivyo yule mtumishi akamchukua Rebeka akaondoka.

⁶²Basi Isaki alikuwa ametoka Beer-Lahai-roi, kwa kuwa alikuwa anaishi nchi ya Negebu.

⁶³Isaki akatoka kwenda shambani kutafakari wakati wa jioni, alipoinua macho yake, akaona ngamia wanakuja. ⁶⁴Rebeka pia akainua macho akamwona Isaki. Akashuka kutoka kwenye ngamia wake ⁶⁵na akamwuliza yule mtumishi, “Ni nani mtu yule aliye kule shambani anayekuja kutulaki?”

Yule mtumishi akajibu, “Huyu ndiye bwana wangu.” Hivyo Rebeka akachukua shela yake akajifunika.

⁶⁶Kisha yule mtumishi akamweleza Isaki mambo yote aliyoyatenda. ⁶⁷Ndipo Isaki

akamwingiza Rebeka katika hema la Sara mama yake, Isaki akamchukua Rebeka, hivyo akawa mke wake, Isaki akampenda, akafarijika baada ya kifo cha mama yake.

Kifo cha Abrahamu

25 Abrahamu alioa mke mwingine, ambaye jina lake aliitwa Ketura. ²Huyu alimzalia Zimrani, Yokshani, Medani, Midiani, Ishbaki na Shua. ³Yokshani alikuwa baba wa Sheba na Dedani, wazao wa Dedani walikuwa Waashuri, Waletushi na Waleumi. ⁴Wana wa Midiani walikuwa Efa, Eferi, Hanoki, Abida na Eldaa. Hawa wote walikuwa uzao wa Ketura.

⁵Abrahamu akamwachia Isaki kila kitu alichokuwa nacho. ⁶Lakini alipokuwa bado hai, akawapa watoto wa masuria wake zawadi kisha akawaondoa waende kuishi pande za mashariki mbali na mwanawe Isaki.

⁷Kwa jumla, Abrahamu aliishi miaka mia moja sabini na mitano. ⁸Ndipo Abrahamu akapumua pumzi ya mwisho na akafa mwenye umri mzuri, akiwa mzee ameshiba siku, akakusanywa pamoja na watu wake. ⁹Watoto wake Isaki na Ishmaeli wakamzika katika pango la Makpela karibu na Mamre, katika shamba lililokuwa la Efroni mwana wa Sohari Mhiti, ¹⁰Shamba ambalo Abrahamu alilinunua kwa Wahiti. Hapo ndipo Abrahamu alipozika pamoja na mkewe Sara. ¹¹Baada ya kifo cha Abrahamu, Mungu akambariki mwanawe Isaki, ambaye baadaye aliishi karibu na Beer-Lahai-roi.

Wana wa Ishmaeli

¹²Hivi ndivyo vizazi vya Ishmaeli mtoto wa Abrahamu, ambaye mjakazi wake Sara, Hagari Mmisri, alimzalia Abrahamu.

¹³Haya ndiyo majina ya wana wa Ishmaeli, yaliyoorodheshwa kulingana na jinsi walivyojaliwa: Mzaliwa wa kwanza wa Ishmaeli ni Nebayothi, akafuatia Kedari, Adbeeli Mibsamu, ¹⁴Mishma, Duma, Masa, ¹⁵Hadadi, Tema, Yeturi, Nafishi na Kedema. ¹⁶Hawa walikuwa wana wa Ishmaeli na haya ni majina ya viongozi wa makabila kumi na mawili kulingana na makao yao na kambi zao. ¹⁷Kwa jumla Ishmaeli aliishi miaka mia thelathini na saba. Akapumua pumzi ya mwisho, akafa, naye akakusanywa pamoja na watu wake. ¹⁸Wazao wa Ishmaeli waliishi kuanzia nchi ya Havila hadi Shuri, karibu na mpaka wa Misri, unapoelekea Ashuri. Hao waliishi kwa uhasama na ndugu

zao wote.

¹⁹Hivi ndivyo vizazi vya Isaki mwana wa Abrahamu.

Abrahamu akamzaa Isaki, ²⁰Isaki alikuwa na umri wa miaka arobaini alipomwoa Rebeka binti Bethueli Mwaramu kutoka Padan-aramu, nduguye Labani Mwaramu.

²¹Isaki akamwomba BWANA kwa ajili ya mke wake, kwa sababu alikuwa tasa. BWANA akajibu maombi yake na Rebeka mkewe akapata mimba. ²²Watoto wakashindana tumboni mwake, akasema, "Kwa nini haya yanatokea kwangu?" Kwa hiyo akaenda kumwuliza BWANA.

²³BWANA akamjibu,

"Mataifa mawili yamo tumboni mwako,
na mataifa hayo mawili kutoka ndani
yako watatenganishwa,
mmoja atakuwa na nguvu zaidi kuliko
mwingine,
na mkubwa atamtumikia mdogo."

²⁴Wakati wake wa kujifungua ulipotimia, walikuwepo mapacha wa kiume tumboni mwake.

²⁵Wa kwanza kuzaliwa alikuwa mwekundu, mwili wake wote ulikuwa kama mtu aliyevaa vazi lenye nywele, wakamwita jina lake Esau^a.

²⁶Baadaye, ndugu yake akatoka, mkono wake ulikuwa umemshika Esau kisigino, akaitwa jina lake Yakobo^b. Isaki alikuwa mwenye miaka sitini Rebeka alipowazaa.

²⁷Watoto wakakua, Esau alikuwa mwindaji hodari, mtu wa mbugani, wakati Yakobo alikuwa mtu mkimya, mwenye kukaa nyumbani. ²⁸Isaki, ambaye alikuwa anapendelea zaidi nyama za porini, alimpenda Esau, bali Rebeka alimpenda Yakobo.

²⁹Siku moja Yakobo alipika mchuzi wa dengi, Esau akarudi kutoka porini akiwa na njaa kali. ³⁰Akamwambia Yakobo, "Haraka, nipe huo mchuzi mwekundu! Nina njaa kali sana!" (Hii ndiyo sababu pia alitwa Edomu^c.)

³¹Yakobo akamjibu, "Niuzie kwanza haki yako ya mzaliwa wa kwanza."

^{a25} "Esau" maana yake "mwenye nywele nyingi."

^{b26} "Yakobo" maana yake "ashikaye kisigino, atwaaye mahali pa mwingine, mdanganyaji, mwenye hila, mwerevu, mlaghai, mjanja.

^{c30} "Edomu" maana yake "mwekundu."

³²Esau akasema, "Tazama, mimi niko karibu ya kufa, itanifaa nini haki ya mzaliwa wa kwanza?"

³³Yakobo akamwambia, "Niapie kwanza." Hivyo Esau akamwambia, akamwuzia Yakobo haki yake ya kuzaliwa.

³⁴Ndipo Yakobo akampa Esau mkate na ule mchuzi wa dengi. Akala na kunywa, kisha akainuka akaenda zake.

Kwa hiyo Esau alidharau haki yake ya mzaliwa wa kwanza.

Isaki na Abimeleki

26 Basi njaa kubwa ikawa katika nchi hiyo, kuliko ile njaa iliyotangulia iliyotokea wakati wa Abrahamu. Isaki akamwendea Abimeleki mfalme wa Wafilisti huko Gerari. ²BWANA akamtokea Isaki akamwambia, "Usiende Misri, bali ukae katika nchi nitakayokuambia. ³Kaa katika nchi hii kwa kitambo, mimi nitakuwa pamoja na wewe na nitakubariki. Kwa maana nitakupa wewe na uzao wako nchi hizi zote na nitatimiza kiapo nilichomwambia Abrahamu baba yako. ⁴Nitafanya wazao wako kuwa wengi kama nyota za angani, nami nitawapa nchi hizi zote na kutokana na uzao wako mataifa yote yatabarikiwa, ⁵kwa sababu Abrahamu alinitii mimi akatunza kanuni zangu na maagizo yangu, amri zangu pamoja na sheria zangu." ⁶Hivyo Isaki akaishi huko Gerari.

⁷Watu wa mahali pale walipomwuliza habari za mke wake, akasema, "Huyu ni dada yangu," kwa sababu aliogopa kusema, "Huyu ni mke wangu." Alifikiri, "Watu wa mahali pale wataweza kumwua kwa sababu ya Rebeka, kwa kuwa alikuwa mzuri wa sura."

⁸Wakati Isaki alipokuwa amekaa huko siku nyingi, Abimeleki mfalme wa Wafilisti akachungulia dirishani, akaona jinsi Isaki alivyomkumbatia Rebeka mke wake. ⁹Abimeleki akamwita Isaki akamwambia, "Hakika huyu ni mke wako! Mbona uliniambia, 'Huyu ni dada yangu?' "

Isaki akamjibu, "Kwa sababu nilifikiri ningeweza kuuawa kwa sababu yake."

¹⁰Ndipo Abimeleki akamjibu, "Ni nini hiki ulichotufanyia? Ingewezekana mtu ye yote akawa amekutana kimwili na mke wako, nawe ungeleta hatia juu yetu."

¹¹Hivyo Abimeleki akatoa amri kwa watu wote, akisema, "Yeyote atakayemnyanyasa mtu huyu au mkewe hakika atauawa."

¹²Isaki akapanda mazao katika nchi hiyo,

kwa mwaka uo huo, akavuna mara mia, kwa sababu BWANA alimbariki. ¹³Isaki akawa tajiri, mali zake zikaendelea kuongezeka mpaka akawa tajiri sana. ¹⁴Akawa na kondoo, ng'ombe na watumishi wengi sana kiasi kwamba Wafilisti wakamwonea wivu. ¹⁵Kwa hiyo visima vyote vilivyochimbwa na watumishi wakati wa Abrahamu baba yake, Wafilisti wakavifukia wakavijaza udongo.

¹⁶Ndipo Abimeleki akamwambia Isaki, "Ondoka kwetu, kwa maana umetuzidi nguvu sana."

¹⁷Basi Isaki akatoka huko akajenga kambi katika Bonde la Gerari, akaishi huko. ¹⁸Ndipo Isaki akavichimbua tena vile visima vya maji ambavyo vilichimbwa siku zile za Abrahamu baba yake, ambavyo Wafilisti walivifukia baada ya kufa Abrahamu, akavipa majina yale yale ambayo baba yake alikuwa amevipa.

¹⁹Watumishi wa Isaki wakachimba katika lile bonde wakagundua huko kisima chenye maji safi. ²⁰Lakini wachungaji wa Gerari wakagombana na wachungaji wa Isaki wakisema, "Maji haya ni yetu!" Ndipo akakiita kile kisima Eseki^a, kwa sababu waligombana naye. ²¹Kisha wakachimba kisima kingine, lakini hata hicho pia wakakigombana, akakiita Sitna^b. ²²Akaondoka huko, akachimba kisima kingine, wala hakuna yeyote aliyekigombana. Akakiita Rehobothi^c, akisema, "Sasa BWANA ametufanyia nafasi, nasi tutasitawi katika nchi."

²³Kutoka pale akaenda Beer-sheba. ²⁴Usiku ule BWANA akamtokea akamwambia, "Mimi ndimi Mungu wa Abrahamu baba yako. Usiogope, kwa maana mimi niko pamoja nawe, nitakubariki na kuongeza idadi ya wazao wako kwa ajili ya Abrahamu mtumishi wangu."

²⁵Isaki akajenga madhababu huko, akaliitia jina la BWANA. Akapiga hema lake huko, watumishi wake wakachimba kisima.

²⁶Wakati huo, Abimeleki alikuwa amemjia kutoka Gerari, akifuatana na Ahuzathi mshauri wake pamoja na Fikoli jemadari wa majeshi yake. ²⁷Isaki akawauliza, "Mbona mmekuja kwangu na ninyi mlinichukia na kunifukuza?"

²⁸Wakamjibu, "Tuliona wazi kuwa BWANA alikuwa pamoja nawe, kwa hiyo tukasema, 'Inabidi kuwe na kiapo cha mapatano kati yetu, kati yetu na wewe. Na tufanye mkataba pamoja nawe' ²⁹kwamba hutatudhuru, kama jinsi nasi

hatukuwanyanyasa bali tuliwatendea mema wakati wote na kuwaondoa kwetu kwa amani. Tena sasa umebarikiwa na BWANA."

³⁰Basi Isaki akawaandalia karamu, nao wakala na kunywa. ³¹Kesho yake asubuhi na mapema, wakaapizana wao kwa wao. Kisha Isaki akawaruhusu waende zao, wakamwacha Isaki kwa amani.

³²Siku hiyo watumishi wa Isaki wakaja wakampa habari kuhusu kisima walichokuwa wamekichimba, wakamwambia, "Tumepata maji!" ³³Naye akakiita Shiba^d, mpaka leo mji huo unaitwa Beer-sheba^e.

³⁴Esau alipokuwa na umri wa miaka arobaini, akamwoa Yuditithi binti Beerithi Mhiti, kisha akamwoa Basemathi binti Eloni Mhiti. ³⁵Hawa walikuwa chanzo cha huzuni ya Isaki na Rebeka.

Yakobo Anaipata Baraka ya Isaki

27 Isaki alipokuwa mzee na macho yake yalipokuwa yamekosa nguvu asiweze kuona tena, akamwita Esau mwanawe mkubwa akamwambia, "Mwanangu."

Akajibu, "Mimi hapa."

²Isaki akasema, "Mimi sasa ni mzee na sijui siku ya kifo changu. ³Sasa basi, chukua silaha zako, podo na upinde, uende nyikani, ukawinde nyama pori kwa ajili yangu. ⁴Uniandalie aina ya chakula kitamu nikipendacho uniletee nile, ili niweze kukubariki kabla sijafa."

⁵Basi Rebeka alikuwa akisikiliza Isaki alipokuwa akizungumza na mwanawe Esau. Esau alipoondoka kwenda nyikani kuwinda nyama pori na kuleta, ⁶Rebeka akamwambia Yakobo mwanawe, "Tazama, nimemsikia baba yako akimwambia ndugu yako Esau, ⁷Niletee mawindo, kisha ukaniandalie chakula kitamu nile, ili niweze kukubariki mbele za BWANA kabla sijafa." ⁸Sasa, mwanangu, nisikilize kwa makini na ufanye yale ninayokuambia: ⁹Nenda sasa katika kundi ukaniletee wana mbuzi wawili wazuri, ili niandalie chakula kitamu kwa ajili ya baba yako, kama vile anavyotaka. ¹⁰Kisha umpelekee baba yako ale, ili apate kukubariki kabla hajafa."

¹¹Yakobo akamwambia Rebeka mama yake,

^{a20} "Eseki" maana yake hapa ni "ugomvi."

^{b21} "Sitna" maana yake "upinzani"

^{c22} "Rehobothi" maana yake hapa ni "Mungu ametufanyia."

^{d33} "Shiba" maana yake ni "saba" kwa Kiebrania.

^{e33} "Beer-sheba" maana yake ni "kisima cha wale saba" yaani wale kondoo saba ambao Abrahamu aliwatoa kama ushahidi kati yake na Abimeleki.

"Lakini ndugu yangu Esau ana nywele mwilini, mimi nina ngozi nyororo. ¹²Itakuwaje kama baba yangu akinigusa? Itaonekana kwake kama niliyemfanyia ujanja na kuleta laana juu yangu badala ya baraka."

¹³Mama yake akamwambia, "Mwanangu, laana na iwe juu yangu. Fanya tu ninalokuambia, nenda ukaniletee hao wanambuzi."

¹⁴Kwa hiyo alikwenda akawaleta, akampa mama yake, akaandaa chakula kitamu, kama vile alivyotaka baba yake. ¹⁵Kisha Rebeka akachukua nguo nzuri za Esau mwanawe wa kwanza, alizokuwa nazo nyumbani, akamvika Yakobo mwanawe mdogo. ¹⁶Pia akamfunika mikononi na sehemu laini ya shingo kwa ngozi za mbuzi. ¹⁷Hatimaye akampa Yakobo hicho chakula kitamu pamoja na mkate aliouoka.

¹⁸Akamwendea baba yake akasema, "Baba yangu."

Akajibu, "Naam, mwanangu, wewe ni nani?"

¹⁹Yakobo akamwambia baba yake, "Mimi ni Esau mzaliwa wako wa kwanza. Nimefanya kama ulivyoniambia. Tafadhali uketi, ule sehemu ya mawindo yangu ili uweze kunibariki."

²⁰Isaki akamwuliza mwanawe. "Umepataje haraka namna hii, mwanangu?"

Akajibu, "BWANA Mungu wako amenifanikisha."

²¹Kisha Isaki akamwambia Yakobo, "Mwanangu tafadhali sokea karibu nami ili nikupapase, nione kama hakika ndiwe Esau mwanangu, au la."

²²Yakobo akasogea karibu na baba yake Isaki, ambaye alimpapasa na kusema, "Sauti ni ya Yakobo, bali mikono ni ya Esau."

²³Hakumtambua, kwa sababu mikono yake ilikuwa na nywele kama ya ndugu yake Esau, kwa hiyo akambariki. ²⁴Akamwuliza, "Hivi kweli wewe ni mwanangu Esau?"

Akajibu, "Mimi ndiye."

²⁵Kisha akasema, "Mwanangu, niletee sehemu ya mawindo yako nile, ili nipate kukubariki."

Yakobo akamletea naye akala, akamletea na divai akanywa. ²⁶Kisha Isaki baba yake akamwambia, "Njoo hapa, mwanangu, unibusu."

²⁷Kwa hiyo akamwendea akambusu. Isaki aliposikia harufu ya nguo zake, akambariki, akasema,

"Aha, harufu ya mwanangu ni kama harufu ya shamba ambalo BWANA amelibariki.

²⁸Mungu na akupe umande kutoka mbinguni na utajiri wa duniani, wingi wa nafaka na divai mpya.

²⁹Mataifa na yakutumikie na mataifa yakusujudie.

Uwe bwana juu ya ndugu zako, wana wa mama yako wakusujudie.

Walaaniwe wale wakulaanio, nao wale wakubarikio wabarikiwe."

³⁰Baada ya Isaki kumaliza kumbariki na baada tu ya Yakobo kuondoka kwa baba yake, ndugu yake Esau akaingia kutoka mawindoni.

³¹Naye pia akaandaa chakula kitamu akamletea baba yake. Kisha akamwambia, "Baba yangu, keti ule sehemu ya mawindo yangu, ili upate kunibariki."

³²Isaki baba yake akamwuliza, "Wewe ni nani?"

Akajibu, "Mimi ni mwanao, mzaliwa wako wa kwanza, Esau."

³³Isaki akatetemeka kwa nguvu sana akasema, "Alikuwa nani basi, ambaye aliwinda mawindo akaniletea? Nilikula kabla tu hujaja na nikambariki, naye hakika atabarikiwa!"

³⁴Esau aliposikia maneno haya ya baba yake, akalia sauti kubwa na ya uchungu na kumwambia baba yake, "Nibariki mimi, mimi pia, baba yangu!"

³⁵Lakini akasema, "Ndugu yako amekuja kwa udanganyifu na akachukua baraka yako."

³⁶Esau akasema, "Si ndiyo sababu anaitwa Yakobo? Amenidanganya mara hizi mbili: Alichukua haki yangu ya kuzaliwa na sasa amechukua baraka yangu!" Kisha akauliza, "Hukubakiza hata baraka moja kwa ajili yangu?"

³⁷Isaki akamjibu Esau, "Nimemfanya yeye kuwa bwana juu yako, pia nimewafanya ndugu zako wote kuwa watumishi wake, nimemtegemeza kwa nafaka na divai mpya. Sasa nitaweza kukufanyia nini, mwanangu?"

³⁸Esau akamwambia baba yake, "Je, baba yangu una baraka moja tu? Unibariki mimi pia, baba yangu!" Kisha Esau akalia kwa sauti kubwa.

³⁹Baba yake Isaki akamjibu, akamwambia,

"Makao yako yatakuwa mbali na utajiri wa dunia, mbali na umande wa mbinguni juu.

⁴⁰Utaishi kwa upanga,
nawe utamtumikia ndugu yako,
lakini wakati utakapokuwa umejikomboa,
utatupa nira yake kutoka shingoni
mwako."

Yakobo Anakimbilia kwa Labani

⁴¹Esau akawa na kinyongo dhidi ya Yakobo kwa ajili ya baraka ambazo baba yake alikuwa amembariki. Akasema moyoni mwake, "Siku za kuomboleza kwa ajili ya baba yangu zimekaribia, ndipo nitamwua ndugu yangu Yakobo."

⁴²Rebeka alipokwisha kuambiwa yale aliyoyasema Esau mwanawe mkubwa, alimwita Yakobo mwanawe mdogo akamwambia, "Ndugu yako Esau anajifariji kwa wazo la kukuua. ⁴³Sasa basi, mwanangu, fanya nisemalo: Kimbilia haraka kwa Labani ndugu yangu kule Harani. ⁴⁴Ukae naye kwa muda mpaka ghahabu ya ndugu yako itulie. ⁴⁵Wakati ndugu yako atakapokuwa hana hasira nawe tena na amesahau uliyomtendea, nitakupelekea ujumbe urudi. Kwa nini niwapoteze wote wawili kwa siku moja?"

⁴⁶Kisha Rebeka akamwambia Isaki, "Nimechukia kuishi kwa sababu ya hawa wanawake wa Kihiti. Ikiwa Yakobo ataoa mke miongoni mwa wanawake wa nchi hii, wanawake wa Kihiti kama hawa, sitakuwa na faida kuendelea kuishi."

28 Basi Isaki akamwita Yakobo akambariki akamwamuru akisema, "Usioe mwanamke wa Kikanaani. ²Nenda mara moja mpaka Padan-Aram, kwenye nyumba ya Bethueli baba wa mama yako. Uchukue mke kati ya binti za Labani ambaye ni ndugu wa mama yako. ³Mungu Mwenyezi na akubariki uwe na uzao uongezeke idadi yako upate kuwa jamii kubwa ya watu. ⁴Na akupe wewe na uzao wako baraka aliyopewa Abrahamu, upate kumiliki nchi unayoishi sasa kama mgeni, nchi ambayo Mungu alimpa Abrahamu." ⁵Kisha Isaki akamuaga Yakobo, naye akaenda Padan-Aram, kwa Labani mwana wa Bethueli Mwaramu, ndugu wa Rebeka, aliyekuwa mama wa Yakobo na Esau."

⁶Sasa Esau akajua kuwa Isaki amembariki Yakobo na kumtuma kwenda Padan-Aram ili achukue mke huko na kwamba alipombariki alimwamuru akisema, "Usioe mke katika binti za Wakanaani," ⁷tena kwamba Yakobo amewatii baba yake na mama yake naye amekwenda

Padan-Aram. ⁸Esau akatambua jinsi ambavyo baba yake Isaki anavyowachukia binti za Wakanaani, ⁹ndipo akaenda kwa Ishmaeli akamwoa Mahalati, ndugu wa Nebayothi na binti wa Ishmaeli mwana wa Abrahamu, kuongezea wale wake wengine aliokuwa nao.

Ndoto Ya Yakobo Huko Betheli

¹⁰Yakobo akatoka Beer-sheba kwenda Harani. ¹¹Alipofika mahali fulani, akalala hapo kwa sababu jua lilikuwa limetua. Akachukua jiwe moja la mahali pale, akaliweka chini ya kichwa chake akajinyoosha akalala usingizi. ¹²Akaota ndoto ambayo aliona ngazi imesimamishwa juu ya ardhi, ncha yake ikiwa imefika mbinguni na malaika wa Mungu wakawa wakipanda na kushuka juu yake. ¹³Juu yake alisimama BWANA, akasema, "Mimi ni BWANA, Mungu wa baba yako Abrahamu na Mungu wa Isaki. Nchi ambayo umelala juu yake, nitakupa wewe na uzao wako. ¹⁴Uzao wako utakuwa kama mavumbi ya nchi, nawe utaenea upande wa magharibi na mashariki, kaskazini na kusini. Kupitia wewe na uzao wako mataifa yote ya duniani yatabarikiwa. ¹⁵Niko pamoja naye nami nitakulinda kila uendako na nitakurudisha katika nchi hii. Sitakuacha mpaka nitakapofanya hayo niliyokuahidi."

¹⁶Yakobo alipoamka kutoka usingizini, akawaza, "Hakika BWANA yuko mahali hapa, wala mimi sikujua." ¹⁷Kwa hiyo akaogopa, akasema, "Mahali hapa panatisha kama nini! Bila shaka hapa ndipo nyumba ya Mungu ilipo, hili ni lango la mbinguni."

¹⁸Asubuhi yake na mapema, Yakobo akalichukua lile jiwe aliloliweka chini ya kichwa chake, akalisimamisha kama nguzo na kumimina mafuta juu yake. ¹⁹Mahali pale akapaita Betheli^a, ingawa mji ule hapo kwanza uliitwa Luzu.

²⁰Kisha Yakobo akaweka nadhiri, akisema, "Kama Mungu akiwa pamoja nami na kunilinda katika safari niendayo, akinipa chakula nile na nguo nivae ²¹na nirudi salama nyumbani kwa baba yangu, hapo ndipo BWANA atakuwa Mungu wangu, ²²nalo jiwe hili nililolisimamisha kama nguzo litakuwa nyumba ya Mungu na katika yote utakayonipa nitakutolea wewe sehemu moja ya kumi."

^{a19} "Betheli" maana yake "nyumba ya Mungu"

Yakobo Awasili Padan Aramu

29 Kisha Yakobo akaendelea na safari yake na akafika kwenye nchi za mataifa ya mashariki. ²Huko akaona kisima katika shamba, pamoja na makundi matatu ya kondoo yamelala karibu na kisima hicho kwa sababu walikuwa wanakunywa maji kutoka kwenye kisimani hicho. Jiwe lililokuwa mdomoni mwa kisima lilikuwa kubwa. ³Wakati kondoo wanapokuwa wamekusanyika hapo, wachungaji huingirisha jiwe hilo kutoka kwenye mdomo wa kisima na kunywesha kondoo. Kisha hulirudisha jiwe mahali pake juu ya mdomo wa kisima.

⁴Yakobo aliwauliza wachungaji, "Ndugu zangu, ninyi mmetoka wapi?"

Wakamjibu, "Tumetoka Harani."

⁵Aliwaambia, "Je, mnamjua Labani, mjukuu wa Nahori?"

Wakamjibu, "Ndiyo, tunamfahamu."

⁶Kisha Yakobo akawauliza, "Je, yeye ni mzima?"

Wakasema, "Ndiyo, ni mzima, na hapa yu aja Raheli binti yake akiwa na kondoo."

⁷Akasema, "Tazama, jua bado liko juu, si wakati wa kukusanya kondoo. Nywesheni kondoo na mwarudishe malishoni."

⁸Walijibu, "Haiwezekani, mpaka kondoo wote wakusanyike na jiwe liwe limevingirishwa kutoka mdomo wa kisima. Ndipo tutanywesha kondoo."

⁹Alipokuwa akizungumza nao, Raheli akaja pamoja na kondoo wa baba yake, kwa maana alikuwa mchungu kondoo. ¹⁰Yakobo alipomwona Raheli binti Labani, ndugu wa mama yake, pamoja na kondoo wa Labani, alikwenda na kulivingirisha jiwe kutoka mdomoni mwa kisima na kuwanywesha kondoo wa mjomba wake. ¹¹Kisha Yakobo akambusu Raheli na akaanza kulia kwa sauti. ¹²Alikuwa amemwambia Raheli kuwa yeye alikuwa jamaa ya baba yake na kwamba ni mwana wa Rebeka. Basi Raheli alikimbia na kumweleza baba yake.

¹³Mara Labani aliposikia habari kuhusu Yakobo, mwana wa ndugu yake, aliharakisha kwenda kumlaki. Akamkumbatia na kumbusu halafu akamleta nyumbani kwake, kisha Yakobo akamwambia mambo yote. ¹⁴Ndipo Labani akamwambia, "Wewe ni nyama yangu na damu yangu mwenyewe."

Yakobo Awaoa Lea na Raheli

Baada ya Yakobo kukaa kwa Labani mwezi mzima, ¹⁵Labani akamwambia, "Kwa vile wewe

ni jamaa yangu, ndiyo unifanyie kazi bila ujira? Niambie ujira wako utakuwa nini."

¹⁶Labani alikuwa na binti wawili, binti mkubwa aliitwa Lea na binti mdogo aliitwa Raheli. ¹⁷Lea alikuwa na macho dhaifu, lakini Raheli alikuwa na umbo la kupendeza na mzuri wa sura. ¹⁸Yakobo akampenda Raheli, akamwambia Labani, "Nitakutimikia kwa miaka saba kwa ajili ya kumpata Raheli binti yako mdogo."

¹⁹Labani akasema, "Ni bora zaidi nikupe Raheli kuliko kumpa mtu mwingine yeyote. Kaa pamoja na mimi hapa." ²⁰Kwa hiyo Yakobo akatumika miaka saba ili kumpata Raheli, lakini ilionekana kwake kama siku chache tu kwa sababu ya upendo wake kwa Raheli.

²¹Ndipo Yakobo akamwambia Labani, "Nipe mke wangu. Muda wangu umekamilika, nami nataka nikutane naye kimwili."

²²Basi Labani akaalika watu wote wa mahali pale na akafanya karamu.

²³Lakini ilipofika jioni, akamchukua Lea binti yake akampa Yakobo, naye Yakobo akakutana naye kimwili. ²⁴Naye Labani akamtoa Zilpa mtumishi wake wa kike kuwa mtumishi wa binti yake.

²⁵Kesho yake asubuhi, Yakobo akagundua kuwa amepewa Lea! Basi Yakobo akamwambia Labani, "Ni jambo gani hili ulilonitendea? Nilitutumikia kwa ajili ya Raheli, Sivyo? Kwa nini umenidanganya?"

²⁶Labani akajibu, "Si desturi yetu kumwoza binti mdogo kabla ya kumwoza binti mkubwa. ²⁷Maliza juma la arusi ya binti huyu, kisha pia nitakupa huyu binti mdogo, kwa kutumika miaka mingine saba."

²⁸Naye Yakobo akafanya hivyo. Akamaliza juma na Lea, kisha Labani akampa Raheli binti yake kuwa mke wake. ²⁹Labani akamtoa Bilha mtumishi wake wa kike kwa Raheli ili kuwa mtumishi wake. ³⁰Pia Yakobo akakutana na Raheli kimwili, naye akampenda Raheli zaidi kuliko Lea. Yakobo akamtumikia Labani kwa miaka mingine saba.

Wana wa Yakobo

³¹BWANA alipoona kwamba Lea hapendwi, akampa watoto, lakini Raheli alikuwa tasa. ³²Lea akapata mimba akazaa mwana. Akamwita Reubeni^a, kwa maana alisema, "Ni kwa sababu

^{a32} "Reubeni" maana yake "Ona mwana" – kwa maana Yehova ameangalia taabu yake.

BWANA ameona huzuni yangu. Hakika mume wangu sasa atanipenda.

³³Akapata tena mimba, naye alipozaa mwana, akasema, "Kwa sababu BWANA alisikia kwamba sipendwi, amenipa tena huyu mwana." Kwa hiyo akamwita Simeoni^b.

³⁴Akapata tena mimba, naye alipozaa mwana, akasema, "Sasa afadhali mume wangu ataambatana na mimi, kwa sababu nimemzalia wana watatu." Kwa hiyo akamwita Lawi^c.

³⁵Akapata tena mimba, naye alipozaa mwana, akasema, "Wakati huu nitamsifu BWANA." Kwa hiyo akamwita Yuda^d. Kisha akaacha kuzaa watoto.

30 Raheli alipoona hamzalii Yakobo watoto, akamwonea ndugu yake wivu. Hivyo akamwambia Yakobo, "Nipe watoto, la siyo nitakufa!"

²Yakobo akamkasirikia akamwambia, "Je, mimi ni badala ya Mungu, ambaye amekuzuia usizae watoto?"

³Ndipo Raheli akamwambia, "Hapa yupo Bilha, mtumishi wangu wa kike. Kutana naye kimwili ili aweze kunizalia watoto na kwa kupitia yeye mimi pia niweze kuwa na uzao."

⁴Hivyo Raheli akampa Yakobo Bilha awe mke wake. Yakobo akakutana naye kimwili, ⁵akapata mimba naye akamzalia mwana. ⁶Ndipo Raheli akasema, "Mungu amenipatia haki yangu, amesikiliza maombi yangu na kunipa mwana." Kwa sababu hiyo akamwita Dani^a.

⁷Bilha mtumishi wa kike wa Raheli akapata mimba tena akamzalia Yakobo mwana wa pili. ⁸Ndipo Raheli akasema, "Nilikuwa na mashindano makubwa na ndugu yangu, nami nimeshinda." Kwa hiyo akamwita Naftali^b.

⁹Lea alipoona kuwa amekoma kuzaa watoto, alimchukua mtumishi wake wa kike Zilpa naye akampa Yakobo awe mke wake. ¹⁰Mtumishi wa Lea yaani Zilpa, akamzalia Yakobo mwana. ¹¹Ndipo Lea akasema, "Hii ni bahati nzuri iliyoje!" Kwa hiyo akamwita Gadi.

¹²Mtumishi wa kike wa Lea akamzalia Yakobo mwana wa pili. ¹³Ndipo Lea aliposema,

"Jinsi gani nilivyo na furaha! Wanawake wataniita furaha." Kwa hiyo akamwita Asheri^c.

¹⁴Wakati wa kuvuna ngano, Reubeni akaenda shambani akakuta tunguja, ambazo alizileta kwa Lea mama yake. Raheli akamwambia Lea, "Tafadhali nakuomba unipe baadhi ya tunguja za mwanao."

¹⁵Lakini Lea akamwambia, "Haikukutosha kumtwa mume wangu? Je, utachukua na tunguja za mwanangu pia?"

Raheli akasema, "Vema sana." Yakobo atakutana naye kimwili leo usiku, kwa malipo ya tunguja za mwanao." ¹⁶Kwa hiyo Yakobo alipokuja kutoka shambani jioni ile, Lea akaenda kumlaki, akamwambia, "Lazima ukutane nami kimwili. Nimekukodisha kwa tunguja za mwanangu." Kwa hiyo akakutana naye kimwili usiku ule.

¹⁷Mungu akamsikiliza Lea, naye akapata mimba akamzalia Yakobo mwana wa tano. ¹⁸Ndipo Lea akasema, "Mungu amenizawadia kwa kumpa mume wangu mtumishi wangu wa kike." Kwa hiyo akamwita Isakari^d.

¹⁹Lea akapata mimba tena akamzalia Yakobo mwana wa sita. ²⁰Ndipo Lea aliposema, "Mungu amenizawadia kwa zawadi ya thamani sana. Wakati huu mume wangu ataniheshimu kwa sababu nimemzalia wana sita." Kwa hiyo akamwita Zabuloni^e.

²¹Baadaye akamzaa mtoto wa kike akamwita Dina^f.

²²Ndipo Mungu akamkumbuka Raheli, akasikia maombi yake na akafungua tumbo lake. ²³Akapata mimba na akamzaa mwana na kusema, "Mungu ameniondolea aibu yangu." ²⁴Akamwita Yosefu^g na kusema, "BWANA na anipe mwana mwingine."

Makundi ya Yakobo Yaongezeka

²⁵Baada ya Raheli kumzaa Yosefu, Yakobo akamwambia Labani, "Nipe ruhusa nirudi katika nchi yangu. ²⁶Nipe wake zangu na watoto, ambao nimetumika kuwapata, nami niende zangu. Unajua ni kazi kiasi gani ambayo nimekufanyia."

^{b33} "Simeoni" maana yake "Anasikia" – kwa sababu Bwana alisikia kwamba sipendwi kama Raheli ataungana nami.

^{c34} "Lawi" maana yake "nimeunganishwa" – mume wangu

^{d35} "Yuda" maana yake "sifa" – Nitamsifu Yehova.

^{a6} "Dani" maana yake "anahukumu" – Mungu amenipatia haki angu."

^{b8} "Naftali" maana yake "Nimeshindana nami nimeshinda."

^{c13} "Asheri" maana yake "Furaha."

^{d18} "Isakari" maana yake "Zawadi" yaani Mungu amenizawadia.

^{e20} "Zabuloni" maana yake "heshima", alisema sasa mume wangu ataniheshimu na kuishi nami.

^{f21} "Dina" maana yake "tetea haki" – Mungu amenitetea katika mashindano yangu.

^{g24} "Yosefu" maana yake "Yeye na aongeze" – Mungu na aniongezee.

²⁷Lakini Labani akamwambia, "Ikiwa nimepata kibali machoni pako, tafadhali ukae. Nimegundua kwa njia ya uaguzi kwamba BWANA

amenibariki kwa sababu yako." ²⁸Akaongeza kumwambia, "Taja ujira wako nami nitakulipa."

²⁹Yakobo akamwambia, "Unajua jinsi ambavyo nimekutumikia na jinsi ambavyo wanyama wako walivyolishwa vizuri chini ya uangalizi wangu. ³⁰Kidogo ulichokuwa nacho kabla sijaja kimeongezeka sana, naye BWANA amekubariki popote nilipokuwa. Lakini sasa, ni lini nitashughulikia mambo ya nyumba yangu mwenyewe?"

³¹Labani akamwuliza, "Nikupe nini?"

Yakobo akamjibu, "Usinipe chochote lakini kama utanifanyia jambo hili moja, nitaendelea kuchunga na kuyaangalia makundi yako. ³²Niruhusu nipite katika makundi yako yote leo niondoe humo kila kondoo mwenye mabakabaka au madoadoa, kila mwana kondoo mweusi na kila mbuzi mwenye madoadoa au mabakabaka. Hawa watakuwa ujira wangu. ³³Uadilifu wangu utanishuhudia siku zijazo, kila utakapochunguza ujira ambao umenilipa mimi. Mbuzi ye yote wangu ambaye hana mabakabaka wala madoadoa, au mwanakondoo ambaye si mweusi, atahesabika ameibwa."

³⁴Labani akasema, "Ninakubali na iwe kama ulivyosema." ³⁵Siku ile ile Yakobo akawaondoa beberu wote waliokuwa na mistari au madoadoa na mbuzi wake wote waliokuwa na mistari au madoadoa (wote waliokuwa na alama nyeupe juu yao) na wanakondoo weusi wote, akawaweka chini ya uangalizi wa wanawe. ³⁶Kisha Labani akamwacha Yakobo kwa mwendo wa safari ya siku tatu kati yake na Yakobo, wakati Yakobo akiendelea kuchunga lile kundi la Labani lililobaki.

³⁷Hata hivyo, Yakobo, akachukua fito mbichi zilizokatwa wakati huo huo za miti ya mlobna, mlozi na mwaramoni akazibambua ili mistari myeupe ionekane katika fito hizo. ³⁸Kisha akaweka fito alizozibambua kwenye mabirika yote ya kunyweshea mifugo, ili ziwe mbele ya makundi walipokuja kunywa maji. Wanyama walipokuja kunywa maji, hali wakiwa wanahitaji mbegu, ³⁹wakapandwa hizo fito zikiwa mbele yao, wanyama waliopata mimba mbele ya hizo fito, walizaa wanyama wenye mistari, madoadoa na mabakabaka. ⁴⁰Yakobo akawatenga wadogo wa kundi peke yao, lakini akazielekeza nyuso za hao waliobaki kwenye wale wenye mistari na

weusi waliokuwa mali ya Labani. Hivyo akatenga makundi yake mwenyewe na wala hakuwachanganya na wanyama wa Labani. ⁴¹Kila mara wanyama wenye nguvu walipohitaji mbegu, Yakobo aliweka zile fito kwenye mabirika mbele ya hao wanyama, ili wapandwe karibu na hizo fito, ⁴²lakini ikiwa wanyama walikuwa wadhaifu hakuziweka hizo fito. Hivyo wanyama dhaifu wakawa wa Labani na wanyama wenye nguvu wakawa wa Yakobo. ⁴³Kwa njia hii Yakobo akastawi sana, tena akawa na makundi makubwa, watumishi wa kike na wa kiume na ngamia na punda.

Yakobo Akimbia Kutoka kwa Labani

31 Yakobo akawasikia wana wa Labani wakisema, "Yakobo amechukua kila kitu kilichokuwa cha baba yetu naye amepata utajiri huu wote kutokana na vile vilivyokuwa mali ya baba yetu." ²Yakobo akatambua kwamba moyo wa Labani kwake haukuwa kama ulivyokuwa mwanzo.

³Ndipo BWANA akamwambia Yakobo, "Rudi katika nchi ya baba zako na kwa watu wako, nami nitakuwa pamoja nawe."

⁴Hivyo Yakobo akatuma ujumbe kwa Raheli na Lea waje machungani yalikuwa makundi yake. ⁵Akawaambia, "Naona moyo wa baba yenu kwangu sivyo kama ulivyokuwa mwanzoni, lakini Mungu wa baba yangu amekuwa pamoja nami. ⁶Mnajua kwamba nimekutumikia baba yenu kwa nguvu zangu zote, ⁷hata hivyo baba yenu amenidanganya kwa kubadilisha ujira wangu mara kumi. Hata hivyo, Mungu hakumruhusu kunidhuru. ⁸Kama alisema, 'Wenye madoadoa watakuwa ujira wako,' basi makundi yote yalizaa wenye madoadoa, kama alisema, 'Wenye mistari watakuwa ujira wako,' basi makundi yote yalizaa wenye mistari. ⁹Hivyo Mungu amechukua mifugo ya baba yenu na amenipa mimi.

¹⁰Wakati fulani majira ya kuzaliana niliota ndoto ambayo niliinua macho na kuona kwamba wale mabeberu waliokuwa wakipanda kundi walikuwa wa mistari, madoadoa na mabakabaka. ¹¹Malaika wa Mungu akaniambia katika ndoto, 'Yakobo.' nikamjibu, 'Mimi hapa,' ¹²akasema, 'Inua macho yako uone wale mabeberu wote wanaopanda kundi wana mistari, madoadoa au mabakabaka, kwa maana nimeona yale yote ambayo Labani amekuwa akikutendea. ¹³Mimi ndiye Mungu wa Betheli, ulikomiminia ile nguzo mafuta na pale mahali

uliponiwekea nadhiri. Sasa ondoka katika nchi hii mara moja urudi katika nchi uliyozaliwa.”

¹⁴Ndipo Raheli na Lea wakajibu, “Je bado tu tunalo fungu lo lote katika urithi wa nyumba ya baba yetu? ¹⁵Je, yeye hatuhesabu sisi kama wageni? Sio kwamba ametuza tu, bali ametumia hata na vile vilivyolipwa kwa ajili yetu. ¹⁶Hakika utajiri wote ambao Mungu ameuchukua kutoka kwa baba yetu ni mali yetu na watoto wetu. Hivyo fanya lo lote lile Mungu alilokuambia.”

¹⁷Ndipo Yakobo akawapandisha watoto wake na wake zake juu ya ngamia, ¹⁸naye akawaswaga wanyama wote mbele yake pamoja na vitu vyote alivyokuwa amechuma huko Padan-Aram kwenda kwa baba yake Isaki katika nchi ya Kanaani.

¹⁹Labani alipokuwa amekwenda kukata kondoo wake manyoya, Raheli aliiba miungu ya nyumba ya baba yake. ²⁰Zaidi ya hayo, Yakobo alimdanganya Labani Mwaramu kwa kutokumwambia kwamba anakimbia. ²¹Hivyo akakimbia pamoja na vitu vyote alivyokuwa navyo na kuvuka Mto Eufirati akaelekea nchi ya vilima katika Gileadi.

Labani Amfuatilia Yakobo

²²Siku ya tatu Labani akaambiwa kwamba Yakobo amekimbia. ²³Akichukua jamaa zake, akamfuatilia Yakobo kwa siku saba na kumkuta kwenye nchi ya vilima katika Gileadi. ²⁴Ndipo Mungu akamjia Labani Mwaramu katika ndoto usiku na kumwambia, “Jihadhari usiseme neno lo lote kwa Yakobo, liwe zuri au baya.”

²⁵Yakobo alikuwa amepiga hema lake katika nchi ya vilima katika Gileadi wakati Labani alipomkuta, Labani na jamaa yake wakapiga kambi huko pia. ²⁶Ndipo Labani akamwambia Yakobo, “Umefanya nini? Umenidanganya na umewachukua binti zangu kama mateka katika vita. ²⁷Kwa nini ulikimbia kwa siri na kunidanganya? Kwa nini hukuniambia ili nikuage kwa furaha na nyimbo za matari na vinubi? ²⁸Hata hukuniruhusu niwabusu wajukuu zangu na kuwaaga binti zangu. Umefanya kitu cha kipumbavu. ²⁹Nina uwezo wa kukudhuru, lakini usiku uliopita Mungu wa baba yako alisema nami, ‘Akaniambia, ‘Jihadhari, usiseme neno lolote kwa Yakobo liwe zuri au baya.’ ³⁰Sasa umeondoka kwa sababu umetamani kurudi nyumbani kwa baba yako. Lakini kwa nini umeiba miungu yangu?”

³¹Yakobo akamjibu Labani, “Niliogopa, kwa

sababu nilifikiri ungeweza kuninyang'anya binti zako kwa nguvu. ³²Lakini kama ukimkuta ye yote aliye na miungu yako, hataishi. Mbele ya jamaa yetu, angalia mwenyewe uone kama kuna cho chote chako hapa nilicho nacho, kama kipo, kichukue.” Basi Yakobo hakujua kwamba Raheli alikuwa ameiba hiyo miungu.

³³Kwa hiyo Labani akaingia ndani ya hema la Yakobo na ndani ya hema la Lea na ndani ya hema la watumishi wawili wa kike, lakini hakukuta cho chote. Baadaye alipotoka katika hema la Lea, akaingia hema la Raheli. ³⁴Basi Raheli ndiye aliyekuwa amechukua ile miungu ya nyumbani kwao na kuiweka katika matandiko ya ngamia na kukalia. Labani akatafuta kila mahali kwenye hema lakini hakupata cho chote.

³⁵Raheli akamwambia baba yake, “Usikasirike, bwana wangu kwa kuwa siwezi kusimama ukiwepo, niko katika hedhi.” Labani akatafuta lakini hakuweza kuipata miungu ya nyumbani kwake.

³⁶Yakobo akakasirika na kumshutumu Labani, akisema, “Uhalifu wangu ni nini?” Akamwuliza Labani, “Ni dhambi gani niliyofanya hata unaniwinda? ³⁷Sasa kwa kuwa umepekua vitu vyangu vyote umepata nini kilicho cha nyumbani mwako? Kiweke hapa mbele ya jamaa yako na yangu, nao waamue kati yetu sisi wawili.

³⁸Mpaka sasa nimekuwa pamoja nawe miaka ishirini. Kondoo wako na mbuzi wako hawajaharibu mimba, wala sijala kondoo waume kutoka katika makundi yako. ³⁹Sikukuletea mfugo aliyeraruliwa na wanyama pori, nilibeba hasara mimi mwenyewe. Tena ulinidai malipo kwa cho chote kilichoibwa mchana au usiku. ⁴⁰Hii ndiyo iliyokuwa hali yangu: Niliumia kwa joto la mchana na baridi usiku, pia usingizi ulinipaa. ⁴¹Ilikuwa hivi kwa miaka ile ishirini niliyokuwa nyumbani kwako. Nilikutumikia miaka ile kumi na minne kwa ajili ya binti zako wawili, miaka sita kwa ajili ya makundi yako, nawe ulibadilisha ujira wangu mara kumi. ⁴²Kama Mungu wa baba yangu, Mungu wa Abrahamu na Hofu ya Isaki, hakuwa pamoja nami, hakika ungenifukuza mikono mitupu. Lakini Mungu ameona taabu yangu na kazi ngumu ya mikono yangu, naye usiku uliopita amekukemea.”

⁴³Labani akamjibu Yakobo, “Wanawake hawa ni binti zangu, watoto hawa ni watoto wangu na makundi haya ni makundi yangu. Vyote unavyoviona ni vyangu. Lakini hata hivyo ninaweza kufanya nini kuhusu hawa binti zangu,

au kuhusu watoto waliowazaa? ⁴⁴Njoo sasa na tufanye agano, wewe na mimi, na liwe kama shahidi kati yetu."

⁴⁵Hivyo Yakobo akachukua jiwe akalisisimamisha kama nguzo. ⁴⁶Akawaambia jamaa yake, "Kusanyeni mawe." Hivyo wakachukua mawe na kuyakusanya yakawa lundo, wakala chakula hapo karibu na hilo lundo. ⁴⁷Labani akaliita Yegarsahadutha^a na Yakobo akaliita Galeedi^b.

⁴⁸Labani akasema, "Lundo hili ni shahidi kati yako na mimi leo." Ndiyo maana likaitwa Galeedi. ⁴⁹Pia liliitwa Mispa^c, kwa sababu alisema, "BWANA na aweke ulinzi kati yako na mimi wakati kila mmoja akiwa mbali na mwingine. ⁵⁰Kama ukiwatenda mabaya binti zangu au ukioa wake wengine zaidi ya binti zangu, hata ingawa hakuna hata mmoja aliye pamoja nasi, kumbuka kwamba Mungu ni shahidi kati yako na mimi."

⁵¹Pia Labani akamwambia Yakobo, "Hili ndilo lundo, na hii ndiyo nguzo niliyoisimamisha kati yako na mimi. ⁵²Lundo hili ni shahidi na nguzo hii ni shahidi, kwamba sitavuka lundo hili kuja upande wako kukudhuru, nawe kwamba hutavuka lundo hili na nguzo hii kuja upande wangu kunidhuru. ⁵³Mungu wa Abrahamu na Mungu wa Nahori, Mungu wa baba zao, aamue kati yetu."

Hivyo Yakobo akaapa kwa jina la Hofu ya baba yake Isaki. ⁵⁴Yakobo akatoa dhabihu juu ya kilima na akawaalika jamaa zake kula chakula. Baada ya kula, wakalala huko.

⁵⁵Kesho yake asubuhi na mapema, Labani akawabusu wajukuu zake, binti zake na kuwabariki. Kisha akaondoka akarudi nyumbani.

Yakobo Ajiandaa Kukutana na Esau

32 Yakobo pia akaondoka akaenda zake, malaika wa Mungu wakakutana naye.

²Yakobo alipowaona, akasema, "Hii ni kambi ya Mungu!" Kwa hiyo akapaita mahali pale Mahanaimu^a.

³Yakobo akatuma wajumbe kumtangulia kwa Esau ndugu yake huko Seiri, katika nchi ya Edomu. ⁴Akawaagiza akisema: "Hili ndilo mtakalomwambia bwana wangu Esau: 'Mtumishi wako Yakobo anasema, nimekuwa nikiishi

pamoja na Labani na nimekuwako huko mpaka sasa. ⁵Ninao ng'ombe na punda, kondoo na mbuzi, watumishi wa kiume na wa kike. Sasa ninatuma ujumbe huu kwa bwana wangu, ili nipate kibali machoni pako.' "

⁶Wajumbe waliporudi kwa Yakobo, wakamwambia, "Tulikwenda kuonana na ndugu yako Esau, naye sasa anakuja kukulaki akifuatana na wanaume mia nne."

⁷Kwa hofu kuu na huzuni, Yakobo akagawanya watu alikuwa nao katika makundi mawili, pia akagawanya makundi ya kondoo na mbuzi, ya vile vile ng'ombe na ngamia. ⁸Yakobo alifikiri, "Kama Esau akija na kushambulia kundi moja, kundi lililobaki litaweza likanusurika."

⁹Ndipo Yakobo akaomba, "Ee Mungu wa baba yangu Abrahamu, Mungu wa baba yangu Isaki, Ee BWANA, ambaye uliniambia, 'Rudi katika nchi yako na jamaa yako, nami nitakufanya ustawi,' ¹⁰mimi sistahili fadhili na uaminifu wako wote ulionitendea mimi mtumishi wako. Nilikuwa na fimbo tu mkononi mwangu nilipovuka mto huu wa Yordani, lakini sasa ninayo makundi mawili. ¹¹Nakuomba, uniokoe na mkono wa ndugu yangu Esau, kwa maana ninaogopa kuwa atakuja kunishambulia, pia mama pamoja na watoto wao. ¹²Lakini umeshasema, 'Hakika nitakufanya ustawi na kuufanya uzao wako kuwa mwingi kama mchanga wa baharini ambao hauwezi kuhesabika!' "

¹³Akalala pale usiku ule, miongoni mwa vitu alivyokuwa navyo, akachagua zawadi kwa ajili ya Esau ndugu yake: ¹⁴Mbuzi waume ishirini na mbuzi wake 200, kondoo waume ishirini na kondoo wake 200. ¹⁵Ngamia wake thelathini pamoja na ndama zao, ng'ombe wake arobaini na mafahali kumi, punda wake ishirini na punda waume kumi. ¹⁶Akaviweka chini ya uangalizi wa watumishi wake, kila kundi peke yake na kuwaambia, "Nitangulieni na kuacha nafasi kati ya makundi."

¹⁷Akamwagiza yule aliyetangulia kuwa, "Ndugu yangu Esau atakapokutana nawe na kukuuliza, 'Wewe ni wa nani? Unakwenda wapi? Wanyama hawa wote mbele yako ni mali ya nani?' ¹⁸Ndipo utakaposema, 'Ni mali ya mtumishi wako Yakobo. Ni zawadi ambazo zimetumwa kwa bwana wangu Esau, naye anakuja nyuma yetu.' "

¹⁹Akamwagiza pia yule mtumishi wa kundi la pili, la tatu na yale mengine yote yaliyofuata akiwaambia, "Mtamwambia Esau maneno hayo

^{a47} "Yegarsahadutha" maana yake ni "Lundo la Ushahidi" kwa Kiaramu.

^{b47} "Galeedi" maana yake ni "Lundo la Ushahidi" kwa kiebrania.

^{c49} "Mispa" maana yake "Mnara wa Ulinzi."

^{a2} "Mahanaimu" maana yake "kambi mbili."

hayo mtakapokutana naye. ²⁰Hakikisheni mmesema, 'Mtumishi wako Yakobo anakuja nyuma yetu.' " Kwa kuwa alifikiri, "Nitaweza kumtuliza kwa zawadi hizi ninazotanguliza, hatimaye, nitakapomwona, huenda atanikubali." ²¹Kwa hiyo zawadi za Yakobo zilitangulia mbele yake, lakini yeye mwenyewe alilala kambini usiku ule.

Yakobo Ashindana Mweleka na Mungu

²²Usiku ule Yakobo akaamka akawachukua wake zake wawili, watumishi wake wawili wa kike na wanawe kumi na mmoja na akavuka kivuko cha Yaboki. ²³Baada ya kuwavusha ng'ambo ya kijito, alivusha pia mali zake zote. ²⁴Kwa hiyo Yakobo akaachwa peke yake na mtu mmoja akashikana naye mweleka mpaka mapambazuko. ²⁵Yule mtu alipoona kuwa hawezi kumshinda, aligusa kiungio cha nyonga ya Yakobo kwa hiyo nyonga yake ikateguka wakati alipokuwa akishikana mweleka na yule mtu. ²⁶Ndipo yule mtu akasema, "Niache niende, kwa kuwa ni mapambazuko."

Lakini Yakobo akajibu, "Sitakuacha uende usiponibariki."

²⁷Yule mtu akamwuliza, "Jina lako nani?"

Akajibu, "Yakobo."

²⁸Ndipo yule mtu akasema, "Jina lako halitakuwa tena Yakobo, bali Israeli^b, kwa sababu umeshindana na Mungu na watu pia nawe umeshinda."

²⁹Yakobo akasema, "Tafadhali niambie jina lako."

Lakini akajibu, "Kwa nini kuniuliza jina langu?" Ndipo akambariki huko.

³⁰Kwa hiyo Yakobo akapaita mahali pale Penieli^c, akasema, "Ni kwa sababu nimemwona Mungu uso kwa uso na bado maisha yangu yameokoka."

³¹Jua lilikuwa linachomoza Yakobo alipoondoka Penueli, naye alikuwa akichechemea kwa sababu ya nyonga yake. ³²Kwa hiyo mpaka leo Waisraeli hawali mshipa uliougana na kiungio cha nyonga, kwa sababu kiungio cha nyonga ya Yakobo kiliteguliwa karibu na mshipa huo.

^{b28} "Israeli" maana yake "Yeye ashindanaye na Mungu."

^{c30} "Penieli" maana yake "uso wa Mungu" ambalo ni sawa na Penueli kwa Kiebrania.

Yakobo Akutana na Esau

33 Yakobo akainua macho akamwona Esau akija na watu wake mia nne, kwa hiyo akawagawanya watoto kati ya Lea, Raheli na wale watumishi wake wawili wa kike. ²Akawaweka wale watumishi wa kike na watoto wao mbele, Lea na watoto wake wakafuata, Raheli na Yosefu wakaja nyuma. ³Yeye mwenyewe akatangulia mbele na kusujudu mara saba alipomkaribia ndugu yake.

⁴Lakini Esau akamkimbilia Yakobo kumlaki na kumkumbatia, akamwangukia shingoni na kumbusu. Nao wakalia. ⁵Esau akainua macho akawaona wale wanawake na watoto. Akauliza, "Hawa uliofuatana nao ni nani?"

Yakobo akamjibu, "Ni watoto ambao Mungu amempa mtumishi wako kwa neema."

⁶Kisha wale watumishi wa kike na watoto wao wakakaribia na kusujudu. ⁷Kisha Lea na watoto wake wakaja na kusujudu. Mwisho wa wote wakaja Yosefu na Raheli, nao pia wakasujudu.

⁸Esau akauliza, "Una maana gani kuhusu makundi hayo yote niliyokutana nayo?"

Akasema, "Ni ili kupata kibali machoni pako, bwana wangu."

⁹Lakini Esau akamwambia, "Ndugu yangu, tayari nina wingi wa mali. Ulivyo navyo viwe vyako mwenyewe."

¹⁰Yakobo akasema, "La hash! Tafadhali, kama nimepata kibali machoni pako, upokee zawadi hii kutoka kwangu. Kwa maana kuuona uso wako, ni kama kuuona uso wa Mungu, kwa kuwa umenipokea kwa takabali kubwa. ¹¹Tafadhali ukubali zawadi iliyoletwa kwako, kwa kuwa Mungu amenineemesha na ninavyo vyote ninavyohitaji." Kwa sababu Yakobo alisisitiza,

¹²Ndipo Esau akasema, "Na tuendelee na safari, nitakuwa pamoja nawe."

¹³Lakini Yakobo akamwambia, "Bwana wangu unajua kwamba watoto ni wachanga na kwamba ni lazima nitunze hawa kondoo wake na ng'ombe wanaonyonyesha. Wakipelekwa kwa haraka hata kama ni kwa siku moja tu, wanyama wote watakufa. ¹⁴Hivyo bwana wangu umtangulie mtumishi wako, wakati mimi nikija polepole kwa mwendo wa makundi yaliyo mbele yangu na mwendo wa watoto, mpaka nifike kwa bwana wangu huko Seiri.

¹⁵Esau akamwambia, "Basi na niwaache baadhi ya watu wangu pamoja nawe."

Yakobo akauliza, "Lakini kwa nini ufanye hivyo, niache tu nipate kibali machoni pa bwana

wangu.”

¹⁶Hivyo siku hiyo Esau akashika njia akarudi Seiri. ¹⁷Pamoja na hayo, Yakobo akaenda Sukothi, mahali alipojijengea makazi kwa ajili yake na mabanda kwa ajili ya mifugo yake. Hii ndiyo sababu sehemu ile inaitwa Sukothi^a.

¹⁸Baada ya Yakobo kutoka Padan-Aramu, alifika salama katika mji wa Shekemu huko Kanaani na kuweka kambi yake karibu na mji. ¹⁹Akanunua kiwanja kutoka kwa wana wa Hamori, baba wa Shekemu, kwa bei ya vipande mia vya fedha, ambapo alipiga hema lake. ²⁰Pale akajenga madhabahu na kupaita, El-Elohe-Israeli^b.

Dina na Washekemu

34 Basi Dina, binti wa Yakobo aliyezaliwa na Lea, akatoka nje kuwatembelea wanawake wa nchi ile. ²Ikawa Shekemu mwana wa Hamori Mhivi, mtawala wa eneo lile alipomwona, akamchukua na kumnajisi. ³Moyo wake ukavutwa sana kwa Dina binti Yakobo, akampenda huyu msichana na akazungumza naye kwa kumbembelea. ⁴Shekemu akamwambia baba yake Hamori, “Nipatie msichana huyu awe mke wangu.”

⁵Yakobo aliposikia kwamba binti yake Dina amenajisiwa, wanawe walikuwa mashambani wakichunga mifugo yake, kwa hiyo akalinyamazia jambo hilo mpaka waliporudi nyumbani.

⁶Kisha Hamori baba yake Shekemu akaenda kuzungumza na Yakobo. ⁷Basi wana wa Yakobo walikuwa wamerudi kutoka mashambani mara tu waliposikia kilichotokea. Walikuwa wamejawa na huzuni na ghadhabu, kwa sababu Shekemu alikuwa amefanya jambo la aibu katika Israeli kwa kukutana kimwili na binti wa Yakobo, kitu ambacho hakingepasa kufanyika.

⁸Lakini Hamori akawaambia, “Moyo wa mwanangu Shekemu umeelekea kwa binti yenu. Tafadhali mpeni awe mke wake. ⁹Oaneni na sisi, tupeni binti zenu nanyi mchukue binti zetu. ¹⁰Mwaweza kuishi kati kati yetu, nchi ni wazi kwenu. Ishini ndani yake, fanyeni biashara humu na mjiipatie mali.”

¹¹Kisha Shekemu akamwambia baba yake Dina pamoja na ndugu zake, “Na nipate kibali

machoni penu, nami nitawapa chochote mtakachosema. ¹²Niambieni kiasi cha mahari na zawadi nitakayoileta, hata iwe kubwa kiasi gani, nami nitawalipa chochote mtakachodai. Nipeni tu huyu msichana awe mke wangu.”

¹³Kwa sababu ndugu yao Dina alikuwa amenajisiwa, wana wa Yakobo wakajibu kwa udanganyifu walipozungumza na Shekemu pamoja na baba yake Hamori. ¹⁴Wakawaambia, “Hatuwezi kufanya jambo kama hili, hatuwezi kumtoa dada yetu kwa mtu ambaye hakutahiriwa. Hiyo itakuwa aibu kwetu. ¹⁵Tutakuruhusu kwa sharti moja tu, kwamba mtakuwa kama sisi kwa kuwatahiri wanaume wenu wote. ¹⁶Kisha tutawapa binti zetu na sisi tutawachukua binti zenu. Tutaishi kwenu na tutakuwa watu wamoja nanyi. ¹⁷Lakini mkikataa kutahiriwa, tutamchukua ndugu yetu na kuondoka.”

¹⁸Pendekezo lao likawa jema kwa Hamori na Shekemu mwanawe. ¹⁹Kijana mdogo, ambaye alikuwa ameheshimiwa kati ya wote walioishi nyumbani mwa baba yake, hakupoteza muda kufanya waliyoyasema, kwa sababu alikuwa amependezwa sana na binti Yakobo. ²⁰Kwa hiyo Hamori na Shekemu mwanawe walikwenda kwenye lango la mji kuzungumza na wenzao wa mjini. ²¹Wakasema, “Hawa watu ni marafiki kwetu, tuwaruhusu waishi katika nchi yetu na kufanya biashara ndani yake, nchi ina nafasi tele kwa ajili yao. Tunaweza kuoia binti zao. Nao wanaweza kuoia binti zetu. ²²Lakini watu hao watakuwa tayari kukubali kuishi nasi kama watu wamoja nao kwa sharti kwamba wanaume

wetu watahiriwe, kama wao. ²³Je, si mifugo yao, mali zao na wanyama wao wengine wote watakuwa wetu? Basi na tuwape kibali, nao wataishi miongoni mwetu.”

²⁴Wanaume wote waliotoka nje ya lango la mji walikubaliana na Hamori na mwanawe Shekemu na kila mwanaume katika mji ule alitahiriwa.

²⁵Baada ya siku tatu, wakati wote wakiwa wangali katika maumivu, wana wawili wa Yakobo, yaani Simeoni na Lawi, ndugu zake Dina, wakachukua panga zao nakuvamia mji ambao haukutazamia vita, wakaua kila mwanaume. ²⁶Wakawaua Hamori na mwanawe Shekemu kwa upanga kisha wakamchukua Dina kutoka nyumba ya Shekemu na kuondoka. ²⁷Wana wa Yakobo walipita juu ya maiti na katika kuteka nyara mji ule ambamo dada yao

^{a17} “Sukothi” maana yake “vibanda.”

^{b20} “El-Elohe-Israeli” maana yake “Mungu, Mungu wa Israeli au Mwenye Nguvu ni Mungu wa Israeli.”

alikuwa amenajisiwa. ²⁸Wakachukua kondoo na mbuzi, ng'ombe, punda na kila kitu kilichokuwa chao ndani ya mji ule na mashambani. ²⁹Walichukua utajiri wao wote pamoja na wanawake na watoto wao, wakachukua nyara kila kitu ndani ya nyumba zao.

³⁰Kisha Yakobo akawaambia Simeoni na Lawi, "Mmeleta taabu kwangu kwa kunifanya ninuke kama uvundo kwa Wakanaani na Waperizi, watu waishio katika nchi hii. Sisi ni wachache, kama wakiunganisha nguvu zao dhidi yangu na kunishambulia, mimi na nyumba yangu tutaangamizwa."

³¹Lakini wakamjibu, "Je, ilikuwa vema kumtendea dada yetu kama kahaba?"

Yakobo Arudi Betheli

35 Kisha Mungu akamwambia Yakobo, "Panda uende Betheli ukakae huko na ukamjengee Mungu madhabahu huko, yeye aliyekutokea ulipokuwa unamkimbia Esau ndugu yako."

²Hivyo Yakobo akawaambia watu wa nyumbani mwake pamoja na wote waliokuwa naye, "londoeni miungu ya kigeni ile iliyoko kati kati yenu, jitakaseni na mkabadilishe nguo zenu.

³Kisha njoni, twende Betheli, mahali nitakapomjengea Mungu madhabahu, aliyenijibu katika siku ya shida yangu, ambaye amekuwa pamoja nami po pote nilipokwenda." ⁴Kwa hiyo wakampa Yakobo miungu yote ya kigeni waliyokuwa nayo pamoja na pete zilizokuwa masikioni mwao, Yakobo akavizika chini ya mti wa mwaloni huko Shekemu. ⁵Kisha wakaondoka na hofu ya Mungu ikawapata miji yote iliyowazunguka kwa hiyo hakuna aliyewafuatia.

⁶Yakobo na watu wote waliokuwa pamoja naye wakafika Luzu, (ndio Betheli) katika nchi ya Kanaani. ⁷Huko akajenga madhabahu na akapaita mahali pale El-Betheli^a, kwa sababu mahali pale ndipo Mungu alipojifunua kwake alipokuwa akimkimbia ndugu yake.

⁸Wakati huu Debora, mlezi wa Rebeka, akafa na akazikwa chini ya mti wa mwaloni ulioko chini ya Betheli. Kwa hiyo pakaitwa Alon-Bakuthi^b.

⁹Baada ya Yakobo kurudi kutoka Padan-Aramu, Mungu alimtokea tena na kumbariki.

¹⁰Mungu akamwambia, "Jina lako ni Yakobo, lakini hutaitwa tena Yakobo, jina lako litakuwa Israeli." Kwa hiyo akamwita Israeli.

^{a7} "El-Betheli" maana yake "Mungu wa Betheli."

^{b8} "Alon-Bakuthi" maana yake "Mwaloni wa kilio."

¹¹Mungu akamwambia, "Mimi ndimi Mungu Mwenye Nguvu, ukazae na kuongezeka. Taifa na jamii ya mataifa itatoka kwako, nao wafalme watatoka viunoni mwako. ¹²Nchi niliyowapa Abrahamu na Isaki nakupa wewe pia, nami nitawapa wazao wako baada yako." ¹³Kisha Mungu akapanda juu kutoka kwake mahali pale alipozungumza naye.

¹⁴Yakobo akasimamisha nguzo ya jiwe mahali pale Mungu alipozungumza naye, akamimina sadaka ya kinywaji juu yake, pia akamimina mafuta juu yake. ¹⁵Yakobo akapaita mahali pale Mungu alipozungumza naye Betheli^c.

Vifo vya Raheli na Isaki

¹⁶Kisha wakaondoka Betheli. Walipokuwa umbali fulani kabla ya kufika Efratha, Raheli akaanza kusikia uchungu na alipata shida kuu. ¹⁷Alipokuwa katika shida hii katika kujifungua, mkunga akamwambia, "Usiogope, kwa sababu umempata mwana mwingine." ¹⁸Hapo alipopumua pumzi yake ya mwisho, kwa maana alikuwa akifa, akamwita mwanawe Benoni^d. Lakini babaye akamwita Benyamin^e.

¹⁹Kwa hiyo Raheli akafa, akazikwa kando ya njia iendayo Efrathi (ndio Bethlehemu.) ²⁰Juu ya kaburi lake, Yakobo akasimamisha nguzo, ambayo mpaka leo inatambulisha kaburi la Raheli.

²¹Israeli akaendelea tena na safari yake na kupiga hema mbele ya Ederi. ²²Wakati Israeli alipokuwa akiishi katika nchi ile, Reubeni mwanawe alikutana kimwili na suria wa baba yake aitwaye Bilha, Israeli akasikia jambo hili.

Yakobo alikuwa na wana kumi na wawili:

²³Wana wa Lea walikuwa:

Reubeni mzaliwa wa kwanza wa Yakobo, Simeoni, Lawi, Yuda, Isikari na Zabuloni.

²⁴Wana wa Raheli walikuwa:

Yosefu na Benyamin.

²⁵Wana waliozaliwa na Bilha mtumishi wa kike wa Raheli walikuwa:

Dani na Naftali.

²⁶Wana waliozaliwa na Zilpa mtumishi wa kike wa Lea walikuwa:

Gadi na Asheri.

^{c15} "Betheli" maana yake "nyumba ya Mungu."

^{d18} "Benoni" maana yake "mwana wa mkono wangu wa kuume."

^{e18} "Benyamin" maana yake "Mwana wa mkono wangu wa kuume."

Hawa walikuwa wana wa Yakobo, waliozaliwa kwake akiwa Padan-aramu.

²⁷Yakobo akarudi nyumbani kwa baba yake Isaki huko Mamre, karibu na Kiriath-arba (yaani Hebroni), ambapo walikuwa wameishi Abrahamu na Isaki. ²⁸Isaki aliishi miaka 180. ²⁹Kisha Isaki akafa akiwa mzee wa miaka mingi. Basi wanawe Esau na Yakobo wakamzika.

Wazao wa Esau

36 Hivi ndivyo vizazi vya Esau (yaani, Edomu).

²Esau akaoa wake kutoka miongoni mwa wanawake wa Kanaani: Ada binti wa Eloni Mhiti, Oholibama binti wa Ana na mjukuu wa kike wa Sibeoni Mhivi, ³pia akaoa Basemathi binti wa Ishmaeli na dada yake Nebayothi.

⁴Ada akamzalia Esau Elifasi, Basemathi akamzaa Reueli, ⁵Oholibama akamzaa Yeushi, Yalami na Kora. Hawa ndio wana wa Esau waliozaliwa kwake huko Kanaani.

⁶Esau akawachukua wake zake, watoto wake wa kiume na wa kike na wote wa nyumbani mwake, mifugo yake pamoja na wanyama wake wengine wote na mali yake yote ambayo alikuwa ameipata akiwa Kanaani, akahamia katika nchi iliyo mbali na Yakobo ndugu yake. ⁷Mali zao zilikuwa nyingi sana kiasi kwamba haikuwa rahisi wao kuishi pamoja, nchi waliyokuwa wakiishi isingewatosha wote kwa ajili ya mifugo yao. ⁸Kwa hiyo Esau (ambaye ni Edomu) aliishi katika nchi ya kilima huko Seiri.

⁹Hawa ndio wazao wa Esau, baba wa Waedomu, katika nchi ya kilima cha Seiri.

¹⁰Haya ndiyo majina ya wana wa Esau:

Elifazi, mwana wa Esau ambaye mkewe Ada alimzalia na Reueli, mwana wa Esau ambaye mkewe Basemathi alimzalia.

¹¹Wana wa Elifazi ni:

Temani, Omari, Sefo, Gatamu na Kenazi.

¹²Elifazi mwana wa Esau alikuwa pia na suria aliyeitwa Timna, ambaye alimzalia Amaleki. Hawa waliokuwa wajukuu wa Ada mke wa Esau.

¹³Wana wa Reueli ni:

Nahathi, Zera, Shama na Miza. Hawa ndio waliokuwa wajukuu wa Basemathi mkewe Esau.

¹⁴Wana wa Oholibama mkewe Esau, binti Ana

aliye mjukuu wa Sibeoni aliyemzalia Esau ni: Yeushi, Yalamu na Kora.

¹⁵Hawa ndio waliokuwa wakuu miongoni mwa wazao wa Esau.

Wakuu wa wana wa Elifazi, mzaliwa wa kwanza wa Esau ni:

Temani, Omari, Sefo, Kenazi, ¹⁶Kora Gatamu na Amaleki.

Hawa ndio waliokuwa wakuu waliotoka kwa Elifazi huko Edomu, waliokuwa wajukuu wa kiume wa Ada.

¹⁷Wakuu wa wana wa Reueli mwana wa Esau ni:

Nathani, Zera, Shama na Miza. Hawa ndio wakuu waliotoka kwa Reueli huko Edomu, waliokuwa wajukuu wa kiume wa Basemathi mkewe Esau.

¹⁸Wakuu wa wana wa Esau ambao mkewe Oholibama alimzalia ni:

Yeushi, Yalamu na Kora. Hawa ndio wakuu waliotoka kwa mke wa Esau, Oholibama binti Ana.

¹⁹Hawa ndio waliokuwa wana wa Esau (ndiye Edomu), na hawa ndio waliokuwa wakuu wao.

²⁰Hawa ndio walikuwa wana wa Seiri Mhori, waliokuwa wakiishi katika nchi ile:

Lotani, Shobali, Sibeoni, Ana, ²¹Dishoni, Eseri na Dishani. Hawa ndio wana wa Seiri huko Edomu waliokuwa wakuu walitoka kwa Wahori.

²²Wana wa Lotani walikuwa:

Hori na Homamu. Timna alikuwa dada yake Lotani.

²³Wana wa Shobali walikuwa:

Alvani, Manahathi, Ebali, Shefo na Onamu.

²⁴Wana wa Sibeoni walikuwa:

Aiya na Ana. Huyu Ana ndiye aliyegundua chemchemi ya maji moto jangwani alipokuwa akichunga punda za Sibeoni baba yake.

²⁵Watoto wa Ana walikuwa:

Dishoni na Oholibama binti wa Ana.

²⁶Wana wa Dishoni walikuwa:

Hemdani, Eshbani, Ithrani na Kerani.

²⁷Wana wa Ezeri walikuwa:

Bilhani, Zaavani na Akani.

²⁸Wana wa Dishani walikuwa:

Usi na Arani

²⁹Hawa ndio waliokuwa wakuu wa Wahori:

Lotani, Shobali, Sibeoni, Ana, ³⁰Dishoni,

Ezeri na Dishani. Hawa ndio walikuwa wakuu wa Wahori, kufuatana na makundi yao katika nchi ya Seiri.

Watawala wa Edomu

³¹Wafuatao ni wafalme waliotawala Edomu kabla ya mfalme yeyote wa Israeli kutawala:

³²Bela mwana wa Beiri alikuwa mfalme wa Edomu. Mji wake uliitwa Dinhaba.

³³Bela alipokufa, nafasi yake ya ufalme ikashikwa na Yobabu mwanawe Zera kutoka Bosra.

³⁴Yobabu alipokufa, Hushamu kutoka nchi ya Watamani akatawala baada yake.

³⁵Hushamu alipokufa, Hadadi mwana wa Bedadi, ambaye alikuwa ameshinda Midiani katika nchi ya Moabu, akatawala baada yake. Mji wake uliitwa Avithi.

³⁶Hadadi alipokufa, Samla kutoka Masreka akawa mfalme baada yake.

³⁷Samla alipokufa, Shauli kutoka Rehoboti ng'ambo ya Mto Eufurati akatawala baada yake.

³⁸Shauli alipokufa, Baal-Hanani mwana wa Akbori alitawala badala yake.

³⁹Baal-Hanani mwana wa Akbori alipokufa, Hadadi akatawala baada yake. Mji wake uliitwa Pau, mke wake aliitwa Mehetabeli binti Matredi, binti Me-Zahabu.

⁴⁰Hawa ndio wakuu waliotokana na Esau, kwa jina, kufuatana na koo zao na nchi zao:

Timna, Alva, Yethethi, ⁴¹Oholibama, Ela, Pinoni, ⁴²Kenazi, Femani, Mibsari, ⁴³Magdieli na Iramu. Hawa walikuwa ndio wakuu wa Edomu, kufuatana na makazi yao katika nchi waliyoimiliki.

Huyu ndiye aliyekuwa Esau baba wa Waedomu.

Ndoto za Yosefu

37 Yakobo akaishi Kanaani katika nchi ambayo baba yake alikuwa ameishi.

²Zifuatazo ni habari za Yakobo.

Yosefu, kijana wa miaka kumi na saba, alikuwa akichunga makundi ya kondoo na mbuzi pamoja na ndugu zake wa mama wengine, yaani wana wa Bilha na wana wa Zilpa wake za baba yake, naye akawa akimletea baba yake taarifa mbaya kuhusu hao ndugu zake.

³Basi, Israeli akampenda Yosefu kuliko ye yote miongoni mwa kaka zake, kwani ni mwanawe wa uzeeni, akamshonea joho lililorembwa vizuri sana. ⁴Ndugu zake walipoona kwamba baba yao anampenda Yosefu kuliko ye yote mwingine miongoni mwao, walimchukia na hawakusema naye neno lo lote jema.

⁵Yosefu akaota ndoto, naye alipowaeleza ndugu zake, wakamchukia zaidi. ⁶Akawaambia, "Sikilizeni ndoto niliyoota: ⁷Tulikuwa tukifunga miganda ya nafaka shambani, ghafla mganda wangu ukasimama wima, wakati miganda yenu ilizunguka na kuuinamia."

⁸Ndugu zake wakamwambia, "Wewe unakusudia kututawala? Hivi kweli wewe utatutawala sisi?" Wakaongeza kumchukia zaidi kwa sababu ya ndoto yake pamoja na yale aliyowaambia.

⁹Kisha akaota ndoto nyingine, akawaambia ndugu zake akisema, "Sikilizeni, nimeota ndoto nyingine, wakati huu jua, mwezi na nyota kumi na moja zilikuwa zinanisujudia."

¹⁰Alipomwambia baba yake pamoja na ndugu zake, baba yake akamkemea akisema, "Ni ndoto gani hii uliyoota? Hivi kweli mama yako na mimi na ndugu zako tutakuja kukusujudia wewe hadi nchi?" ¹¹Ndugu zake wakamwonea wivu, lakini baba yake akaliweka jambo hilo moyoni.

Yosefu Anauzwa na Ndugu Zake

¹²Basi, ndugu zake walikuwa wamekwenda kuchunga makundi ya baba yao karibu na Shekemu, ¹³naye Israeli akamwambia Yosefu, "Kama ujuavyo, ndugu zako wanachunga makundi huko karibu na Shekemu. Njoo, nitakutuma kwao."

Yosefu akajibu, "Vema sana niko tayari."

¹⁴Kwa hiyo akamwambia, "Nenda uone kama mambo yote ni salama kwa ndugu zako na makundi, kisha uniletee habari." Ndipo akamtuma Yosefu kutoka Bonde la Hebroni.

Yosefu alipofika Shekemu, ¹⁵mtu mmoja akamkuta akizunguka-zunguka mashambani na akamwuliza, "Unatafuta nini?"

¹⁶Akajibu, "Ninawatafuta ndugu zangu. Unaweza kuniambia wanachunga wapi makundi yao?"

¹⁷Yule mtu akajibu, "Wamehama hapa, nimesikia wakisema, 'Twende Dothani.'"

Kwa hiyo Yosefu akawafuatilia ndugu zake na kuwakuta karibu na Dothani. ¹⁸Ndugu zake walipomwona akiwa mbali, kabla hajawafikia,

wakapanga shauri baya la kumwua.

¹⁹Wakaambiana, "Yule mwota ndoto anakuja! ²⁰Njoni sasa, tumwue na kumtupa katika shimo mojawapo na tuseme kwamba mnyama mkali amemraru. Kisha tutaona matokeo ya ndoto zake."

²¹Reubeni aliposikia jambo hili, akajaribu kumwokoia kutoka mikononi mwao akasema, "Tusiutoe uhai wake, ²²tusimwage damu yo yote. Mtupeni katika shimo lililoko hapa jangwani, lakini msimguse." Reubeni alisema hivyo ili amwokoe kutoka mikononi mwao kisha amrudishe nyumbani kwa baba yake.

²³Kwa hiyo Yosefu alipowafikia ndugu zake, walimvua lile joho lake, lile joho lililorembwa vizuri alilokuwa amevaa. ²⁴Kisha wakamchukua wakamtupa katika shimo. Wakati huo shimo lilikuwa tupu, halikuwa na maji ndani yake.

²⁵Walipokaa ili wale chakula chao, wakainua macho wakaona msafara wa Waishmaeli ukija kutoka Gileadi. Ngamia wao walikuwa wamepakizwa mizigo ya vikolezo, uvumba na manemane, nao walikuwa njiani kuvipeleka Misri.

²⁶Yuda akawaambia ndugu zake, "Tutafaidi nini ikiwa tutamwua ndugu yetu na kuificha damu yake? ²⁷Njoni, tumwuze kwa hawa Waishmaeli, tusimguse kwa kuwa hata hivyo, yeye ni ndugu yetu, nyama yetu na damu yetu wenyewe." Ndugu zake wakakubali. ²⁸Kwa hiyo wale wafanya biashara Wamidiani walipofika, pale ndugu zake wakamtoa Yosefu kutoka kwenye lile shimo na kumwua kwa shekeli ishirini^a za fedha kwa wale Waishmaeli, ambao walimpeleka Misri.

²⁹Rubeni aliporudi kutazama kwenye lile shimo na kuona kwamba Yosefu hayupo, aliraru nguo zake. ³⁰Akawarudia ndugu zake na kusema, "Kijana hayuko mle! Nielekee wapi sasa?"

³¹Kisha wakalichukua lile joho la Yosefu, wakachinja mbuzi na kulichovya katika damu. ³²Wakalichukua lile joho lililorembwa vizuri na kulipeleka kwa baba yao na kusema, "Tumeliokota hili joho. Uchunguze uone kama ni la mwanao."

³³Baba yao akalitambua akasema, "Hili ni joho la mwanangu! Mnyama mkali amemraru. Hakika Yosefu ameraruliwa vipande vipande."

³⁴Kisha Yakobo akararu nguo zake, akavaa nguo ya gunia na kumwombolezea

mwanawe kwa siku nyingi. ³⁵Wanawe wote na binti zake wakaja kumfariji, lakini hakukubali kufarijiwa. Akasema, "Hapana, nitamwombolezea mwanangu mpaka nimfikie kaburini." Kwa hiyo baba yake akaendelea kumlilia.

³⁶Wakati ule ule, Wamidiani wakamwua Yosefu huko Misri kwa Potifa mmojawapo wa maafisa wa Farao, mkuu wa ulinzi.

Yuda na Tamari

38 Wakati ule, Yuda akawaacha ndugu zake akaenda kuishi na Hira Mwadulami. ²Huko Yuda akakutana na binti wa Kikanaani aitwaye Shua akamwoa na akakutana naye kimwili, ³akapata mimba akamzaa mwana, ambaye alimwita Eri. ⁴Akapata mimba tena, akamzaa mwana na kumwita Onani. ⁵Akamzaa mwana mwingine tena, akamwita Shela. Huyu alimzalia mahali paitwapo Kezibu.

⁶Yuda akampatia Eri, mzaliwa wake wa kwanza mke, aitwaye Tamari. ⁷Lakini Eri, mzaliwa wa kwanza wa Yuda alikuwa mwovu machoni pa BWANA, kwa hiyo BWANA akamwua.

⁸Kisha Yuda akamwambia Onani, "Kutana kimwili na mke wa ndugu yako na utimize wajibu wako kwake kama mke wa ndugu yako ili umpatie ndugu yako uzao." ⁹Lakini Onani alijua kwamba uzao haungekuwa wake, kwa hiyo kila alipokutana kimwili na mke wa ndugu yake, alimwaga chini mbegu za kiume ili asimpatie ndugu yake uzao. ¹⁰Alichofanya kilikuwa kiovu machoni pa BWANA, hivyo, pia BWANA akamwua Onani.

¹¹Kisha Yuda akamwambia Tamari mkwewe, "Ishi kama mjane nyumbani mwa baba yako mpaka mwanangu Shela atakapokua." Kwa maana alifikiri, "Angeweza kufa pia kama ndugu zake." Kwa hiyo Tamari alikwenda kuishi nyumbani kwa baba yake.

¹²Baada ya muda mrefu mke wa Yuda binti wa Shua akafariki. Baada ya msiba, Yuda alikwenda Timna, kwa watu waliokuwa wakikata kondoo wake manyoya, naye alifuatana na rafiki yake Hira Mwadulami.

¹³Tamari alipoambiwa, "Baba mkwe wako yuko njiani kwenda Timna kukata kondoo wake manyoya," ¹⁴alivua mavazi yake ya ujane, akajifunika kwa shela ili asifahamike, akaketi kwenye mlango wa Enaimu, ambao upo njiani kuelekea Timna. Akafanya hivyo kwa sababu aliona kwamba ingawa Shela amekua, lakini

^{a28} "Shekeli ishirini" ni sawa na kilo 0.2.

alikuwa hajakabidhiwa kwake kuwa mkewe.

¹⁵Yuda alipomwona, alifikiri ni kahaba, kwa sababu alikuwa amefunika uso wake. ¹⁶Pasipo kutambua kwamba alikuwa mkwe wake akamwendea kando ya njia na kumwambia, "Njoo sasa, nikutane na wewe kimwili."

Yule mkwewe akamwuliza, "Utanipa nini nikikutana nawe kimwili?"

¹⁷Akamwambia, "Nitakutumia mwanambuzi kutoka kundi langu."

Akamwuliza, "Utanipa kitu chochote kama amana mpaka utakapompeleka?"

¹⁸Akamwuliza, "Nikupe amana gani?"

Akamjibu, "Pete yako na kamba yake pamoja na fimbo iliyo mkononi mwako." Kwa hiyo akampa vitu hivyo kisha akakutana naye kimwili, naye akapata mimba yake. ¹⁹Tamari akaondoka, akavua shela yake akavaa tena nguo zake za ujane.

²⁰Wakati ule ule, Yuda akamtuma rafiki yake Mwadulami apeleke yule mwanambuzi ili arudishiwe amana yake kutoka kwa yule mwanamke, lakini yule rafiki yake hakumkuta yule mwanamke. ²¹Akawauliza watu wanaoishi mahali pale, "Yuko wapi yule kahaba aliyekuwa kando ya barabara hapa Enaimu?"

Wakamjibu, "Hajawahi kuwepo mwanamke yeyote kahaba hapa."

²²Kwa hiyo akamrudia Yuda na kumwambia, "Sikumpata. Zaidi ya hayo, watu wanaoishi mahali pale walisema 'Hapakuwahi kuwepo mwanamke yeyote kahaba hapa.'"

²³Kisha Yuda akasema, "Mwache avichukue vitu hivyo, ama sivyo tutakuwa kichekesho. Hata hivyo, nilimpelekea mwanambuzi, lakini hukumkuta."

²⁴Baada ya miezi mitatu Yuda akaambiwa, "Tamari mkweo ana hatia ya kuwa kahaba, na matokeo yake ana mimba."

Yuda akasema, "Mtaoeni nje na achomwe moto hadi afe!"

²⁵Alipokuwa akitolewa nje, akatuma ujumbe kwa baba mkwe wake kusema, "Nina mimba ya mtu mwenye vitu hivi," akaongeza kusema, "Angalia kama utatambua kwamba pete hii na kamba yake pamoja na fimbo hii ni vya nani."

²⁶Yuda akavitambua na kusema, "Yeye ana haki kuliko mimi, kwa kuwa sikumkabidhi kwa mwanangu Shela ili awe mkewe." Tangu hapo hakukutana naye kimwili tena.

²⁷Wakati ulipofika wa kujifungua, kukawa na wana mapacha tumboni mwake. ²⁸Alipokuwa akijifungua, mmoja akatoa mkono wake nje, kwa

hiyo muuguzi akachukua uzi mwekundu na kuufunga mkononi mwa yule mtoto akasema, "Huyu ametoka kwanza." ²⁹Lakini alipourudisha mkono wake ndugu yake akaanza kutoka naye akasema, "Hivi ndivyo ulivyotoka kwa nguvu!" Akaitwa Peresi. ³⁰Kisha ndugu yake, aliyekuwa na uzi mwekundu mkononi, akatoka naye akaitwa Zera.

Yosefu na Mke wa Potifa

39 Wakati huu Yosefu alikuwa amechukuliwa mpaka Misri. Mmisri aliyeitwa Potifa aliyekuwa mmojawapo wa maafisa wa Farao, mkuu wa ulinzi, akamnunua Yosefu kutoka kwa Waishimaeli waliomleta Misri.

²BWANA alikuwa pamoja na Yosefu, naye akastawi, Yosefu akaishi nyumbani kwa bwana wake Mmisri. ³Potifa alipoona kuwa BWANA alikuwa pamoja na Yosefu na kwamba BWANA alimfanikisha kwa kila kitu alichokifanya, ⁴Yosefu alipata kibali machoni pa Potifa, akamfanya mhudumu wake. Potifa akamweka kuwa msimamizi wa nyumba yake, naye akamkabidhi kuwa mwangalizi wa kila kitu alichokuwa nacho. ⁵Kuanzia wakati huo Potifa alipomweka Yosefu kuwa msimamizi wa nyumba na mali zake zote alizokuwa nazo, BWANA aliibariki nyumba ya Potifa kwa sababu ya Yosefu. Baraka ya BWANA ilikuwa juu ya kila kitu alichokuwa nacho Potifa, nyumbani na shambani. ⁶Kwa hiyo Potifa akamwachia Yosefu uangalizi wa kila kitu alichokuwa nacho, Yosefu alipokuwa katika uongozi, Potifa hakuwa na sababu ya kujishughulisha na kitu chochote isipokuwa chakula alichokula.

Yosefu alikuwa mwenye umbo zuri na sura ya kuvutia, ⁷baada ya kitambo mke wa Potifa akamtamani Yosefu akamwambia, "Njoo, ukutane nami kimwili!"

⁸Lakini Yosefu akakataa. Akamwambia yule mwanamke, "Mimi nikiwa katika uongozi, bwana wangu hahusiki na kitu chochote katika nyumba hii, kila kitu alichokuwa nacho amenikabidhi. ⁹Hapa nyumbani hakuna aliye mkuu kuliko mimi. Bwana wangu hakunizuilia kitu chochote isipokuwa wewe, kwa kuwa wewe ni mke wake. Nitawezaje basi kufanya uovu huu na kutenda dhambi dhidi ya Mungu?" ¹⁰Ingawa yule mwanamke aliendelea kumshawishi Yosefu siku baada ya siku, Yosefu alikataa kukutana naye kimwili wala kukaa karibu naye.

¹¹Siku moja Yosefu akaingia ndani ya

nyumba kufanya kazi zake, wala hapakuwepo na mfanyakazi yeyote ndani ya nyumba. ¹²Mke wa Potifa akashika vazi alilokuwa amevaa Yosefu, akamwambia, "Njoo tukutane kimwili!" Lakini Yosefu akaacha vazi lake mkononi mwa huyo mwanamke, akatoka nje ya nyumba akikimbia.

¹³Wakati yule mwanamke alipoona kwamba Yosefu amemwachia vazi lake mkononi na kukimbilia nje ya nyumba, ¹⁴akawaita watumishi wake wa nyumbani, akawaambia, "Tazameni, Huyu Mwebrania ameletwa hapa kutudhihaki! Aliingia hapa ndani ili akutane nami kimwili, lakini nikapiga kelele. ¹⁵Aliposikia kelele za kuomba msaada, akaacha vazi lake kando yangu akakimbilia nje."

¹⁶Yule mwanamke akaliweka lile vazi karibu naye mpaka Potifa aliporudi nyumbani. ¹⁷Ndipo akamweleza kisa hiki, akisema: "Yule mtumwa wa Kiebrania uliyetuletea alinjia ili kunidhihaki. ¹⁸Lakini mara nilipopiga kelele kuomba msaada, akaliacha vazi lake kando yangu akakimbia nje ya nyumba."

¹⁹Wakati Potifa aliposikia kisa hiki mkewe alichomweleza, akisema, "Hivi ndivyo mtumwa wako alivyonitenda." Hasira ya Potifa ikawaka. ²⁰Potifa akamchukua Yosefu na kumweka gerezeni, mahali ambapo wahalifu wa mfalme walikuwa wamefungwa.

Lakini wakati Yosefu alipokuwa huko gerezeni, ²¹BWANA alikuwa pamoja naye, akamhurumia na kumpa kibali mbele ya msimamizi wa gereza. ²²Kwa hiyo msimamizi wa gereza akamweka Yosefu awe mkuu wa wafungwa pamoja na kusimamia yote ambayo yalitendeka mle gerezeni. ²³Msimamizi wa gereza hakujishughulisha tena na kitu chochote kilichokuwa chini ya uangalizi wa Yosefu, kwa sababu BWANA alikuwa pamoja na Yosefu akimfanikisha kwa kila alichofanya.

Mnyweshaji na Mwokaji

40 Baada ya muda, mnyweshaji na mwokaji wa mfalme wa Misri, wakamkosea bwana wao, mfalme wa Misri. ²Farao akawakasirikia hawa maafisa wake wawili, mnyweshaji mkuu na mwokaji mkuu, ³akawaweka chini ya ulinzi katika nyumba ya mkuu wa kikosi cha ulinzi katika gereza lile lile alimofungwa Yosefu. ⁴Mkuu wa kikosi cha ulinzi akawakabidhi kwa Yosefu, naye akawahudumia.

Walipokuwa wamekaa chini ya ulinzi kwa muda, ⁵kila mmoja wa hao wawili, yaani

mnyweshaji na mwokaji wa mfalme wa Misri, waliokuwa wamewekwa gerezeni, waliota ndoto usiku mmoja na kila ndoto ilikuwa na maana yake tofauti.

⁶Yosefu alipowajia asubuhi yake, akawaona kwamba walikuwa na huzuni. ⁷Ndipo Yosefu akawauliza maafisa hao wa Farao waliokuwa chini ya ulinzi pamoja naye nyumbani mwa bwana wake, akasema, "Mbona nyuso zenu zimejaa huzuni leo?"

⁸Wakamjibu, "Sisi sote tuliota ndoto, lakini hakuna mtu yeyote wa kuzifasiri."

Ndipo Yosefu akawaambia, "Je, kufasiri ndoto si kazi ya Mungu? Niambieni ndoto zenu."

⁹Basi mkuu wa wanyweshaji akamweleza Yosefu ndoto yake. Akamwambia, "Katika ndoto yangu niliona

mzabibu mbele yangu, ¹⁰nao mzabibu ulikuwa na matawi matatu. Mara tu ulipoanza kuchipua, maua yalichanua na vishada vyake vikawa zabibu zilizoiva. ¹¹Kikombe cha Farao kilikuwa mkononi mwangu, nikazitwaa zabibu, nikazikamua katika kikombe cha Farao na nikaweka kikombe mkononi mwake."

¹²Yosefu akamwambia, "Hii ndiyo maana yake, matawi matatu ni siku tatu. ¹³Katika siku hizi tatu, Farao atakutoa gerezeni na kukuweka tena kwenye nafasi yako, nawe utaweka kikombe cha Farao mikononi mwake, kama vile ulivyokuwa unafanya ulipokuwa mnyweshaji wake. ¹⁴Lakini wakati mambo yatakapokuwika mazuri, unikumbuke unifanyie wema, useme mema juu yangu kwa Farao ili niondoke huko gerezeni. ¹⁵Kwa maana nilichukuliwa kwa nguvu kutoka nchi ya Waebrania, na hata hapa nilipo sikufanya lolote linalostahili niwekwe gerezeni."

¹⁶Yule mwokaji mkuu alipoona kuwa Yosefu amefasiri ikiwa na maana nzuri, akamwambia Yosefu, "Mimi pia niliota ndoto: Kichwani mwangu kulikuwepo vikapu vitatu vya mikate. ¹⁷Katika kikapu cha juu kulikuwa na aina zote za vyakula vilivyookwa kwa ajili ya Farao, lakini ndege walikuwa wakivila kutoka kwenye kikapu nilichokuwa nimebeba kichwani."

¹⁸Yosefu akamwambia, "Hii ndiyo maana yake, vikapu vitatu ni siku tatu. ¹⁹Katika siku hizi tatu, Farao atakata kichwa chako na kukutundika juu ya mti. Nao ndege watakula nyama ya mwili wako."

²⁰Mnamo siku ya tatu, ilikuwa kumbukumbu ya kuzaliwa kwa Farao, akawaandalia maafisa wake wote karamu. Akawatoa gerezeni mnyweshaji mkuu na mwokaji mkuu akawaweka

mbele ya maafisa wake: ²¹Ndipo akamrudisha mnyweshaji kwenye nafasi yake, ili aweke kikombe mikononi mwa Farao tena, ²²lakini akamwangika yule mwokaji mkuu, sawasawa na jinsi Yosefu alivyowaambia katika tafsiri yake.

²³Pamoja na hayo, mnyweshaji mkuu hakumkumbuka Yosefu bali alimsahau.

Ndoto za Farao

41 Baada ya miaka miwili kamili kupita, Farao aliota ndoto: alikuwa amesimama kando ya mto Nile, ²wakati ng'ombe saba, wazuri na wanono, walitokea mtoni wakajilisha kwenye manyasi. ³Baada yao ng'ombe wengine saba, wabaya na waliokonda, wakatokea mtoni Nile wakasimama kando ya wale wanono ukingoni mwa mto. ⁴Wale ng'ombe wabaya na waliokonda wakawala wale saba wazuri na wanono. Kisha Farao akaamka.

⁵Farao akaingia usingizini tena akaota ndoto ya pili: Akaona masuke saba ya nafaka, yenye afya na mazuri, yanakua katika bua moja. ⁶Baadaye, masuke mengine saba yakachipua, yakiwa membamba yaliyonyaushwa na upepo wa mashariki. ⁷Masuke yale membamba yakameza yale masuke saba yenye afya na yaliyojaa. Basi Farao akaamka kutoka usingizini, kumbe ilikuwa ndoto.

⁸Asubuhi yake, alifadhaika akilini, hivyo akawaita waaguzi wote pamoja na watu wenye busara wa Misri. Walipokuja, Farao akawaeleza ndoto zake, lakini hakuna hata mmoja aliyeweza kumfasiria.

⁹Ndipo mnyweshaji mkuu alipomwambia Farao, "Leo nimekumbushwa kuhusu kosa langu. ¹⁰Wakati fulani Farao aliwakasirikia watumishi wake, akanifunga mimi na mwokaji mkuu katika nyumba ya mkuu wa ulinzi. ¹¹Kila mmoja wetu aliota ndoto katika usiku mmoja na kila ndoto ilikuwa na maana yake tofauti. ¹²Basi kijana wa Kiebrania alikuwa pamoja nasi huko, alikuwa mtumishi wa mkuu wa kikosi cha ulinzi. Tulimweleza ndoto zetu, naye akatufasiria, akitupa kila mtu tafsiri ya ndoto yake. ¹³Nayo mambo yakawa sawa kabisa na jinsi alivyotufasiria ndoto zetu. Mimi nilirudishwa kazini mwangu na huyo mtu mwingine akaangikwa."

¹⁴Basi, Farao akatuma Yosefu aitwe, naye akatolewa kifungoni haraka. Baada ya kunyoa na kubadilisha nguo zake akaenda mbele ya Farao.

¹⁵Farao akamwambia Yosefu, "Nimeota

ndoto, wala hakuna mtu hata mmoja anayeweza kuifasiri. Lakini nimesikia ikisemwa kwa habari yako kwamba unapoelezwa ndoto waweza kuifasiri."

¹⁶Yosefu akamjibu Farao, "Siwezi kuifasiri, lakini Mungu atampa Farao jibu analolihitaji."

¹⁷Kisha Farao akamwambia Yosefu, "Katika ndoto yangu nilikuwa nimesimama ukingoni mwa mto Nile, ¹⁸nikawaona ng'ombe saba, wazuri na wanono, wakijitokeza kutoka mtoni wakaja kujilisha kwenye manyasi. ¹⁹Baada ya hao, ng'ombe wengine saba wakatokea wadhaifu, wabaya sana na waliokonda. Kamwe sikuwahi kuona ng'ombe wabaya jinsi hiyo katika nchi yote ya Misri. ²⁰Hao ng'ombe waliokonda na wabaya sana wakawala wale ng'ombe saba walionona waliojitokeza kwanza. ²¹Lakini hata baada ya kuwala, hakuna mtu ambaye angeweza kusema kwamba wamekula, bado walionekana wabaya kama mwanzoni. Kisha nikaamka kutoka usingizini.

²²Pia katika ndoto zangu niliona masuke saba ya nafaka, yamejaa na mazuri, yanakua katika bua moja. ²³Baada ya hayo masuke mengine saba yakachipua, yaliyonyauka, membamba na yamekaushwa na upepo wa mashariki. ²⁴Yale masuke membamba ya nafaka yakayameza yale masuke saba mazuri yaliyojaa nafaka. Nimewaeleza waaguzi, wala hakuna ye yote aliyeweza kunifasiria."

²⁵Ndipo Yosefu akamwambia Farao, "Ndoto za Farao ni ndoto iyo hiyo moja, Mungu amemfunulia Farao jambo analokusudia kufanya karibuni. ²⁶Ng'ombe saba wazuri ni miaka saba, nayo masuke saba mazuri yaliyojaa nafaka ni miaka saba, ni ndoto iyo hiyo moja. ²⁷Ng'ombe saba waliokonda na wabaya wale waliojitokeza baadaye ni miaka saba, vivyo hivyo masuke saba ya ngano yaliyodhoofika na kukaushwa na upepo wa mashariki, ni miaka saba ya njaa.

²⁸Ni kama vile nilivyomwambia Farao: Mungu amemwonyesha Farao jambo analokusudia kufanya karibuni. ²⁹Miaka saba ya neema inakuja katika nchi yote ya Misri, ³⁰lakini itafuata miaka saba ya njaa. Ndipo neema yote ya Misri itasahaulika na njaa itaikumba nchi.

³¹Neema iliyokuwa katika nchi haitakumbukwa, kwa sababu njaa itakayofuata itakuwa kali mno. ³²Sababu ya ndoto kumjia Farao kwa namna mbili ni kwamba jambo hilo Mungu ameshaamua kwa hakika, naye Mungu atalifanya karibuni.

³³Basi sasa Farao na atafute mtu mwenye akili na hekima ili amweke kuwa msimamizi wa

nchi ya Misri. ³⁴Farao na aweke wenye amri nchini kote wakusanye moja ya tano ya mavuno ya Misri katika miaka hii saba ya neema. ³⁵Wakusanye chakula chote katika miaka hii saba ya neema inayokuja na kuhifadhi nafaka chini ya mamlaka ya Farao, iwe akiba ya chakula katika miji. ³⁶Chakula hiki kitakuwa akiba ya tahadhari kwa ajili ya nchi, ili kitumike katika ile miaka saba ya njaa itakayokuja Misri, ili nchi isiharibiwe na njaa."

³⁷Mpango huu ulionekana mzuri kwa Farao na kwa maafisa wake wote. ³⁸Hivyo Farao akawauliza, "Je tunaweza kumpata yeyote kama mtu huyu, ambaye Roho wa Mungu yumo ndani yake?"

³⁹Ndipo Farao akamwambia Yosefu, "Maadam Mungu amekufunulia yote haya, hakuna mwingine yeyote mwenye akili na hekima kama wewe. ⁴⁰Wewe utakuwa msimamizi wa jumba langu la kifalme, na watu wangu wote watatii amri zako. Ni kuhusu kiti cha ufalme tu, nitakuwa mkuu kuliko wewe."

Yosefu Msimamizi wa Misri

⁴¹Kwa hiyo Farao akamwambia Yosefu, "Sasa nakuweka uwe msimamizi wa nchi yote ya Misri." ⁴²Ndipo Farao akaivua pete yake ya mhuri kutoka kidoleni mwake na kuivalisha katika kidole cha Yosefu. Akamvika majoho mazuri ya kitani safi na mkufu wa dhahabu shingoni mwake. ⁴³Akampandisha katika gari lake la farasi kama msaidizi wake, watu wakatangulia wakishangilia, wakisema, "Achieni njia!" Ndivyo Farao alivyomweka Yosefu kuwa msimamizi wa nchi yote ya Misri.

⁴⁴Kisha Farao akamwambia Yosefu, "Mimi ni Farao, lakini pasipo neno lako, hakuna mtu mwenye ruhusa kuinua mkono au mguu katika nchi yote ya Misri." ⁴⁵Farao akamwita Yosefu Safenath-panea, pia akampa Asenathi binti Potifera, kuhani wa mji wa Oni, kuwa mke wake. Ndipo Yosefu akaitembelea nchi yote ya Misri.

⁴⁶Yosefu alikuwa na miaka thelathini alipoingia katika utumishi wa Farao mfalme wa Misri. Naye Yosefu akatoka mbele ya Farao akasafiri katika nchi yote ya Misri. ⁴⁷Katika ile miaka saba ya neema nchi ilizaa mazao kwa wingi sana. ⁴⁸Yosefu akakusanya chakula chote kilichozalishwa katika ile miaka saba ya neema nchini Misri, akakihifadhi katika ghala za miji. Katika kila mji kulihifadhiwa chakula kilichozalishwa katika mashamba yaliyouzunguka mji huo. ⁴⁹Yosefu alihifadhi

nafaka nyingi, mfano wa mchanga wa bahari, ilikuwa nyingi mno kiasi kwamba walishindwa kuweka kumbukumbu kwa sababu akiba ilizidi sana kupita kipimo.

⁵⁰Kabla ya miaka ya njaa kuanza, Asenathi binti Potifera, kuhani wa mji wa Oni, alikuwa amemzalia Yosefu wana wawili wa kiume. ⁵¹Yosefu akamwita mzaliwa wake wa kwanza Manase, akisema, "Ni kwa sababu Mungu amenifanya nisahau taabu zangu zote pamoja na jamaa yote ya nyumba ya baba yangu." ⁵²Mwana wa pili akamwita Efraimu, akisema, "Ni kwa sababu Mungu amenistawisha katika nchi ya mateso yangu."

⁵³Ile miaka saba ya neema huko Misri ikaisha, ⁵⁴nayo miaka ile saba ya njaa ikaanza, sawasawa na alivyosema Yosefu. Kulikuwa na njaa katika nchi nyingine zote, bali katika nchi yote ya Misri kulikuwa na chakula. ⁵⁵Wakati nchi yote ya Misri ilipopatwa na njaa, watu wakamlilia Farao ili awape chakula. Ndipo Farao alipowaagiza Wamisri wote, akisema, "Nendeni kwa Yosefu, nanyi mfanye anachowaambia."

⁵⁶Wakati njaa ilipokuwa imeenea katika nchi yote, Yosefu akafungua ghala za vyakula na kuwauzia Wamisri nafaka, kwa sababu njaa ilikuwa kali mno katika nchi yote ya Misri. ⁵⁷Pia nchi nyingine zote zilikuja Misri kununua nafaka kutoka kwa Yosefu, kwa sababu njaa ilikuwa kali mno duniani kote.

Ndugu za Yosefu Waenda Misri

42 Wakati Yokobo alipofahamu kuwa kuna nafaka huko Misri, akawaambia wanawe, "Mbona mnakaa tu hapa mnatazamana?" ²Akaendelea kuwaambia, "Nimesikia kuwa huko Misri kuna nafaka. Teremkeni huko mkanunue chakula kwa ajili yetu, ili tuweze kuishi wala tusife."

³Ndipo wale ndugu kumi wa Yosefu, wakateremka huko Misri kununua nafaka. ⁴Lakini Yakobo hakumtuma Benyamini, ndugu yake Yosefu, pamoja na wengine, kwa sababu aliogopa asiye akapatwa na madhara. ⁵Hivyo wana wa Israeli walikuwa miongoni mwa wale waliokwenda Misri kununua nafaka, kwani njaa ilikuwa katika nchi ya Kanaani pia.

⁶Wakati huo Yosefu alikuwa mtawala wa nchi ya Misri, naye alikuwa ndiye aliyewauzia watu wote nafaka. Kwa hiyo wakati ndugu zake Yosefu walipofika, wakamsujudia hadi nyuso zao zikagusa ardhi. ⁷Mara Yosefu alipowaona ndugu zake, akawatambua, lakini akajifanya

mgeni na kuzungumza nao kwa ukali, akiwauliza, "Ninyi mnatoka wapi?"

Wakamjibu, "Tumetoka katika nchi ya Kanaani kuja kununua chakula."

⁸Ingawa Yosefu aliwatambua ndugu zake, wao hawakumtambua. ⁹Ndipo Yosefu alipokumbuka ndoto zake kuwahusu wao, akawaambia, "Ninyi ni wapelelezi! Mmekuja kuangalia mahali ambapo nchi yetu haina ulinzi."

¹⁰Wakamjibu, "Sivyo bwana wangu. Watumishi wako wamekuja kununua chakula. ¹¹Sisi sote ni wana wa baba mmoja. Watumishi wako ni watu waaminifu, wala sio wapelelezi."

¹²Akawaambia, "La hash! Mmekuja kuangalia mahali ambapo nchi yetu haina ulinzi."

¹³Lakini wakamjibu, "Watumishi wako walikuwa kumi na wawili, wana wa mtu mmoja ambaye anaishi katika nchi ya Kanaani. Sasa mdogo wetu wa mwisho yupo na baba yetu na mwingine alikufa."

¹⁴Yosefu akawaambia, "Ni sawa kabisa kama nilivyowaambia: Ninyi ni wapelelezi! ¹⁵Na hivi ndivyo mtakavyojaribiwa: Hakika kama Farao aishivyo, hamtaondoka mahali hapa mpaka ndugu yenu mdogo aje hapa. ¹⁶Tumeni mmoja wenu akamlete huyo ndugu yenu, wengine mtawekwa gerezani, ili maneno yenu yajaribiwe kuona kama mnasema kweli. La sivyo, hakika kama Farao aishivyo ninyi ni wapelelezi!" ¹⁷Akawaweka wote chini ya ulinzi kwa siku tatu.

¹⁸Siku ya tatu Yosefu akawaambia, "Fanyeni hili nanyi mtaishi, kwa maana namwogopa Mungu: ¹⁹Ikiwa ninyi ni watu waaminifu, mmoja wa ndugu zenu na abaki kifungoni, nanyi wengine pekeni nafaka kwa jamaa yenu wanaoteseka kwa njaa. ²⁰Lakini ni lazima mniletee ndugu yenu mdogo hapa, ili maneno yenu yathibitike na kwamba msife." Wakakubali kufanya hivyo.

²¹Wakaambiana wao kwa wao, "Hakika tunaadhibiwa kwa sababu ya ndugu yetu. Tuliona jinsi alivyohuzunika alipokuwa anatusihi kuponya maisha yake, lakini hatukumsikiliza, hiyo ndiyo sababu dhiki hii imetupata."

²²Reubeni akawajibu, "Sikuwaambieni msitende dhambi dhidi ya kijana? Lakini hamkunisikiliza! Sasa ni lazima tuadhibiwe kwa ajili ya damu yake." ²³Hawakujua kuwa Yosefu angewaelewa, kwa sababu alitumia mkalimani.

²⁴Yosefu akajitenga nao akaanza kulia,

kisha akawarudia na kuzungumza nao tena. Akataka Simeoni akamatwe na kufungwa mbele yao.

²⁵Yosefu akatoa amri ya kujaza magunia yao nafaka na kuweka fedha ya kila mmoja ndani ya gunia lake, kisha wapewe mahitaji ya njiani. Baada ya kufanyiwa hayo yote, ²⁶wakapakiza nafaka juu ya punda zao, wakaondoka. ²⁷Walipofika mahali pa kulala huko njiani mmoja wao akafungua gunia lake ili amlishe punda wake, akakuta fedha yake kwenye mdomo wa gunia lake. ²⁸Akawaambia ndugu zake, "Fedha yangu imerudishwa. Iko ndani ya gunia langu."

Mioyo yao ikazimia kila mmoja akamgeukia mwenzake wakitetemeka, wakaulizana, "Ni nini hiki Mungu alichotufanyia?"

²⁹Walipofika kwa Yakobo baba yao katika nchi ya Kanaani, wakamweleza mambo yote yaliyowapata. Wakasema, ³⁰"Huyo mtu ambaye ndiye bwana katika nchi hiyo alisema nasi kwa ukali akatutendea kana kwamba sisi tulikuwa tunaipieleleza nchi. ³¹Lakini tulimwambia, 'Sisi ni watu waaminifu, sio wapelelezi. ³²Tulizaliwa ndugu kumi na wawili, wana wa baba mmoja. Mmoja alikufa na mdogo wetu wa mwisho yupo na baba yetu huko Kanaani.'

³³Ndipo huyo mtu aliye bwana katika nchi hiyo alipotuambia, 'Hivi ndivyo nitafahamu kuwa ninyi ni watu waaminifu: Mwacheni mmoja wa ndugu zenu pamoja nami hapa, kisha nendeni mpeleke chakula kwa ajili ya jamaa yenu inayoteseka kwa njaa. ³⁴Lakini mleteni huyo ndugu yenu mdogo kwangu, ndipo nitajua kuwa ninyi sio wapelelezi ila ni watu waaminifu. Kisha nitamrudisha ndugu yenu, nanyi mtaweza kufanya biashara katika nchi hii.' "

³⁵Walipokuwa wanamimina nafaka kutoka kwenye magunia yao, ndani ya gunia la kila mtu kulikuwa na mfuko wa fedha! Wakati wao na baba yao walipoona mifuko ya fedha, wakaogopa. ³⁶Yakobo baba yao akawaambia, "Ninyi mmenipokonya watoto wangu. Yosefu hayupo na Simeoni hayupo tena na sasa mnataka kumchukua Benyamini. Kila kitu ni kinyume yangu!"

³⁷Ndipo Reubeni akamwambia baba yake, "Waweza kuwauwa wanangu wote wawili, ikiwa sitamrudisha Benyamini kwako. Mkabidhi Benyamini katika uangalizi wangu, nami nitamrudisha."

³⁸Lakini Yakobo akasema, "Mwanangu hatashuka huko pamoja nanyi, ndugu yake

amekufa naye ndiye peke yake aliyebaki. Ikiwa atapatwa na madhara katika safari mnayoiendea, mtashusha kichwa changu chenye mvi kaburini kwa masikitiko."

Safari ya Pili ya Kwenda Misri

43 Wakati huu njaa ilikuwa bado ni kali mno katika nchi. ²Hivyo wakati walipokuwa wamemaliza kula nafaka yote waliyoileta kutoka Misri, Yakobo baba yao akawaambia, "Rudini Misri mkatunulie chakula kingine zaidi."

³Lakini Yuda akamwambia, "Mtu yule alituonya kwa msisitizo, 'Hamtauona uso wangu tena mpaka mje na ndugu yenu.' ⁴Kama utakubali ndugu yetu aende pamoja nasi, tutakwenda kuwanunulia chakula. ⁵Lakini ikiwa hutamruhusu aende, hatutakwenda, kwa sababu mtu yule alituambia, 'Hamtauona uso wangu tena mpaka mje pamoja na ndugu yenu.' "

⁶Israeli akauliza, "Kwa nini mkaniletea taabu hii kwa kumwambia yule mtu mlikuwa na ndugu mwingine?"

⁷Wakamjibu, "Yule mtu alituhaji kwa undani sana habari zetu na za jamaa yetu. Alitauliza, 'Je, baba yenu bado yungali hai? Je mnyaye ndugu mwingine?' Sisi tulimjibu maswali yake tu. Tungewezaje kujua kwamba angesema, 'Mleteni mdogo wenu hapa?' "

⁸Ndipo Yuda akamwambia baba yake Israeli, "Mtume kijana pamoja nami, nasi tutaondoka mara, ili sisi na wewe pamoja na watoto wetu tuweze kuishi, wala tusife. ⁹Mimi mwenyewe nitakuhakikishia usalama wake, mimi mwenyewe nitawajibika kumrudisha. Ikiwa sitamrudisha kwako na kumweka mbele yako, nitakuwa mwenye lawama mbele yako maisha yangu yote. ¹⁰Hakika, kama hatukuchelewa kuondoka, tungekuwa tumekwenda na kurudi mara mbili."

¹¹Basi baba yao Israeli akawaambia, "Kama ni lazima iwe hivyo, basi fanyeni hivi: Wekeni baadhi ya mazao bora ya nchi katika mifuko yenu na mpelekeeni yule mtu kama zawadi, zeri kidogo, asali kidogo, vikolezo, manemane, kungu na lozi. ¹²Chukueni fedha mara mbili, kwa kuwa mtazirudisha zile fedha zilizowekwa midomoni mwa magunia yenu. Labda ziliwekwa kwa makosa. ¹³Mchukueni ndugu yenu pia mrudi kwa huyo mtu mara moja. ¹⁴Naye Mungu Mwenye Nguvu awajalieni rehema mbele ya huyo mtu ili apate kuwaachieni yule ndugu yenu na Benyamini mweze kurudi pamoja. Kwangu

mimi kama nikufiwa nimefiwa."

¹⁵Basi hao watu wakazichukua zile zawadi na zile fedha mara mbili pamoja na Benyamini. Wakafanya haraka kwenda Misri na walipofika wakajionyesha kwa Yosefu. ¹⁶Yosefu alipomwona Benyamini pamoja nao, akamwambia msimamizi wa nyumba yake, "Wachukue watu hawa nyumbani kwangu, mchinje mnyama na kuandalia chakula kwa kuwa watakula chakula cha mchana pamoja nami."

¹⁷Yule Msimamizi akafanya kama Yosefu alivyomwambia na akawachukua wale watu nyumbani kwa Yosefu. ¹⁸Basi watu hao wakaogopa walipopelekwa nyumbani kwa Yosefu. Wakafikiri, "Tumeletwa hapa kwa ajili ya zile fedha zilizorudishwa katika magunia yetu mara ile ya kwanza. Anataka kutushambulia na kutushinda, atuchukue sisi kama watumwa na atwae hawa punda zetu."

¹⁹Hivyo wakamwendea msimamizi wa nyumba wa Yosefu na kuzungumza naye kwenye ingilio la nyumbani. ²⁰Wakasema, "Tafadhali bwana, tulikuja hapa mara ya kwanza kununua chakula. ²¹Lakini mahali pale tulipotua wakati wa jioni tulifungua magunia yetu na kila mmoja wetu akakuta fedha zake, kwenye mdomo wa gunia lake kiasi kile kile tulicholeta. Kwa hiyo tumezirudisha. ²²Pia tumeleta fedha nyingine kwa ajili ya kununulia chakula. Hatujui ni nani aliziweka fedha hizo katika magunia yetu."

²³Akawaambia, "Vema msiogope. Mungu wenu, Mungu wa baba yenu, amewapa ninyi hazina katika magunia yenu, mimi nilipokea fedha yenu." Ndipo akawaleta Simeoni.

²⁴Msimamizi akawapeleka wale watu katika nyumba ya Yosefu, akawapa maji ya kunawa miguu na kuwapa punda wao majani. ²⁵Wakaandaa zawadi zao ili wampe Yosefu wakati atakapofika adhuhuri, kwa kuwa walikuwa wamesikia kwamba watakula chakula huko.

²⁶Yosefu alipokuja nyumbani, walimkabidhi zile zawadi walizokuwa nazo, ambazo walikuwa wamezileta mle nyumbani, nao wakamsujudia hadi nchi. ²⁷Akawauliza kuhusu hali yao kisha akawaambia, "Yule baba yenu mzee mliyeniambia habari zake, yu hali gani? Je, bado yu hai?"

²⁸Wakamjibu, "Mtumishi wako baba yetu bado anaishi na ni mzima." Kisha wakainama chini kumpa heshima.

²⁹Alipotazama na kumwona Benyamini ndugu yake, mwana wa mama yake hasa, akauliza, "Je, huyu ndiye ndugu yenu wa mwisho, ambaye mlinieleza habari zake?" Ndipo akasema, "Mungu na akufadhili mwanangu."

³⁰Akiwa ameguswa sana kwa kumwona ndugu yake, Yosefu akatoka nje kwa haraka na kutafuta mahali pa kulilia. Akaingia kwenye chumba chake cha pekee na kulilia humo.

³¹Baada ya kunawa uso wake, akatoka nje na huku akajizua akasema, "Pakueni chakula."

³²Wakampakulia Yosefu peke yake, ndugu zake peke yao na Wamisri waliokula pamoja naye peke yao, kwa sababu Wamisri wasingeweza kula pamoja na Waebrania, kwa maana ilikuwa ni chukizo kwa Wamisri. ³³Watu hao walikuwa wameketi mbele yake kwa mfuatano wa umri wao, kuanzia mzaliwa wa kwanza hadi mzaliwa wa mwisho, wakatazamana wao kwa wao kwa mshangao. ³⁴Wakati walipopelekewa sehemu ya chakula kutoka mezani mwa Yosefu, sehemu ya Benyamini ilikuwa mara tano zaidi ya sehemu ya wale wengine. Kwa hiyo wakanywa na kufurahi pamoja naye.

Kikombe cha Fedha Ndani ya Gunia

44 Kisha Yosefu akampa yule msimamizi wa nyumbani mwake maagizo haya: "Jaza magunia ya watu hawa kiasi cha chakula ambacho wanaweza kuchukua, na uweke fedha ya kila mtu kwenye mdomo wa gunia lake. ²Kisha weka kikombe changu, kile cha fedha, kwenye mdomo wa gunia la yule mdogo wa wote pamoja na fedha zake ambazo angenunulia nafaka yake." Naye akafanya kama Yosefu alivyosema.

³Kulipopambazuka, hao watu wakaruhusiwa kuondoka pamoja na punda zao. ⁴Kabla hawajafika mbali kutoka mjini, Yosefu akamwambia mtumishi wake, "Wafuatilie wale watu mara moja, utakapowakuta, waambie, 'Kwa nini mmelipiza wema kwa ubaya?' ⁵Je, kikombe hiki sicho anachonywea bwana wangu pia hukitumia kwa kutabiri mambo yajayo? Hili ni jambo ovu mlilolitenda.' "

⁶Alipowafikia, akarudia maneno haya kwao. ⁷Lakini wakamwambia mtumishi, "Kwa nini bwana wangu anasema maneno kama haya? Liwe mbali na watumishi wako wasije wakafanya jambo kama hilo! ⁸Hata hivyo tulikurudishia zile fedha kutoka nchi ya Kanaani ambazo tulizikuta kwenye midomo ya magunia yetu. Hivyo kwa

nini tuibe fedha au dhahabu kutoka nyumbani kwa bwana wako? ⁹Ikiwa ye yote miongoni mwa watumishi wako atapatikana nacho, auwawe, na sisi wengine tutakuwa watumwa wa bwana wangu."

¹⁰Akajibu, "Vema sana na iwe kama msemavyo. Yeyote atakayekutwa nacho atakuwa mtumwa wangu, lakini ninyi wengine mtakuwa hamna lawama."

¹¹Kila mmoja wao akafanya haraka kushusha gunia lake chini na kulifungua. ¹²Ndipo msimamizi akaendelea kutafuta, akianzia kwa mkubwa wa wote na akaishia kwa mdogo wa wote. Basi kikombe kikapatikana katika gunia la Benyamini. ¹³Kwa jambo hili, wakararua nguo zao. Ndipo wote wakapakiza mizigo yao juu ya punda zao na kurudi mjini.

¹⁴Yosefu alikuwa bado yuko nyumbani mwake wakati Yuda na kaka zake walipoingia, wote wakajitupa chini mbele yake. ¹⁵Yosefu akawaambia, "Ni jambo gani hili mlilolifanya? Hamjui kuwa mtu kama mimi anaweza kufahamu mambo kwa njia ya kutabiri?"

¹⁶Yuda akajibu, "Tutaweza kusema nini kwa bwana wangu? Tutaweza kuzungumza nini? Tutawezaje kuthibitisha kwamba hatuna hatia? Mungu amefunua hatia ya watumishi wako. Sasa sisi tu watumwa wa bwana wangu, sisi wenyewe pamoja na yule aliyepatikana na kikombe." ¹⁷Lakini Yosefu alisema, "Liwe mbali nami kufanya jambo kama hili! Mtu yule tu aliyekutwa na kikombe ndiye atakayekuwatutumwa wangu. Ninyi wengine, rudini kwa baba yenu kwa amani."

¹⁸Ndipo Yuda akamwendea na kumwambia: "Tafadhali bwana wangu, mruhusu mtumishi wako aseme neno kwa bwana wangu. Usimkasirikie mtumishi wako, ingawa wewe ni sawa na Farao mwenyewe. ¹⁹Bwana wangu aliwauliza watumishi wake, 'Mnaye baba au ndugu?' ²⁰Nasi tukakujibu, 'Tunaye baba yetu ambaye ni mzee, pia yupo mwanawe mdogo aliyezaliwa katika uzee wake. Ndugu yake amekufa, na huyu mdogo ndiye mwana pekee kwa mama yake aliyebaki, naye baba yake anampenda.'

²¹"Ndipo ulipowaambia watumishi wako, 'Mleteni kwangu ili niweze kumwona kwa macho yangu mwenyewe.' ²²Nasi tukamwambia bwana wangu, 'Kijana hawezi kumwacha baba yake, akimwacha, baba yake atakufa.' ²³Lakini ukawaambia watumishi wako, 'Ndugu yenu mdogo asiposhuka pamoja nanyi, hamtauona

uso wangu tena.’ ²⁴Tuliporudi nyumbani kwa mtumwa wako baba yangu, tulimwambia lile bwana wangu alilokuwa amesema.

²⁵Ndipo baba yetu aliposema, ‘Rudini Misri mkanunue chakula kingine.’ ²⁶Lakini tukamwambia, ‘Hatuwezi kushuka Misri mpaka ndugu yetu mdogo awe pamoja nasi ndipo tutakapokwenda. Hatutaweza kuuona uso wa yule mtu mpaka ndugu yetu mdogo awe pamoja nasi.’

²⁷Mtumwa wako baba yangu alituambia, ‘Mnajua mke wangu alinizalia wana wawili. ²⁸Mmojawapo alipotea, nami nikasema, “Hakika ameraruliwa vipande vipande.” Nami sijamwona tangu wakati huo. ²⁹Ikiwa mtaniondolea huyu tena na akapatwa na madhara, mtashusha kichwa changu chenye mvi kaburini nikiwa mwenye huzuni.’

³⁰Hivyo sasa, kama kijana hatakuwa pamoja nasi nitakaporudi kwa mtumishi wako baba yangu na kama baba yangu, ambaye maisha yake yamefungamanishwa na uhai wa kijana huyu, ³¹akiona kijana hayupo nasi atakufa. Watumishi wako watashusha kichwa chenye mvi cha baba yetu kaburini kwa huzuni. ³²Mtumwa wako alimhakikishia baba yangu usalama wa kijana. Nikamwambia, ‘Kama sikumrudisha kwako nitakuwa mwenye lawama mbele yako, baba yangu, maisha yangu yote!’

³³Sasa basi, tafadhali mruhusu mtumishi abaki hapa kama mtumwa wa bwana wangu badala ya kijana, naye kijana umruhusu arudi na ndugu zake. ³⁴Ninawezaje kurudi kwa baba yangu kama kijana hatakuwa pamoja nami? La hasha! Usiniache nikaone huzuni ile itakayompata baba yangu.”

Yosefu Anajitambulisha

45 Hapo Yosefu hakuweza kujizuia zaidi mbele ya wote waliokuwa wamesimama karibu naye, akapaza sauti, akasema, “Mwondoeni kila mtu mbele yangu!” Kwa hiyo hapakuwepo mtu ye yote pamoja na Yosefu alipojitambulisha kwa ndugu zake. ²Naye akalia kwa sauti kubwa kiasi kwamba Wamisri walimsikia, hata watu wa nyumbani mwa Farao wakapata hizo habari.

³Yosefu akawaambia ndugu zake, “Mimi ni Yosefu! Je, baba yangu angali hai bado?” Lakini ndugu zake hawakuweza kumjibu, kwa sababu walipatwa na hofu kuu mbele yake.

⁴Ndipo Yosefu akawaambia ndugu zake, “Sogeeni karibu nami.” Waliposogea, akasema,

“Mimi ni ndugu yenu Yosefu, yule ambaye mlimwaza Misri! ⁵Sasa, msihuzunike wala msijichukie wenyewe kwa kuniuza huku, kwa sababu ilikuwa ni ili kuokoa maisha ya watu ndiyo sababu Mungu alinituma niwatangulie ninyi. ⁶Kwa miaka miwili sasa imekuwepo njaa katika nchi, pia kwa miaka mitano ijayo hapatakuwepo kulima wala kuvuna. ⁷Lakini Mungu alinitanguliza mbele yenu ili kuhifadhi kwa ajili yenu mabaki katika nchi na kuokoa maisha yenu, kwa wokovu mkuu.

⁸Kwa hiyo basi, si ninyi mlionileta huku, bali ni Mungu. Alinifanya kuwa baba kwa Farao, bwana wa watu wa nyumbani mwake wote na mtawala wa Misri yote. ⁹Sasa rudini haraka kwa baba yangu na mwambieni, ‘Hili ndilo mwanao Yosefu asemalo: ‘Mungu amenifanya mimi kuwa bwana wa Misri yote. Shuka uje kwangu, wala usikawie. ¹⁰Nawe utaishi katika nchi ya Gosheni na kuwa karibu nami, wewe, watoto wako na wajukuu wako, makundi yako ya kondoo, mbuzi na ng’ombe, pamoja na vyote ulivyo navyo. ¹¹Nitawatunza huko, kwa sababu bado iko miaka mingine mitano inayokuja ya njaa. Vinginevyo wewe na nyumba yako na wote ulionao mtakuwa fukara.’

¹²Mnaweza kujionea wenyewe, hata ndugu yangu Benyamini, kwamba hakika ni mimi ninayezungumza nanyi. ¹³Mwambieni baba yangu juu ya heshima yote niliyopewa huku Misri na kuhusu kila kitu mlichokiona. Mleteni baba yangu huku haraka.”

¹⁴Ndipo akamkumbatia Benyamini ndugu yake na kulia, naye Benyamini akamkumbatia akilia. ¹⁵Pia akawabusu ndugu zake wote, huku akilia. Baada ya hayo ndugu zake wakazungumza naye.

¹⁶Habari zilipofika kwenye jumba la kifalme la Farao kwamba ndugu zake Yosefu wamefika, Farao na maafisa wake wote wakafurahi. ¹⁷Farao akamwambia Yosefu, “Waambie ndugu zako, ‘Fanyeni hivi: Pakieni wanyama wenu mrudi mpaka nchi ya Kanaani, ¹⁸mkamlete baba yenu na jamaa zenu kwangu. Nitawapa sehemu nzuri sana ya nchi ya Misri nanyi mtafurahia unono wa nchi.’

¹⁹Mnaagizwa pia kuwaambia, ‘Fanyeni hivi: ‘Chukueni magari ya kukokotwa kutoka Misri, kwa ajili ya watoto wenu na wake zenu, mkamchukue baba yenu mje. ²⁰Msijali kamwe kuhusu mali zenu, kwa sababu mema yote ya Misri yatakuwa yenu.’ ”

²¹Hivyo wana wa Israeli wakafanya hivi.

Yosefu akawapa magari ya kukokotwa, kama Farao alivyoagiza, pia akawapa mahitaji kwa ajili ya safari yao. ²²Kila mmoja mavazi mapya, lakini Benyamini akampa shekeli mia tatu za fedha, na jozi tano za nguo, ²³hivi ndivyo vitu alivyotuma kwa baba yake: Punda kumi waliochukua vitu vizuri vya Misri, punda wake kumi waliobeba nafaka, mikate na mahitaji mengine ya safari. ²⁴Akaagana na ndugu zake, walipokuwa wakiondoka, akawaambia, "Msigombane njiani!"

²⁵Basi wakatoka Misri na kufika kwa baba yao Yakobo katika nchi ya Kanaani. ²⁶Wakamwambia baba yao, "Yosefu angali hai! Ukweli ni kwamba yeye ndiye mtawala wa Misri yote." Yakobo akapigwa na bumbuwazi, hakuwasadiki. ²⁷Lakini walipokwisha kumweleza kila kitu ambacho Yosefu alikuwa amewaambia, na alipoona magari ya kukokotwa Yosefu aliyokuwa amempelekea ya kumchukua aende Misri, roho ya baba yao Yakobo ikahuishwa. ²⁸Ndipo Israeli akasema, "Nimesadiki! Mwanangu Yosefu bado yu hai. Nitakwenda nikamwone kabla sijafa."

Yakobo Aenda Misri

46 Hivyo Israeli akaondoka na vyote vilivyokuwa mali yake, naye alipofika Beer-sheba, akamtolea dhabihu Mungu wa Isaki baba yake.

²Mungu akanena na Israeli katika maono usiku na kusema, "Yakobo! Yakobo!"

Akajibu, "Mimi hapa."

³Mungu akamwambia, "Mimi ndimi Mungu wa baba yako, usiogope kushuka Misri, kwa maana huko nitakufanya taifa kubwa. ⁴Nitashuka Misri pamoja nawe, nami hakika nitakurudisha tena Kanaani. Mikono ya Yosefu mwenyewe ndiyo itakayofunga macho yako."

⁵Ndipo Yakobo akaondoka Beer-sheba nao wana wa Israeli wakamchukua baba yao Yakobo na watoto wao na wake zao katika magari ya kukokotwa yale Farao aliyokuwa amempelekea kumsafirisha. ⁶Wakachukua pia mifugo yao na mali walizokuwa wamezipata Kanaani, Yakobo na uzao wake wote wakashuka Misri. ⁷Akawachukua wanawe na binti zake, wajukuu wake wa kiume na wa kike, yaani uzao wake wote mpaka Misri.

⁸Haya ndiyo majina ya wana wa Israeli (Yakobo na wazao wake), waliokwenda Misri:

Reubeni mzaliwa wa kwanza wa Yakobo.

⁹Wana wa Reubeni ni:

Hanoki, Palu, Hesroni na Karmi.

¹⁰Wana wa Simeoni ni:

Yemueli, Yemimi, Ohadi, Yakini, Sohari na Shauli mwana wa mwanamke Mkanaani.

¹¹Wana wa Lawi ni:

Gershoni, Kohathi na Merari.

¹²Wana wa Yuda ni:

Eri, Onani, Shela, Peresi na Zera. (Lakini Eri na Onani walifariki katika nchi ya Kanaani.)

Wana wa Perisi ni:

Hesroni na Hamuli.

¹³Wana wa Isakiri ni:

Tola, Puva, Yashubu na Shimroni.

¹⁴Wana wa Zabuloni ni:

Seredi, Eloni na Yaleeli.

¹⁵Hawa ndio wana wa Lea aliomzalia Yakobo huko Padan Aramu pamoja na binti yake Dina. Jumla ya wanawe na binti zake walikuwa thelathini na watatu.

¹⁶Wana wa Gadi ni:

Sefoni, Hagi, Shuni, Esboni, Eri, Arodi na Areli.

¹⁷Wana wa Asheri ni:

Imna, Ishva, Ishvi na Beria. Dada yao alikuwa Sera.

Wana wa Beria ni:

Heberi na Malkieli.

¹⁸Hawa ndio watoto Zilpa, aliomzalia Yakobo, ambao Labani alimpa binti yake Lea, jumla yao walikuwa kumi na sita.

¹⁹Wana wa Raheli mke wa Yakobo ni:

Yosefu na Benyamini. ²⁰Huko Misri, Asenathi binti wa Potifera, aliyekuwa kuhani wa mji wa Oni, alimzalia Yosefu wana wawili, Manase na Efraimu.

²¹Wana wa Benyamini ni:

Bela, Beker, Ashbeli, Gera, Naamani, Ehi, Rosh, Mupimu, Hupimu na Ardi.

²²Hawa ndio wana wa Raheli aliomzalia Yakobo, jumla yao ni kumi na wanne.

²³Mwana wa Dani ni:

Hushimu.

²⁴Wana wa Naftali ni:

Yasieli, Guni, Yeseri na Shilemu.

²⁵Hawa walikuwa wana wa Bilha aliomzalia Yakobo, ambaye Labani alikuwa amempa Raheli binti yake, jumla yao walikuwa saba.

²⁶Wote waliokwenda Misri pamoja na Yakobo, ambao walikuwa wazao wake hasa, pasipo kuhesabu wakwe zake, walikuwa watu sitini na sita. ²⁷Pamoja na wana wawili waliozaliwa na Yosefu huko Misri, jumla yote ya jamaa ya Yakobo, waliokwenda Misri, walikuwa sabini.

²⁸Basi Yakobo akamtanguliza Yuda aende kwa Yosefu ili amwelekeze njia ya Gosheni. Walipofika nchi ya Gosheni, ²⁹Gari kubwa zuri la Yosefu, liliandaliwa naye akaenda Gosheni kumlaki baba yake Israeli. Mara Yosefu alipofika mbele yake, alimkumbatia baba yake akalia kwa muda mrefu.

³⁰Israeli akamwambia Yosefu, "Sasa niko tayari kufa, kwa kuwa nimejionea mwenyewe kwamba bado uko hai."

³¹Ndipo Yosefu akawaambia ndugu zake na watu wa nyumbani mwa baba yake, "Nitapanda kwa Farao na kumwambia, 'Ndugu zangu na watu wa nyumbani mwa baba yangu, ambao walikuwa wakiishi katika nchi ya Kanaani, wamekuja kwangu. ³²Watu hao ni wachunga mifugo, huchunga mifugo, wamekuja na makundi ya kondoo, mbuzi na ng'ombe pamoja na kila kitu walichonacho.' ³³Farao atakapowaita na kuwaulizeni, 'Kazi yenu ni nini?' ³⁴Mjibuni, 'Watumwa wako wamekuwa wachunga mifugo tangu ujana wetu mpaka sasa, kama baba zetu walivyofanya.' Ndipo mtakaporuhusiwa kukaa katika nchi ya Gosheni, kwa kuwa wachunga mifugo wote ni chukizo kwa Wamisri."

Yakobo Ambariki Farao

47 Yosefu akaenda na kumwambia Farao, "Baba yangu na ndugu zangu, wamekuja kutoka nchi ya Kanaani wakiwa na makundi yao ya kondoo, mbuzi na ng'ombe, pamoja na kila kitu walichonacho, nao sasa wapo huko Gosheni." ²Akachagua ndugu zake watano na kuwaonyesha kwa Farao.

³Farao akawauliza hao ndugu zake, "Kazi yenu ni nini?"

Wakamjibu, "Watumishi wako ni wachunga mifugo, kama vile baba zetu walivyokuwa." ⁴Pia wakamwambia, "Tumekuwa kukaa huku kwa muda mfupi, kwa sababu njaa ni kali huko Kanaani, na mifugo ya watumishi wako haina malisho. Kwa hiyo sasa, tafadhali uruhusu watumishi wako wakae huko Gosheni."

⁵Farao akamwambia Yosefu, "Baba yako na

ndugu zako wamekuja kwako, nayo 'nchi ya Misri ipo mbele yako, uwakalishe baba yako na ndugu zako katika sehemu iliyo bora kupita zote katika nchi. Na waishi Gosheni. Kama unamfahamu ye yote miongoni mwao mwenye uwezo maalum, waweke wawe wasimamizi wa mifugo yangu."

⁷Ndipo Yosefu akamleta Yakobo baba yake na kumtambulisha mbele ya Farao. Baada ya Yakobo kumbariki Farao, ⁸Farao akamwuliza, "Je una umri gani?"

⁹Naye Yakobo akamwambia Farao, "Siku za miaka ya kusafiri kwangu ni miaka 130. Miaka yangu imekuwa michache na ya taabu, wala haikufikia miaka ya kusafiri ya baba zangu."

¹⁰Kisha Yakobo akambariki Farao naye akaondoka mbele ya uso wake.

¹¹Ndipo Yosefu akawakalisha baba yake na ndugu zake katika nchi ya Misri na kuwapa milki katika sehemu bora sana ya nchi, wilaya ya Ramesesi kama Farao alivyoelekeza. ¹²Pia Yosefu akampa baba yake na ndugu zake na wote wa nyumbani mwa baba yake vyakula, kwa kulingana na hesabu ya watoto wao.

Uongozi wa Yosefu Wakati wa Njaa

¹³Hata hivyo, hapakuwepo chakula katika sehemu yote kwa kuwa njaa ilikuwa kali sana, Misri na Kanaani zote zikaharibiwa kwa sababu ya njaa. ¹⁴Yosefu akakusanya fedha zote zilizopatikana kutoka katika mauzo ya nafaka huko Misri na Kanaani akazileta kwenye jumba la kifalme la Farao. ¹⁵Fedha za watu wa Misri na Kanaani zilipokwisha, Wamisri wote wakamjia Yosefu na kumwambia, "Tupatie chakula. Kwa nini tufe mbele ya macho yako? Fedha zetu zimekwisha."

¹⁶Yosefu akawaambia, "Basi leteni mifugo yenu, nitawauzia chakula kwa kubadilisha na mifugo yenu, kwa kuwa fedha zenu zimekwisha." ¹⁷Kwa hiyo wakaleta mifugo yao kwa Yosefu, naye akawapa chakula kwa kubadilishana na farasi zao, kondoo na mbuzi zao, ng'ombe na punda zao. Katika mwaka huo wote Yosefu akawapa chakula kwa kubadilishana na mifugo yao yote.

¹⁸Mwaka ule ulipokwisha, wakamjia mwaka uliofuata na kumwambia, "Hatuwezi kuficha ukweli mbele ya bwana wetu kwamba, kwa kuwa fedha zetu zimekwisha na wanyama wetu ni mali yako, sasa hakuna chochote kilichosalia kwa ajili ya bwana wetu isipokuwa miili yetu na ardhi yetu. ¹⁹Kwa nini tuangamie mbele ya

macho yako, sisi pamoja na nchi yetu? Utununue sisi pamoja na ardhi yetu ili kubadilishana kwa chakula. Nasi pamoja na nchi yetu tutakuwa watumwa wa Farao. Tupe sisi mbegu ili tuweze kuishi wala tusife, nchi yetu isije ikawa ukiwa.”

²⁰Kwa hiyo Yosefu akamnunulia Farao nchi yote ya Misri. Wamisri, mmoja baada ya mwingine waliuza mashamba yao, kwa sababu njaa ilikuwa kali sana kwao. Nchi ikawa mali ya Farao, ²¹Yosefu akawafanya watu watumike kama watumwa kuanzia upande mmoja wa Misri hadi upande mwingine. ²²Hata hivyo, hakununua nchi ya makuhani, kwa sababu walikuwa wanapata mgao wao wa kawaida kutoka kwa Farao, nao walikuwa na chakula cha kuwatosha kutokana na mgao waliopewa na Farao. Hii ndiyo sababu hawakuuza ardhi yao.

²³Yosefu akawaambia watu, “Kwa vile nimewanunua ninyi pamoja na nchi yenu leo kuwa mali ya Farao, hapa kuna mbegu kwa ajili yenu ili mweze kuziotesha. ²⁴Lakini wakati mazao yatakapokuwa tayari, mpeni Farao sehemu moja ya tano. Sehemu hizo nne zitakazobaki mtaziweka kama mbegu kwa ajili ya mashamba na kwa ajili ya chakula chenu wenyewe na cha watu wa nyumbani mwenu na watoto wenu.”

²⁵Wakamwambia, “Umeokoa maisha yetu basi na tupate kibali mbele ya macho ya bwana wetu, tutakuwa watumwa wa Farao.”

²⁶Basi Yosefu akaiweka iwe sheria kuhusu nchi ya Misri, ambayo inatumika mpaka leo, kwamba, sehemu moja ya tano ya mazao ni mali ya Farao. Ni nchi ya makuhani tu ambayo haikuwa ya Farao.

²⁷Basi Waisraeli wakaishi Misri katika nchi ya Gosheni. Wakapata mali huko wakastawi na kuongezeka kwa wingi sana.

²⁸Yakobo akaishi Misri miaka kumi na saba, nayo miaka ya maisha yake ilikuwa 147. ²⁹Wakati ulipokaribia wa Israeli kufa, akamwita mwanawe Yosefu na kumwambia, “Kama nimepata kibali machoni pake, weka mkono wako chini ya paja langu na uniahidi kuwa utanifanyia fadhili na uaminifu. Usinizike Misri, ³⁰lakini nitakapopumzika na babu zangu, unichukue kutoka Misri ukanizike walipozikwa.”

Yosefu akamwambia, “Nitafanya kama unavyosema.”

³¹Akamwambia, “Niapie” Ndipo Yosefu akamwapia, naye Israeli akaabudu akijiegemeza kwenye mchango wa kitanda chake.

Manase na Efraimu

48 Baada ya muda Yosefu akaambiwa kwamba, “Baba yako ni mgonjwa.” Kwa hiyo akawachukua wanawe wawili Manase na Efraimu, pamoja naye. ²Yakobo alipoambiwa, “Mwanao Yosefu amekujia kukuona,” Israeli akakusanya nguvu zake akaketi kitandani.

³Yakobo akamwambia Yosefu, “Mungu Mwenye Nguvu alinitokea huko Luzu katika nchi ya Kanaani, huko akanibariki, ⁴naye akaniambia, ‘Nitakufanya ustawi na kuongezeka hesabu yako, nitakufanya kuwa jamii ya mataifa, nami nitakupa nchi hii uimiliki milele wewe na wazao wako baada yako.’

⁵“Sasa basi, wanao wawili waliozaliwa kwako huku Misri kabla sijaja hapa kwako watahesabiwa kuwa ni wangu, Efraimu na Manase watakuwa wangu, kama vile Rubeni na Simeoni walivyo wangu. ⁶Lakini watoto utakaowazaa baada yao watakuwa wako. Katika nchi watakayoirithi, watatambuliwa kwa jina la ndugu zao. ⁷Nilipokuwa ninarudi kutoka Padani, katika huzuni yangu Raheli alifariki katika nchi ya Kanaani tulipokuwa tungali tukisafiri, tukiwa karibu kufika Efratha. Kwa hiyo nilimzika huko, kando ya njia iendayo Efratha.” (Yaani, Bethlehemu.)

⁸Wakati Israeli alipowaona wana wa Yosefu akauliza, “Hawa ni nani?”

⁹Yosefu akamjibu baba yake, “Hao ni wana ambao Mungu amenipa nikiwa huku.”

Ndipo Israeli akasema, “Walete kwangu ili niwabariki.”

¹⁰Basi macho ya Israeli yalikuwa hayaoni vizuri kwa sababu ya uzee, naye aliona kwa shida. Kwa hiyo Yosefu akawaleta wanawe karibu na baba yake, Israeli akawabusi na akawakumbatia.

¹¹Israeli akamwambia Yosefu, “Kamwe sikutazamia kuuona uso wako tena, sasa Mungu ameniruhusu kuwaona watoto wako pia.”

¹²Ndipo Yosefu akawaondoa wanawe magotini mwa Israeli naye akasujudu hadi nchi. ¹³Yosefu akachukua wale wana wawili, Efraimu kwenye mkono wake wa kuume akimwelekeza kwenye mkono wa kushoto wa Israeli na Manase katika mkono wake wa kushoto akimwelekeza kwenye mkono wa kuume wa Israeli, akawaleta karibu na babu yao. ¹⁴Lakini Israeli akaupeleka mkono wake wa kuume akauweka juu ya kichwa cha Efraimu, ingawa alikuwa ndiye mdogo, na mkono wake wa kushoto akaukatisha akauweka juu ya kichwa

cha Manase, ingawa Manase alikuwa ndiye mzaliwa wa kwanza.

¹⁵Ndipo akambariki Yosefu akisema,

"Mungu ambaye baba zangu
Abrahamu na Isaki walimtii,
Mungu ambaye amekuwa mchungaji
wa maisha yangu yote mpaka leo hii,
¹⁶Malaika ambaye aliniokoa kutoka katika
madhara yote,
yeye na awabariki vijana hawa.
Na waitwe kwa jina langu na kwa majina
ya baba zangu Abrahamu na Isaki,
wao na waongezeke kwa wingi katika
dunia."

¹⁷Yosefu alipoona baba yake akiweka mkono wa kuume juu ya kichwa cha Efraimu, hakupendezwa, kwa hiyo akauchukua mkono wa baba yake kutoka kichwa cha Efraimu na kuuweka juu ya kichwa cha Manase. ¹⁸Yosefu akamwambia, "Hapana, baba yangu, huyu ndiye mzaliwa wa kwanza, uweke mkono wako wa kuume juu ya kichwa chake."

¹⁹Lakini baba yake akakataa akasema, "Ninajua, mwanangu, ninajua. Yeye pia atakuwa taifa, naye pia atakuwa mkuu. Hata hivyo, ndugu yake mdogo atakuwa mkuu kuliko yeye, nao wazao wake watakuwa kundi la mataifa."
²⁰Akawabarikia siku ile na kusema,

"Kwa jina lenu Israeli watatamka
baraka hii:
'Mungu na awafanye kama Efraimu na
Manase.' "

Kwa hiyo akamtanguliza Efraimu mbele ya Manase.

²¹Ndipo Israeli akamwambia Yosefu, "Mimi ninakaribia kufa, lakini Mungu atakuwa pamoja nanyi na atawarudisha katika nchi ya baba zenu.
²²Kwako wewe, kama aliye juu ya ndugu zako, ninakupa sehemu moja zaidi ya ndugu zako, lile eneo nililoteka kwa Waamori kwa upanga wangu na upinde wangu."

Yakobo Abariki Wanawe

49 Ndipo Yakobo akawaita wanawe na kusema: "Kusanyikeni kunizunguka ili niweze kuwaambia lile litakalowatokea siku zijazo.

²"Kusanyikeni na msikilize, enyi wana wa Yakobo,
msikilizeni baba yenu Israeli.

³"Reubeni, wewe ni mzaliwa wangu wa kwanza, nguvu zangu, tunda la kwanza la nguvu zangu,
umepita kwa heshima, umepita kwa uwezo.

⁴Usiyezuiwa kama maji, basi hutakuwa mkuu tena,
kwa kuwa ulipanda kwenye kitanda cha baba yako,
kwenye kitanda changu na kukinajisi.

⁵"Simeoni na Lawi ni wana ndugu,
panga zao ni silaha za jeuri.

⁶Mimi na nisiingie katika baraza lao,
nami nisiunganike katika kusanyiko lao,
kwa kuwa wamewaua watu katika hasira yao walikata mishipa ya miguu ya mafahali kama walivyopenda.

⁷Hasira yao na ilaaniwe, kwa kuwa ni kali mno, nayo ghadhabu yao, ni ya ukatili!
Nitawatawanya katika Yakobo
Na kuwasambaza katika Israeli.

⁸"Yuda, ndugu zako watakusifu,
mkono wako utakuwa shingoni mwa adui zako.
Wana wa baba yako watakusujudia.

⁹Ee Yuda, wewe ni mwana simba,
unarudi toka mawindoni, mwanangu.
Kama simba hunyemelea na kulala chini,
kama simba jike, nani athubutuye
kumwamsha?

¹⁰Fimbo ya ufalme haitaondoka kwa Yuda,
wala fimbo ya mtawala kati ya miguu yake,
hadi aje yeye ambaye milki ni yake,
ambaye utii wa mataifa ni wake.

¹¹Atamfunga punda wake katika mzabibu,
naye mwana-punda wake kwenye tawi lililo bora zaidi,

atafua mavazi yake katika divai,
majoho yake katika damu ya mizabibu.

¹²Macho yake yatakuwa mekundu kwa divai,
meno yake yatakuwa meupe kwa maziwa.

¹³"Zabuloni ataishi pwani ya bahari
na kuwa bandari za kuegesha meli,
mpaka wake utapanuka kuelekea Sidoni.

¹⁴"Isakari ni punda mwenye nguvu
ambaye amelala kati ya mizigo yake.

¹⁵Aonapo palivyo pazuri mahali pake pa kupumzika na jinsi nchi yake inavyopendeza, atainamisha bega lake kwenye mzigo na kujitolea kwa ajili ya kazi ngumu.

¹⁶Dani atahukumu watu wake kwa haki kama mmoja wa makabila ya Israeli

¹⁷Dani atakuwa nyoka kando ya barabara, nyoka mwenye sumu kando ya njia, yule aumaye visigino vya farasi ili yule ampandaye aanguke chali.

¹⁸“Ee BWANA, nautafuta wokovu wako.

¹⁹“Gadi atashambuliwa ghafula na kundi la washambuliaji, lakini yeye atawageukia na kuwashinda kabisa.

²⁰“Chakula cha Asheri kitakuwa kinono, naye atatoa chakula kitamu kimfaacho mfalme.

²¹“Naftali ni kulungu jike aliyeachiwa huru azaaye watoto wazuri.

²²Yosefu ni mzabibu uzaao, mzabibu uzaao ulio kando ya chemchemi, ambao matawi yake hutanda ukutani.

²³Kwa uchungu wapiga mshale walimshambulia, wakampiga mshale kwa ukatili.

²⁴Lakini upinde wake ulibaki imara, mikono yake ikatiwa nguvu, na mkono wa Mwenye Nguvu wa Yakobo, kwa sababu ya Mchungaji, Mwamba wa Israeli,

²⁵kwa sababu ya Mungu wa baba yako, anayekusaidia, kwa sababu ya Mwenye Nguvu, yeye anayekubariki kwa baraka za mbinguni juu, baraka za kilindi kilichoko chini, baraka za matitini na za tumbo la uzazi.

²⁶Baraka za baba yako ni kubwa kuliko baraka za milima ya kale, nyingi kuliko vilima vya kale. Baraka hizo zote na zikae juu ya kichwa cha Yosefu, juu ya paji la mwana wa kifalme miongoni mwa ndugu zake.

²⁷“Benyamini ni mbwa mwitu mlaifi mwenye njaa

kuu,
asubuhi hurarua mawindo yake,
jioni hugawa nyara.”

²⁸Haya yote ndiyo makabila kumi na mawili ya Israeli, na hivi ndivyo baba yao alivyowaambia alipowabariki, akimpa kila mmoja baraka inayomfaa.

Kifo cha Yakobo

²⁹Ndipo alipowapa maelekezo haya: “Mimi niko karibu kukusanywa kwa watu wangu. Mnizike pamoja na baba zangu kwenye pango katika shamba la Efroni Mhiti, ³⁰pango lililoko katika shamba la Makpela, karibu na Mamre huko Kanaani, ambalo Abrahamu alinunua kwa ajili ya mahali pa kuzikia kutoka kwa Efroni Mhiti, pamoja na shamba. ³¹Huko ndiko Abrahamu na Sara mkewe walikozikwa, huko akazikwa Isaki na Rebeka mkewe, na huko nilimzika Lea. ³²Shamba hilo na pango lililoko ndani yake liliunuliwa kutoka kwa Wahiti.”

³³Baada ya Yakobo kumaliza kutoa maelekezo hayo kwa wanawe, akarudisha miguu yake kitandani, akapumua pumzi ya mwisho na akakusanywa kwa watu wake.

50 Basi Yosefu akamwangukia baba yake akalilia juu yake na akambusu. ²Ndipo Yosefu akawaagiza matabibu waliokuwa wakimhudumia, wamtie baba yake Israeli dawa ili asioze, ³wakafanya hivyo kwa siku arobaini, kwa maana ndio muda uliotakiwa wa kutia dawa. Nao Wamisri wakamwombolezea Yakobo kwa siku sabini.

⁴Siku za kumwombolezea zilipokwisha, Yosefu akawaambia washauri wa Farao, “Kama nimepata kibali machoni penu semeni na Farao kwa ajili yangu. Mwambieni, ⁵Baba yangu aliniapisha na kuniambia, “Mimi nipo karibu kufa, unizike katika kaburi lile nililochimba kwa ajili yangu mwenyewe katika nchi ya Kanaani.” Sasa nakuomba uniruhusu niende kumzika baba yangu, nami nitarudi.”

⁶Farao akasema, “Panda uende kumzika baba yako, kama alivyokuapiza kufanya.”

⁷Hivyo Yosefu akapanda kwenda kumzika baba yake, maafisa wote wa Farao wakaenda pamoja naye, watu mashuhuri wa baraza lake na watu mashuhuri wote wa Misri. ⁸Hawa ni mbali na watu wote wa nyumbani kwa Yosefu na ndugu zake na wale wote wa nyumbani mwa baba yake. Ni watoto wao, makundi yao ya

kondoo, mbuzi na ng'ombe tu waliobakia katika nchi ya Gosheni. ⁹Magari makubwa na wapanda farasi pia walipanda pamoja naye. Likawa kundi kubwa sana.

¹⁰Walipofika kwenye sakafu ya kupuria nafaka ya Atadi, karibu na Yordani, wakalia kwa sauti na kwa uchungu, huko Yosefu akapumzika kwa siku saba kumwombolezea baba yake. ¹¹Wakanaani walioishi huko walipoona maombolezo yaliyofanyika katika sakafu ile ya kupuria ya Atadi, wakasema, "Wamisri wanafanya maombolezo makubwa, kwa hiyo mahali pale karibu na Yordani pakaitwa Abel-Mizraimu^a.

¹²Hivyo wana wa Yakobo wakafanya kama baba yao alivyowaagiza: ¹³Wakamchukua mpaka nchi ya Kanaani, wakamzika kwenye pango katika shamba la Makpela, karibu na Mamre, ambalo Abrahamu alilinunua kutoka kwa Efroni Mhiti pamoja na shamba liwe mahali pa kuzikia. ¹⁴Baada ya Yosefu kumzika baba yake, akarudi Misri pamoja na ndugu zake na wale wote waliokuwa wamekwenda naye kumzika baba yake.

Yosefu Awaondolea Ndugu Zake Mashaka

¹⁵Ndugu zake Yosefu walipoona kwamba baba yao amekufa, wakasema, "Itakuwaje kama Yosefu ataweka kinyongo dhidi yetu na kutulipa mabaya yote tuliyomtendea?" ¹⁶Kwa hiyo wakampelekea Yosefu ujumbe, wakasema, Kabla baba yako hajafa aliacha maagizo haya: ¹⁷"Hili ndilo mtakalomwambia Yosefu: Ninakuomba uwasamehe ndugu zako dhambi na mabaya kwa vile walivyokutenda vibaya.' Sasa tafadhali samehe dhambi za watumishi wa Mungu wa baba yako." Ujumbe huu ulipomfikia, Yosefu akalilia.

¹⁸Ndipo ndugu zake wakaja na kujitupa chini mbele yake. Wakasema, "Sisi ni watumwa wako."

¹⁹Lakini Yosefu akawaambia, "Msiogope. Je, mimi ni badala ya Mungu? ²⁰Mlikusudia kunidhuru, lakini Mungu alikusudia mema ili litimie hili linalofanyika sasa, kuokoa maisha ya watu wengi. ²¹Hivyo basi, msilogope. Mimi nitawatunza ninyi nyote pamoja na watoto wenu." Akawahakikishia na kusema nao kwa wema.

Kifo cha Yosefu

²²Yosefu akakaa katika nchi ya Misri, yeye pamoja na jamaa yote ya baba yake. Akaishi miaka 110 ²³naye akaona kizazi cha tatu cha watoto wa Efraimu. Pia akaona watoto wa Makiri mwana wa Manase, wakawekwa magotini mwa Yosefu walipozaliwa.

²⁴Ndipo Yosefu akawaambia ndugu zake, "Mimi ninakaribia kufa. Lakini kwa hakika Mungu atawasaidia na kuwachukueni kutoka nchi hii na kuwapeleka katika nchi aliyomwahidi kwa kiapo Abrahamu, Isaki na Yakobo." ²⁵Naye Yosefu akawaapisha wana wa Israeli na kuwaambia, "Hakika Mungu atawasaidia, nanyi ni lazima mhakikishe mmepandisha mifupa yangu kutoka mahali hapa."

²⁶Kwa hiyo Yosefu akafa akiwa na umri wa miaka 110. Baada ya kumtia dawa ili asioze akawekwa kwenye jeneza huko Misri.

^{a11} "Abel Mizraimu" maana yake "maombolezo ya Wamisri.

